HET TAALEIGEN

DER

HOMERISCHE GEDICHTEN

DOOR

J. VAN LEEUWEN J[R]

EN

M. B. MENDES DA COSTA

VIJFDE DRUK

LEIDEN
A. W. SIJTHOFF's UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
1909

HET TAALEIGEN

DER

HOMERISCHE GEDICHTEN

HET TAALEIGEN

DER

HOMERISCHE GEDICHTEN

DOOR

J. VAN LEEUWEN J[R]

EN

M. B. MENDES DA COSTA

VIJFDE DRUK

LEIDEN
A. W. SIJTHOFF's UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
1909

LIBRARY
DEC 10 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

ἦ μὲν δὴ νῶϊ ξεινήϊα πολλὰ φαγόντε
ἄλλων ἀνθρώπων δεῦρ' ἱκόμεθ'.
δ 33 sq.

Voor het schrijven van een systematisch en volledig overzicht van het Homerisch Dialect is het op het oogenblik te laat of te vroeg. Te laat, omdat niemand meer gediend zou zijn van een leerboek, waarin al de grilligheden van den textus receptus werden geëerbiedigd; — te vroeg, omdat aangaande de verklaring van maar al te veel verschijnselen groote onzekerheid heerscht, gezwegen nog van de hoofdvraag, de zoogenaamde „Homerische kwestie".

Afwachten tot over alle geschilpunten het laatste woord zal zijn gesproken, zou intusschen een uitstel wezen *dum defluat amnis*, en inmiddels is er aan elk gymnasium jaarlijks een nieuwe klasse, aan welke de taal van Homerus moet worden onderwezen. Hierbij kan men bezwaarlijk volstaan met de verspreide aanwijzingen, die in grootere spraakkunsten of in woordenboeken zijn te vinden; een niet te uitgebreid en toch samenhangend overzicht van de eigenaardigheden, die de Homerus-text aanbiedt, heeft de leerling noodig, en niet alleen de eerstbeginnende, maar vooral ook de meergevorderde.

Zoo schreven wij vijf jaar geleden in het voorbericht van den eersten druk, en zoo zouden wij nog kunnen schrijven. Intusschen hadden wij bij de bewerking van dezen tweeden druk een vasteren grondslag, namelijk den text onzer Homerus-uitgave met critische aanteekeningen, waarvan het eerste deel (Ilias *A*—*M*) verschenen is [1])

[1]) Homeri Iliadis carmina cum apparatu critico edd. J. van Leeuwen J. f. et M. B. Mendes da Costa. Pars prior. Carm. I—XII. — Lugd. Bat. apud A. W. Sijthoff, MDCCCLXXXVII.

Uitgaande van de niet onwaarschijnlijke onderstelling, dat waar dit leerboek gebruikt wordt ook onze Homerus-uitgave zal worden gebezigd, meenden wij gerechtigd te zijn menig punt te vereenvoudigen; als voorbeelden hiervan wijzen wij op de σ-stammen der 3e declinatie, de persoonlijke voornaamwoorden, de ectasis (§ 191) enz.

Wij hebben bij deze bewerking hoofdzakelijk het oog gehad op de behoeften der leerlingen, en het tweeslachtige, dat de vorige uitgave aankleefde, zooveel mogelijk vermeden. Waar onze meening afweek van de meer algemeen heerschende, hebben wij haar dus niet door redeneering verdedigd of door bewijsplaatsen toegelicht; wij stellen ons voor dat te doen in een meer uitvoerig in het Latijn geschreven werk, voor philologen bestemd, dat het slot onzer Homerus-recensie zal vormen.

Natuurlijk was ook het afdrukken der beide gezangen (Il. *A* en Od. *α*), die wij aan de eerste uitgave hadden toegevoegd, thans overbodig geworden.

De ruimte, die daardoor vrij kwam, hebben wij ten deele gebruikt voor een meer behaaglijke en overzichtelijke inrichting van den druk, in aansluiting aan de derde uitgave onzer Attische Vormleer, en verder om sommige gedeelten wat aan te vullen; vooral heeft de lijst van verba in hoofdstuk IX een belangrijke uitbreiding ondergaan, ook ten gevolge van het opgeven der voornaamste afgeleide woorden, waarbij wij echter geen volledigheid hebben beoogd.

De boeken der Ilias zijn met kapitale letter (*A*, *B*, *Γ* enz.), die der Odyssee met kleine (*α*, *β*, *γ* enz.) geciteerd. Het teeken † is toegevoegd aan alle vormen, die slechts op één plaats gevonden worden.

Ten slotte herhalen wij de waarschuwing, waarmede wij ook het voorbericht van den eersten druk eindigden, dat dit boek niet is bestemd om te worden van buiten geleerd, maar om bij de lectuur van Homerus telkens te worden geraadpleegd. Om dit gemakkelijk te maken, hebben wij er thans twee uitvoerige registers aan toegevoegd.

LEIDEN / AMSTERDAM — Maart 1888. — v. L. / M.

Deze derde druk is opnieuw zorgvuldig nagegaan en waar dit noodig was gewijzigd. De ditmaal door ons aangebrachte veranderingen zijn echter niet van ingrijpenden aard, zoodat het boek in hoofdzaak aan de vorige uitgave is gelijk gebleven. Van Dr. A. Poutsma te Amsterdam ontvingen wij eenige opmerkingen, waarvan wij met erkentelijkheid hebben gebruik gemaakt.

Om aan den wensch, van verschillende zijden geuit, te voldoen hebben wij de in de eerste uitgave voorkomende inleiding over den oorsprong der Homerische gedichten, die in den tweeden druk door ons was weggelaten, in deze uitgave weder opgenomen, echter, zooals van zelf spreekt, eenigszins omgewerkt.

Onze Homerus-uitgave is thans geheel in druk verschenen (Ilias I 1887, II 1888, Odyssee I 1890, II 1892), alsook het eerste deel van het meer uitvoerige handboek der epische dictie (Enchiridium dictionis epicae scripsit J. van Leeuwen J. f., pars prior, Lugd. Bat. apud A. W. Sijthoff, MDCCCXCII, 274 paginae), waarop de schrijver in den loop van 1893 het tweede of laatste deel hoopt te laten volgen.

LEIDEN / AMSTERDAM } December 1892. v. L. / M.

In dezen vierden druk zijn slechts weinige veranderingen aangebracht van gering gewicht, veelal strekkende tot nader aansluiting aan onze Homerus-uitgave (Ilias I^2 1895, II^2 1896, Odyssee I^2 1897, II^2 ter perse) en het sinds 1894 voltooide Enchiridium dictionis epicae.

LEIDEN / AMSTERDAM } Februari 1898. v. L. / M.

De eerste druk van het Taaleigen verscheen zes en twintig jaar geleden. Het spreekt wel van zelf dat er sinds dien tijd heel wat meer of minder belangrijke veranderingen in vielen aan te brengen. Ook voor dezen, vijfden druk is het op nieuw zorgvuldig herzien en aanmerkelijk gewijzigd, in aansluiting aan de verleden jaar verschenen 7e uitgave der Attische Vormleer, naar welker voorbericht hier zij

verwezen. De aanmerkingen zijn dus ook met wat grooter letter gedrukt dan tot nu toe, van een afzonderlijk teeken voor sluit-sigma is geen gebruik meer gemaakt, en in tweeklanken uit een langen klinker + *ι* bestaande is de *i*-klank niet als „iota subscriptum" maar op de daaraan toekomende plaats achter den langen klinker gedrukt (dus *ωι* enz.). Korte *α*, *ι*, *υ* zijn geregeld door het letterteeken zonder meer aangeduid, lange door ᾱ, ῑ, ῡ (behalve in de versregels die als voorbeelden van zinbouw of woordvormen worden aangehaald). Van het kortheidsteeken (ᾰ, ῐ, ῠ) is dus, behalve in zeer enkele gevallen, geen gebruik meer gemaakt. Het teeken ⏓ duidt aan, dat de klinker waarboven het staat, zoowel lang als kort wordt gebezigd: ᾰ̄, ῐ̄, ῠ̄.

De êta die een *a*-klank vertegenwoordigt is, evenals in den 3[en] druk onzer Homerus-uitgave, voor het oog onderscheiden van die welke een *e*-klank aanduidt (zie de noot op blz. 13); bijv. *μήτηρ* (*mater*).

Het teeken † is niet langer gebruikt om vormen die op slechts één plaats voorkomen aan te duiden.

Zooveel mogelijk is in deze nieuwe oplaag van het Taaleigen ook rekening gehouden met het beknopte *Schoolwoordenboek op de gedichten van Homerus* (Leiden, Sijthoff, 1909), door den eersten ondergeteekende bewerkt, dat bestemd is om tezamen met het Taaleigen en onze Tekstuitgave (3[e] druk 1906 volg.) te worden gebruikt. Daar in dat Woordenboek de met ϝ aanvangende woorden in geregelde volgorde zijn opgegeven, scheen het nutteloos de lijst dier woorden, die in de vorige uitgaven van het Taaleigen onder § 41 voorkwam, weder te laten afdrukken; zij is dus nu weggelaten. Ook zijn grootendeels weggelaten de in vorige drukken bij vele stammen opgegeven afgeleide woorden; immers in bovengenoemd Schoolwoordenboek vindt men alle tot eenzelfden stam behoorende woorden bijéén vermeld.

LEIDEN / AMSTERDAM } Maart 1909.

v. L.
M.

INHOUDSOPGAVE.

V. Partikels.

Registers.

INLEIDING.

Wanneer men in den tegenwoordigen tijd spreekt van de gedichten van Homerus, bedoelt men daarmede doorgaans de Ilias (*'Ιλιάσ*) en de Odyssee (*'Οδύσσεια*). Van hetgeen daarnevens oudtijds nog op den naam van Homerus gesteld werd, zijn alleen eenige Hymnen ter eere van verschillende godheden, de Batrachomachia [1]) en enkele onbeduidende Epigrammen tot ons gekomen. Daar deze echter niet tot de schoollektuur behooren, zullen zij in dit handboek niet in aanmerking worden genomen. Van verscheiden andere uitgebreide gedichten, die tot denzelfden sagenkring behoorden en oorspronkelijk insgelijks aan Homerus, later aan allerlei andere dichters werden toegeschreven, den zoogenaamden Epischen Cyclus, kennen wij slechts enkele versregels alsmede een kort overzicht van den inhoud in proza. Ook deze laten wij terzijde, insgelijks de nauw verwante gedichten van Hesiodus.

De Ilias behandelt de belegering van de stad Ilium door de Achaeërs [2]); in de Odyssee worden de omzwervingen en

---

[1]) Een parodie op de Ilias van betrekkelijk laten oorsprong; als titel wordt veelal Batrachomyomachia opgegeven.

[2]) Ook wel Argeërs en Danaërs genoemd.

de tehuiskomst verhaald van Odysseus, koning van Ithaca, een der veroveraars van Ilium.

In de oudheid beschouwde men beide gedichten als werken van eenzelfden dichter, Homerus genaamd, omtrent wiens leven en lotgevallen men velerlei wist te verhalen [1]. Te Alexandrië echter, waar aan het hof der Ptolemaeën de letteren met ijver werden beoefend, en waar vooral Zenodotus (± 280 v. C.), Aristophanes (± 220 v. C.) en Aristarchus (± 170 v. C.) zich door hun Homerus-studiën verdienstelijk hebben gemaakt, ontstond twijfel of de beide heldendichten wel van één hand konden zijn [2]; maar eerst in de negentiende eeuw heeft zich de overtuiging gevestigd dat tot het ontstaan dezer twee kunstwerken verschillende dichters hebben medegewerkt, en dat zij eerst langzamerhand hun tegenwoordige gedaante en omvang hebben gekregen [3].

In de elfde eeuw vóór Christus en vroeger plachten zangers (*ἀοιδοί*), die hun lied met de cither begeleidden, bij feestelijke gelegenheden of ook wel aan de maaltijden der aanzienlijken de oude sagen [4] der grieksche stammen in dichtvorm voor te dragen.

Waarschijnlijk hebben wij deze zangers te zoeken in de paleizen der machtige achaeïsche vorsten, waarvan de overblijfselen te Mycenae en te Tiryns zijn opgedolven, alsmede in Thessalië, waarheen de sage van Achilles ons wijst; wellicht ook in de nabijheid der westkust, waar het terrein der Odysseus-legende is.

Wij zien dan ook in de Odyssee Phemius aan het hof te Ithaca [5] en Demodocus aan het hof te Scheria [6] den feestdisch

---

[1]) Zeven steden betwistten elkaar de eer van zijn geboorteplaats te zijn, nl. *Smyrna*, *Rhodus*, *Colophon*, *Salamis*, *Chios*, *Argos*, *Athene*. — De oude dichter Simonides van Ceos spreekt van hem als van een *Χῖοσ ἀνήρ* (in aansluiting aan hymn. Apoll. 172).

[2]) Degenen, die dit ontkenden, werden *χωρίζοντεσ* (*splitsers*) genoemd.

[3]) Dit denkbeeld is het eerst duidelijk uiteengezet door F. A. Wolf in zijn *Prolegomena ad Homerum*, 1795.

[4]) De *κλέεα ἀνδρῶν*, zooals zij *Ι* 189, 524 *ϑ* 73 genoemd worden.

[5]) Zie *α* 154, 326 *ρ* 262 *χ* 330.

[6]) Zie *ϑ* 44 en 73 sqq.

opluisteren door hun gezang, en in het gevolg van Clytaemestra wordt een ἀοιδὸσ ἀνὴϱ vermeld als haar wijze raadsman [1]). Ongetwijfeld teekenen de dichters in hen hun eigen beeld.

Uit de nationale liederen, die zoo door de zangers van mond tot mond werden voortgeplant, heeft een geniale dichter, die óf werkelijk den naam van Homerus droeg óf dien van lateren ontving, de stof gekozen voor een meer uitvoerig gedicht, dat de μῆνισ Ἀχιλλῆοσ [2]), den wrok van Achilles met zijne aanleiding en noodlottige gevolgen, tot onderwerp heeft.

De inhoud van dit gedicht is als volgt: Agamemnon, wiens roekeloosheid reeds de door Apollo gezondene pest heeft gebracht over het leger, dat hem onlangs naar Troje is gevolgd, geraakt in twist met Achilles, den dappersten der helden, en hoont hem op grievende wijze. Achilles zweert wraak, en zijne moeder, de godin Thetis, smeekt Zeus, haren zoon eene schitterende voldoening te verschaffen voor het onrecht hem aangedaan. Zeus willigt haar verzoek in. Als dus de Achaeërs zonder Achilles en diens troepen tegen Troje zijn opgerukt en met de Trojanen, die voor de stad te velde liggen, in gevecht zijn gekomen, valt de slag door den wil van Zeus ongunstig voor hen uit. Nadat hunne aanvoerders Agamemnon, Diomedes, Odysseus gewond zijn, worden zij teruggedreven naar het strand; het langst houdt de reusachtige Aias stand, maar eindelijk moet ook deze wijken en Hector, de voornaamste strijder der Trojanen, werpt den brand in een der schepen. In dien uitersten nood weet Patroclus zijn vriend Achilles te bewegen hem aan het hoofd zijner troepen tegen den vijand te laten uittrekken; hij drijft de Trojanen terug en redt de vloot, maar sneuvelt vóór de wallen der stad door de hand van Hector. Dan maakt Achilles zich op om zijn boezemvriend te wreken, hij verzoent zich met Agamemnon, en met den dood van Hector, dien Achilles met zijn speer nederstoot, eindigt het gedicht.

---

[1]) Zie γ 267.

[2]) Zoo noemt de dichter zelf zijn onderwerp in den aanhef.

Met dit aangrijpende epos is een ander van ongeveer even groote kunstwaarde versmolten, dat tot onderwerp had den tocht zelf van de Achaeërs tegen Troje, hun aankomst aan de kust, hun aanval op de stad, en dat vermoedelijk eindigde met Troje's inneming. Dit gedicht is weliswaar niet in zijn geheel tot ons gekomen, maar verschillende gedeelten er van zijn opgenomen in het verhaal van Achilles' toorn. Aan dit laatste zijn daarna de beschrijving der begrafenis van Patroclus en de lijkspelen te zijner eere, het bezoek van Priamus bij Achilles, de teruggave en begrafenis van Hectors lijk toegevoegd.

Nadat de Ilias ongeveer haar tegenwoordigen omvang had verkregen, is zij nog verder uitgebreid door meer of min omvangrijke invoegsels. Deze zijn veelal kenbaar aan hun „geleerden" inhoud, en worden inzonderheid daar gevonden waar de grijsaard Nestor aan het woord is.

Bijzonder duidelijk blijkt bij de opsomming van de strijdkrachten der Achaeërs in boek *B*, dat deze *κατάλογοσ τῶν νεῶν* oorspronkelijk niet bestemd was voor het verband, waarin hij thans wordt aangetroffen; hij werd dan ook reeds door de ouden als ingeschoven beschouwd [1]). Niet het landleger wordt er in beschreven, maar de vloot, die gereed ligt om zee te kiezen. Ook de *Δολώνεια* (boek *K*) is een afzonderlijk gedicht van jongen datum, dat zoowel in inhoud als in vorm overeenkomst met de Odyssee vertoont. Zoo staat ook het gesprek van Glaucus en Diomedes in boek *Z* geheel los van zijn omgeving.

Geringe kunstwaarde heeft het gevecht van Aeneas en Achilles in boek *Υ*, nog geringer de godenstrijd in boek *Φ*.

Tot de meest storende invoegsels [2]) behooren die welke hun ontstaan te danken hebben aan de latere meening dat het beleg van Troje jarenlang zou hebben geduurd; de verovering werd toen gesteld in het tiende jaar van den oorlog.

---

[1]) De *κατάλογοσ* ontbreekt in verscheiden Ilias-handschriften.

[2]) Dit zijn er slechts enkele; het sprekendst zijn *B* 295, 328 sq. Overigens wordt de geheele Ilias door de tocht voorgesteld als onlangs aangevangen. De Achaeërs zijn bij den aanvang van *A* sinds korten tijd geland.

Zeer storend zijn voorts de inlasschingen die van Helena een schuldige echtbreekster maken [1], terwijl de oorspronkelijke dichter haar voorstelt als tegen haar wil geroofd.

Van later tijd zijn ook de versregels waarin van harnassen wordt gewag gemaakt. Oudtijds toch bestond de bewapening der strijders, behalve de aanvalswapenen, uit helm, schild en beenstukken, terwijl bovendien de meest kwetsbare deelen van het lichaam veelal door een met metaal beslagen lijfband en door bronzen platen op den chiton [2] werden beschermd.

Op soortgelijke wijze ontstond de Odyssee, waarin, behalve de lotgevallen van Odysseus zelf na de verovering van Troje, ook die van zijn zoon Telemachus uitvoerig worden beschreven, en enkele korte vertellingen zijn ingevoegd omtrent den terugkeer van andere vorsten [3]. De Odyssee bestaat uit twee hoofddeelen, nl.

1⁰) den terugkeer van Odysseus [4],

2⁰) de wraakneming van Odysseus [5].

Hierbij komen

3⁰) een uitbreiding der reisavonturen van Odysseus [6],

4⁰) de reis van Telemachus om zijn vader te zoeken [7].

Dit gedeelte, waarin Telemachus als de volwassen zoon van Odysseus optreedt, kan eerst ontstaan zijn toen de sage dezen vorm had aangenomen dat het beleg van Troje tien jaar geduurd en Odysseus daarna tien jaar rondgezworven had, zoodat hij twintig jaar uit zijn vaderland afwezig was geweest.

Ook de gedeelten waarin van Laërtes, den vader van Odysseus, als nog levend sprake is, moeten van jonger hand zijn; immers, daar het koningschap als erfelijk wordt voorgesteld [8], kan Odysseus niet koning zijn geworden [9] bij het levén van zijn vader.

Eindelijk zijn nog verschillende bijvoegsels ingedrongen.

---

1) Bijv. *Γ* 180 *Ζ* 344 *δ* 261 sq.

2) Vandaar worden de Achaeërs *χαλκοχίτωνεσ* genoemd (bijv. *Γ* 127).

3) Voornamelijk Nestor, Agamemnon en Menelaüs, zie *γ* 130—198, 254—312, *δ* 351—586, *λ* 385—439.

4) *α* 1—87, *ε*, *ζ*, *η*, *ι*, *λ*, *ν* 1—184.

5) *ν* 185 sqq., *ξ*, *π*—*ψ* 296.

6) *ϑ*, *κ*, *μ*.

7) *α* 88 sqq., *β*, *γ*, *δ*, *ο*.

8) Zie *α* 387.

9) Zie *α* 396.

In het laatst der 8ste of het begin der 7de eeuw vóór Christus hadden Ilias en Odyssee hoogstwaarschijnlijk reeds haren tegenwoordigen omvang [1]). Vermoedelijk hebben zij dien verkregen bij de grieksche volkplantingen aan de westkust van Klein-Azië. In Athene schijnen zij door Solon en de Pisistratiden, meer algemeen althans, te zijn bekend geworden. Volgens de overlevering [2]) zou Pisistratus of zijn zoon Hipparchus hebben zorg gedragen voor een geregelde, samenhangende voordracht op het vierjaarlijksche Panathenaeën-feest, naar een vasten tekst. Tot dusverre toch was de kennis van Homerus niet door lektuur verspreid, maar door de vaak willekeurige voordracht van zangers (*ῥαψῳδοί*), die daarmede hun brood verdienden.

Waarschijnlijk hebben de oudste dichters geen gebruik gemaakt van het schrift om hun gedichten te boek te stellen. Reeds de blindheid van den zanger Demodocus en van den dichter der hymne ter eere van Apollo [3]) wijst hierop. Uit de wijze, waarop de grieksche helden hun loten merken, als moet worden uitgemaakt wie hunner een tweestrijd met Hector zal aangaan [4]), blijkt verder duidelijk dat wij ons hen, en dus zeker ook den adel voor wien de dichter zong, als onbekend met de schrijfkunst moeten voorstellen [5]).

---

[1]) De indeeling van Ilias en Odyssee in vier en twintig boeken (naar het aantal letters van het alphabet) is te Alexandrië voor het gemak van lezers en uitgevers ingevoerd. Zij heeft geen wetenschappelijke beteekenis en steunt niet op oude overlevering; er zijn dan ook in de laatste jaren fragmenten gevonden van boekrollen uit de 3e en 2e eeuw v. C., waarin die indeeling ontbreekt (zie onze grootere Homerus-uitgave[2] proleg. p. XXXV). Evenzoo werd bijv. het geschiedwerk van Herodotus te Alexandrië in 9 deelen (naar het getal der Muzen) gesplitst, en werden ook andere omvangrijke werken van oude schrijvers, bijv. de Anabasis van Xenophon, over eenige boeken verdeeld. Hoe de ouden zelf een plaats uit Homerus plachten te citeeren, kan men uit Herodot. II 116, Thucyd. I 9 of Plat. Cratyl. 428*c* zien.

[2]) Een overlevering intusschen, die wij niet hooger dan tot Cicero (de Orat. III § 137) kunnen vervolgen. Volgens een andere, reeds aan den geschiedschrijver Ephorus in de 4e eeuw v. C. bekende, overlevering zou Lycurgus voor het eerst een volledig exemplaar der gedichten van Homerus naar het vasteland van Griekenland hebben gebracht (zie Plutarch. Lycurg. 4).

[3]) Zie *ϑ* 64 en hymn. Apoll. 172.

[4]) Zie *H* 175 sqq.

[5]) Slechts op éene plaats (*Z* 169), die tot een later ingelaschte episode behoort

De uitbreiding echter van Ilias en Odyssee tot haren tegenwoordigen omvang is vermoedelijk niet tot stand gekomen zonder de hulp van geschreven exemplaren dier gedichten; het letterschrift was in elk geval sinds eeuwen [1]) door de Phoeniciërs langs de kusten der Middellandsche zee bekend gemaakt, en zal dus ook door de Grieken wel reeds in gebruik zijn genomen.

Al valt het dus niet te betwijfelen dat er lang vóór Solon en de Pisistratiden geschreven exemplaren van de homerische gedichten moeten hebben bestaan, zoo is Homerus toch eerst in de redactie die te Athene tot stand kwam, en door de handschriften die dáár werden vervaardigd, het volksboek bij uitnemendheid geworden van de Atheners en door hen van geheel de beschaafde oudheid. Langzamerhand namen de epische gedichten het karakter van een heilige schrift aan, en sinds dien tijd is, behoudens afwijkingen in spelling en inlassching van enkele onbeduidende versregels, de tekst tot in kleinigheden vast en onveranderd gebleven, en zonder belangrijke wijzigingen tot onze dagen door de handschriften voortgeplant.

Het grieksche alphabet miste oorspronkelijk eenige letters, die in sommige streken vroeger, in andere later zijn ingevoerd. Het alphabet, dat in Attica tot het einde der vijfde eeuw v. C. in gebruik bleef [2]), maakte tusschen de lange en de korte *e* en *o* geen zichtbaar onderscheid; het duidde dus *ĕ* (ε) en *ē* (η) beide door het teeken *E* aan, *ŏ* (ο) en *ō* (ω) beide door *O*. Deze letters dienden ook voor *ει* en *ου*, waar deze klanken geen echte tweeklanken (*E* + *I* en *O* + *Υ*) zijn maar door verlenging of samentrekking zijn ontstaan; men schreef dus bijv. *ΤΙΜΕΘΕΣ* = *τιμηθείσ* (uit *-εντσ* ontstaan), *ΑΝΘΡΟΠΟΣ* = *ἀνθρώπουσ* (uit *-ουσ*).

---

wordt van het schrift gewag gemaakt. Overigens beteekent *γράφειν* bij Homerus *oprijten, krassen* (vgl. bijv. Herodot. III 108) en *γραπτύσ* een *kras*.

[1]) Denkelijk reeds omstreeks 1500 v. C.

[2]) Voor officieele bescheiden werd het attische alphabet onder het archontaat van Euclides, in het jaar 403/402, afgeschaft en door het meer volledige ionische vervangen, dat gaandeweg door alle Grieken in gebruik is genomen.

Het letterteeken *H* diende als *h* (spiritus asper); verdubbelde medeklinkers plachten slechts éèns te worden geschreven.

Op deze wijze was dus oudtijds ook de tekst van de te Athene vervaardigde uitgaven der gedichten van Homerus gespeld. Toen deze, voor de Grieken zelf op vele plaatsen duistere, gedichten later in de nieuwe spelling werden overgebracht [1]), slopen allerlei vergissingen binnen, waarvan de meeste eerst kort geleden uit den tekst zijn verwijderd.

Dat bijv. *ΘΕΕΙΣ* [2]) en *-ΣΤΕΟΣΙ* [3]) in de nieuwe spelling ten onrechte door *θείηισ* en *-στείωσι* werden weergegeven, zag reeds Aristarchus in; deze schreef dus *θήηισ* en *-στήωσι*. Evenzoo schreef hij *τεθνηώσ* [4]) en *ἔκηα* [5]) in plaats van *τεθνειώσ* en *ἔκεια*. Maar vele soortgelijke fouten bleven tot den nieuweren tijd toe onveranderd. Zoo werden bijvoorbeeld de letters *ΗΕΟΣ*, die in de oude spelling bij een attischen dichter of prozaschrijver *ἕωσ* beteekenden, ook in den Homerus-tekst zoo opgevat en dus in nieuwerwets gespelde Homerus-handschriften door *ΕΩΣ* weergegeven, hoewel uit de maat geregeld blijkt dat de eerste lettergreep lang, de tweede kort is, bijv. in het veel voorkomende vers:

ἕωσ [lees: *ἧοσ*] *ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν* [6]).

Op vele plaatsen drongen ook saamgetrokken vormen uit het Attisch in den Homerus-tekst, ten spijt van het metrum; zoo werd bijvoorbeeld in plaats van *σπέεοσ* [7]), *κρεάων* [8]), *ὁράουσα* [9]) geschreven *ΣΠΕΟΣ* (*σπέουσ*), *ΚΡΕΟΝ* (*κρεῶν*), *ΗΟΡΟΣΑ* (*ὁρῶσα*). Daar deze vormen echter niet pasten in de maat, sprak men later de eerste twee *σπείουσ* en *κρειῶν* uit, en maakte van *ὁρῶσα* door zoogenaamde *uitrekking* [10]) den wanvorm *ὁρόωσα*.

Waar het vragen van spelling betreft, is de overgeleverde tekst der homerische gedichten dus niet betrouwbaar.

---

[1]) Wanneer en door wie, is niet bekend. De alexandrijnsche geleerden schijnen slechts handschriften in nieuwe spelling tot hun beschikking te hebben gehad.

[2]) *Z* 432. [3]) *P* 95. [4]) *Z* 71 enz. [5]) *λ* 74 enz. [6]) *A* 193 enz.

[7]) § 71. [8]) § 72. [9]) § 191. [10]) Zie de noot op § 191.

I.

VERSMAAT.

---

§ 1. **A.** Een versregel ontstaat door de aanéénvoeging van een bepaald aantal voeten.

Een voet bestaat uit drie of meer morae.

Mora noemt men den tijd, die vereischt wordt om één korte lettergreep uit te spreken. Een lange lettergreep geldt voor twee morae *.

B. Slechts die voeten zijn geschikt om versregels te vormen,

---

*) Intusschen zijn niet alle lettergrepen die voor kort gelden éven kort, en niet alle die voor lang gelden éven lang. Het woordje με bijvoorbeeld vereischt minder tijd om te worden uitgesproken dan μέν, de eerste sylbe van θήω minder dan die van ἧστο.

Men zou dus met recht vier soorten van sylben kunnen onderscheiden:

1) van een halve mora,
2) van één mora,
3) van anderhalve mora,
4) van twee morae.

De lettergrepen van een halve mora, waartoe o. a. behooren die welke vatbaar zijn voor synizesis (§ 8), aphaeresis (§ 11), syncope (§ 12), en met name de lettergreep die het augmentum syllabicum vormt (§ 130 B), kunnen naar de behoefte van het metrum óf als korte sylbe gelden, óf in het vers niet meetellen.

De lettergrepen van anderhalve mora, waartoe o. a. behooren die waarin voorkomt een vocalis anceps (§ 18), of een lange klinker door een klinker gevolgd (§ 14 en 16), of een korte klinker gevolgd door muta cum liquida (§ 25), en met name de door het augmentum temporale verlengde klinker (§ 130 C), kunnen naar de behoefte van het vers als kort of als lang gelden.

waarin afwisseling van lange en korte lettergrepen plaats vindt. Dit zijn:

Iambus ⏑–
Trochaeus –⏑
Anapaestus ⏑⏑–
Dactylus –⏑⏑

In de oudheid dient de dactylus hoofdzakelijk voor verhalende, de iambus voor dramatische poëzie, de trochaeus en anapaestus voor liederen.

Het rijm is in de oudheid niet in gebruik.

C. De lange lettergreep, die den klemtoon (*ictus*) heeft, wordt de arsis (*heffing*) van den voet genoemd; de één of twee overige lettergrepen vormen de thesis (*daling*) *.

De iambus en de anapaestus beginnen dus met de thesis, de trochaeus en de dactylus met de arsis.

§ 2. **A.** De dichtsoort, waartoe Ilias en Odyssee behooren, heet epos (*ἔποσ verhaal*, att. *λόγοσ*).

Het grieksche epos is gedicht in een dactylische versmaat, die, wijl zij dient om de lotgevallen der heroën ** te bezingen, den naam draagt van versus heroicus.

Zij bestaat uit zes voeten, en wordt daarom ook hexameter genoemd (*ἑξάμετροσ zesmatig*, van *μέτρον maat*).

Daar twee korte lettergrepen in tijdsduur gelijk staan met één

---

*) De woorden arsis en thesis zullen door ons worden behouden, hoewel de wijze, waarop zij tegenwoordig plegen te worden gebruikt, niet strookt met hun eigenlijke beteekenis. De Grieken namelijk, die den zang met dansbewegingen plachten te begeleiden, verdeelden daarom een vers in voeten of passen, zooals wij van maten spreken. De voet wordt neergezet bij de lettergreep waarop de nadruk valt, en deze noemden zij daarom de *θέσισ* (van *τιθέναι neerzetten*); en het andere deel van de maat, waarbij de voet wordt opgeheven, heette bij hen *ἄρσισ* (van *αἴρειν opheffen*): dus juist het omgekeerde van hetgeen men thans, in navolging der latijnsche metrici, met arsis en thesis aanduidt, namelijk *elevatio* en *depositio vocis*.

**) *ἥρωσ* beteekent, evenals het latijnsche *herus*, oorspronkelijk *heer* of *heerscher*. Het femininum werd als naam eener godin gebezigd: *Ἥρᾱ*, homerisch *ἭΡΗ*.

lange, kunnen een of meer der dactyli door een spondeüs (–́ –) worden vervangen *. Versregels met vijf dactyli zijn zelfs tamelijk zeldzaam.

De zesde voet heeft slechts twee lettergrepen, waarvan de tweede zoowel kort als lang mag zijn.

Het schema van den versus heroicus is derhalve:

–́⏖ | –́⏖ | –́⏖ | –́⏖ | –́⏖ | –́⏓

B. In den vijfden voet wordt door latere dichters slechts bij uitzondering een spondeüs gebezigd. Bij Homerus echter behooren *versus spondiaci*, gelijk men dusdanige versregels noemt, niet tot de zeldzaamheden; de vierde voet is dan meestal een dactylus.

Aanmerking. Gewoonlijk eindigt een versus spondiacus op een vier-lettergrepig woord, bijv.:

οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα. A 11

Minder dikwijls op een woord van drie of van één lettergreep, bijv.:

τῶι δ᾽ ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων. A 250
ὧς ποτέ τις ϝερέει· τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών. Δ 182

Op een twee-lettergrepig woord slechts bij uitzondering, nl. ἦ βαιόν B 380 enz., κρῖ λευκόν δ 604, λῖς πέτρη μ 64.

§ 3. **A.** De versus heroïcus is ontstaan uit de samenvoeging van twee korte versregels, en heeft dus ongeveer in het midden een rustpunt, natuurlijk aan het eind van een woord.

Dit rustpunt valt in een voet, en heet, omdat de voet er door in tweeën wordt gesneden, caesuur (*caesura*, van *caedere snijden*). Daardoor wordt in de maat van het gedicht een eigenaardige afwisseling gebracht, immers de tweede helft van elken versregel vormt een tegenstelling met de eerste. De aanhef klinkt dactylisch (dalende maat), het gedeelte dat op de caesuur volgt anapaestisch (klimmende maat).

Aanmerking 1. Er zijn ook versmaten wier rustpunt niet in maar aan het einde van een voet valt. Alsdan heet het

*) Volgens de (onjuiste) overlevering zouden eenige versregels uit louter spondeën bestaan, namelijk *B* 544 *Δ* 130 *Ψ* 221 *ο* 334 *φ* 15 *χ* 175, 192 h. Apoll. 31.

pauze (van παύεϲθαι *ophouden*) of diaeresis (van διαιρεῖν *splitsen*). In moderne, rijmende verssoorten wordt daarvan geregeld gebruik gemaakt.

Ook in dactylische verzen komt vaak — doch niet omstreeks het midden — een pauze voor; men zie onder C.

B. De caesuur van den versus heroicus valt gewoonlijk in den derden voet, namelijk óf na de eerste korte*: vrouwelijke caesuur, bijv.:

ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, || πολύτροπον, ὃσ μάλα πολλά, α 1

óf na de arsis**: mannelijke caesuur, bijv.:

'πλάγχθη ἐπεὶ Τροίησ || ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε. α 2

Soms ook valt de caesuur na de arsis van den vierden voet***, bijv.:

ἢ Αἴασ ἤ' Ἰδομενεὺσ || ἢ δῖοσ Ὀδυσσεύσ. *A* 145

Aanmerking 2. Dikwijls heeft de versus heroicus een zoogenaamde bij-caesuur na de arsis van den tweeden voet †, samenvallend met een rustpunt in den zin. Alsdan valt het andere rustpunt niet achter de — toch steeds óók aanwezige — hoofdcaesuur, maar óf *in* den vierden voet, óf *na* den vierden voet (bucolische diaeresis, zie onder C), en wordt de versregel dus in drie deelen gesplitst; bijv.:

ἐξαύδα, || μὴ κεῦθε νόωι, || ἵνα ϝείδομεν ἄμφω. A 363

κλέπτε νόωι, || ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι || οὐδέ με πείϲειϲ. A 132

C. De versus heroicus heeft bovendien dikwijls een pauze achter den vierden voet, zoo deze een dactylus is. Dit noemt men bucolische diaeresis ††; bijv.:

ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, || πολύτροπον, || ὃσ μάλα πολλά. α 1

Ook na den eersten voet treedt, zoo deze een dactylus is, vaak een pauze in; bijv.:

ὧσ 'φάτο, || Πάτροκλοσ δὲ || φίλωι ἐπεπείθεθ' ἑταίρωι. *A* 345

*) *τομὴ κατὰ τρίτον τροχαῖον* (caesuur na den trochaeus van den 3en voet).

**) *τομὴ πενθημιμερήσ* (caesuur na den 5en halven voet).

***) *τομὴ ἑφθημιμερήσ* (caesuur na den 7en halven voet).

†) *τομὴ τριθημιμερήσ* (caesuur na den 3den halven voet).

††) Omdat bij de grieksche bucolische dichters de meeste verzen zoo gevormd zijn.

II.

KLANKLEER.

HOOFDSTUK I.

KLINKERS EN TWEEKLANKEN.

I. Lange *α*.

§ 4. Een lange *α*, ontstaan uit *ᾰ* ter vergoeding voor het wegvallen van een of twee medeklinkers, blijft, evenals in het Attisch, onveranderd. Bijv.:

μέλᾱσ (uit *-ανσ*).	*τεθαρσήκᾱσι* (uit *-αντι*).
ψῡχᾱ́σ (uit *-ανσ*).	*γίγᾱσι* (uit *-αντσι*).
πᾶσ (uit *παντσ*).	

§ 5. De van nature lange *α* blijft vóór klinkers gewoonlijk onveranderd, bijv. *λᾱόσ*, *Βορέᾱο*, *Μουσᾱ́ων*, maar wordt overigens (dus ook na een klinker of *ρ*) door *ͱ* * vervangen; bijv.:

πρͱ́σσω	attisch	*πρᾱ́ττω*.
πρͱ̃ξισ	„	*πρᾶξισ*.
ἀνιͱ́σω	„	*ἀνιᾱ́σω*.
ἀνιͱρόσ	„	*ἀνιᾱρόσ*.

Aanmerking 1. Uitgezonderd zijn nagenoeg alleen eigennamen, bijv. θεᾶ, Ναυσικάᾱ, Αἰνείᾱς (in plaats van θεή, Ναυσικάη, Αἰνείης); zie § 54 aanm. 1.

---

*) In dit leerboek zijn, evenals in onze Homerus-uitgave, de êta die een *ē* en die welke een *ā* vertegenwoordigt voor het oog onderscheiden; de eerste heeft namelijk den vorm *η* en *H*, de tweede den vorm ͱ en Ͱ.

Aanmerking 2. Ook in den aoristus der stammen op -αλ -αν -αρ is α door η vervangen; bijv. ἔσφηλα, ἐμίηνα, ἐκάθηρα (uit ἔσφαλσα, ἐμίανσα, ἐκάθαρσα ontstaan, zie § 38 B).

§ 6. Somtijds wordt ook een ᾰ, die als eerste lettergreep van een woord in de arsis is geplaatst (zie § 21), als η geschreven. Bijv.:

ἠμαθόεις voor *ἀμαθόεις*. *ἠγερέθονται* voor *ἀγερέθονται*.
ἠνεμόεις voor *ἀνεμόεις*. *ἠερέθονται* voor *ἀερέθονται*.

Daarentegen ἀγοράεσθε enz.; zie § 21.

II. Ineensmelting van klinkers.

§ 7. Samentrekking vindt in den regel niet plaats, bepaaldelijk niet bij klinkers die oorspronkelijk door σ of ϝ gescheiden waren.

Woorden, die in het Attisch samentrekking ondergaan, hebben dus bij Homerus nog hun oorspronkelijken, niet saamgetrokken vorm.

Aanmerking. Uitzonderingen op dezen regel zijn bij de nomina zeer zeldzaam; in de conjugatie komen meer afwijkingen voor *.

Opmerkelijk is de samentrekking tot ευ uit εο of εου; bijv. ἐδατεῦντο α 112, ἱκνεύμεναι ι 128, εἰσοιχνεῦσι ι 120. — Vgl. § 71 aanm. 2.

§ 8. Intusschen wordt enkele malen, in vormen die anders voor het metrum onbruikbaar zouden zijn, ε tezamen met den daarop volgenden langen klinker of tweeklank (doorgaans ω) voor één lange lettergreep gerekend **; men noemt dat *synizesis* (*συνίζησις bijeenplaatsing*). Bijv. *ἐριθηλέων* *E* 90.

---

*) De overlevering bevat vele schijnbare uitzonderingen, vooral in uitgangen; inderdaad vindt dan echter geen samentrekking maar elisie plaats. Bijv. Φ 410 *ἐπιφράσσα᾽ ὅσσον*, overlevering *ἐπιφράσσω ὅσσον*, *I* 494 *ἐξ ἐμέ᾽ ἀλλὰ*, overlevering *ἐξ ἐμεῦ᾽ ἀλλὰ*. Vgl. § 71 aanm. 1 en de tweede voetnoot van § 117.

**) De ε wordt dus, bij wijze van vóórslag in de muziek, voor de maat niet meegeteld; zie de noot op blz. 9.

§ 9. Evenmin als de samentrekking van twee lettergrepen in hetzelfde woord, is de samentrekking van twee woorden tot één (*crasis*, *κρᾶσισ vermenging*) in gebruik.

III. Apocope, aphaeresis, syncope.

§ 10. Vier partikels, *ἀνά*, *κατά*, *παρά* en *ἄρα*, komen vóór medeklinkers ook in éénsylbigen vorm voor, zonder slot-alpha. Men noemt dit *apocope* (*ἀποκοπή afkapping*). Voorbeelden:

πὰρ ξίφεοσ = *παρὰ ξίφεοσ*.

παρθέμενοι = *παραθέμενοι*.

De *ν* van *ἀνά* verandert dan voor een **k**-klank in *γ*, voor een **p**-klank in *μ*, en smelt met *ϝ*, *λ* en *μ* samen tot *ϝϝ*, *λλ*, *μμ*. Voorbeelden:

ἀγκρεμάσᾶσα = *ἀνακρεμάσᾶσα*. *ἀμμίξᾶσ* = *ἀναμίξᾶσ*.

ἂμ πεδίον = *ἀνὰ πεδίον*. *ἀϝϝέρυσαν* = *ἀναϝέρυσαν* (= *ἀνεϝέρυσαν*).

ἀμβαίνειν = *ἀναβαίνειν*. *ἀλλύεσκε* = *ἀναλύεσκε* (= *ἀνελύεσκε*).

De *τ* van *κατά* blijft voor *θ* onveranderd en smelt overigens steeds met den volgenden medeklinker samen *. Voorbeelden:

κάτθανε = *κατάθανε* (= *κατέθανε*). *κάλλιπον* = *κατάλιπον* (= *κατέλιπον*).

κάββαλε = *κατάβαλε* (= *κατέβαλε*). *κὰμ μέσσον* = *κατὰ μέσσον*.

κὰγ γόνυ = *κατὰ γόνυ*. *καννεύσᾶσ* = *κατανεύσᾶσ*.

κὰδ δέ = *κατὰ δέ*. *κὰπ πεδίον* = *κατὰ πεδίον*.

κὰκ κεφαλῆσ = *κατὰ κεφαλῆσ*. *καρρέζουσα* = *καταρρέζουσα*.

Aanmerking 1. Voor twee medeklinkers valt ook de τ van κατά weg; namelijk vóór ρρ (uit ϝρ), bijv.

καρρέζουςα = καταρρέζουςα (uit καταϝρέζουςα),

alsmede in:

καςτορνῦςα = καταςτορνῦςα ρ 32.
κάςχεθε = κατάςχεθε (= κατέςχεθε) Λ 702.
κάκτανε = κατάκτανε Ζ 164 (zie ook χ 73).

Aanmerking 2. Ook ἀπό en ὑπό ondergaan apocope, doch alleen in:

ὑββάλλειν = ὑποβάλλειν Τ 80.
ἀππέμψει = ἀποπέμψει ο 83.

---

*) Voor *τ* vindt (toevallig) geen apocope van *κατά* plaats.

§ 11. Nevens *ἄρα* wordt ook de enclitische vorm *ῥα* gebezigd *; men noemt dit *aphaeresis* (*ἀφαίρεσισ wegneming*).

Men vindt dus *ἄρα*, *ἄρ'*, *ἄρ*, *ῥα*, *ῥ'*.

Aanmerking 1. De vorm ῥα (ῥ') wordt slechts achter één-sylbige woorden gevonden, alsmede achter ὅ(τ)τι en ἐπεί (= ὅ-τι, ἐπ-ει).

Aanmerking 2. Ook het augment der verba kan aphaeresis ondergaan (zie § 130 B).

§ 12. In eenige woorden wordt een korte klinker * uitgestooten; men noemt dit *syncope* (*συγκοπή wegkapping*). Bijv.:

τίπτε	= *τί ποτε*	*waarom toch?*
πρόχνυ **	= *προγόνυ*	*op de knieën.*
γνύξ	= *γόνυξ*	*op de knieën.*
γλακτοφάγοσ	= *γαλακτοφάγοσ*	*zich met melk voedend.*
πλοχμόσ **	= *πλόκαμοσ*	*vlecht.*

Eigenlijk telt de weggelaten klinker slechts voor de maat niet mede ***.

Aanmerking. Men vergelijke verder:

ἑϝέ—ϝε, ἑϝοί—ϝοι (oorspr. vorm cεϝέ, cεϝοί) § 92 en 93.
τε(ϝ)εῖο—cεῖο (uit τϝεῖο) § 92 en 93.
ἑϝόc—ϝόc (oorspr. vorm cεϝόc), τε(ϝ)όc—cόc (uit τϝόc) § 95.

Zie ook § 43 aanm.

IV. Elisie.

§ 13. Van *elisie* wordt een ruim gebruik gemaakt.

Niet alleen worden allerlei uitgangen op *-α -ε -ο* geëlideerd, maar ook:

1) de uitgang *-ι*.
2) de tweeklank *αι* der persoonsuitgangen *-μαι*, *-(σ)αι* (§ 117), *-ται*, en *-νται* of *-αται* (§ 119), en der infinitivus-uitgangen *-μεναι* (§ 125) en *-σθαι*.

---

*) Zie de noot op blz. 9.
) Voor de adspiratie in *πρόχνυ* en *πλοχμόσ* zie men Att. Vormleer[7] blz. 173 noot *.
***) Zie de noot op blz. 9.

3) de tweeklank *οι* van den dativus sing. der persoonlijke voornaamwoorden (§ 92): *μοι, σοι* en *τοι, ϝοι*.

4) de vormen op -*ι(ν)* en -*ε(ν)*; deze missen namelijk dikwijls ook voor klinkers de *ν* (zie § 29). Bijv.:

μνηστῆρσ' voor *μνηστῆρσιν*.
ἄμμ' voor *ἄμμιν* (zie § 92 aanm. 3).
κ' voor *κεν* (zie § 326 B).

Zie voorts § 31.

Aanmerking. Alleen van περί en τί (τι, ὅτι, ὅττι) wordt de ι nooit geëlideerd.

Vermeldenswaardig is de elisie der -ι van den dativus sing. der 3e declinatie; bijv. ἀσπίδ' Γ 349, ἔγχε' Η 289 (vgl. § 65).

V. Samentreffen van een eindklinker met een aanvangsklinker.

§ 14. Het samentreffen van twee woorden, waarvan het eerste op een tweeklank of langen klinker eindigt en het tweede met een tweeklank of klinker begint, wordt niet vermeden *.

De eindlettergreep van het eerste woord geldt als kort wanneer zij in de thesis staat **, als lang wanneer zij in de arsis staat. Bijv.:

*οὔ τί **μοι** αἰτίη ἐσσί· θεοί νύ **μοι** αἴτιοί εἰσι.*	*Γ* 164
σκῆπτρον δ' οὔτ' ὀπίσω οὔτε προπρηνὲσ ἐνώμα.	*Γ* 218
ἡμετέρῳ ἐνὶ ϝοίκῳ, ἐν Ἄργεϊ, τηλόθι πάτρησ.	*Α* 30

Aanmerking. De slotsylbe staat slechts zelden in de arsis van den 1en, 4en of 5en voet, nooit in die van den 6en. Voorbeelden:

ὦ Ἀχιλεῦ, κέλεαί με, Διὶ φίλε, μυθήσασθαι.	Α 74
αἴθ' ὄφελες ἄγονός τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι.	Γ 40
ἣ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει.	Ζ 388

*) Over het elideeren van -*αι* en -*οι* zie men § 13.

**) Dit is meestal het geval, en gewoonlijk is de slotsylbe dan -*αι* of -*οι*. Men vergelijke de noot op blz. 9.

§ 15. Als een korte eindklinker voor een klinker of tweeklank niet wordt geëlideerd, ontstaat er een *hiatus*. Deze is slechts geoorloofd op de natuurlijke rustpunten van het vers; dus:

1) in de vrouwelijke caesuur van den 3[en] voet (zie § 3 B).
2) aan het einde van den 4[en] voet (zie § 3 C).
3) aan het einde van den 1[en] voet (zie § 3 C), mits daarop een rustpunt van den zin volgt.

Voorbeelden:

1) *ὅσσα μοι ἠνείκαντο* ‖ *ἀέθλια μώνυχες ἵπποι.* — *I* 127
2) *νῆα μὲν ἂρ πάμπρωτα ϝερύσσατε* ‖ *ἤπειρόνδε.* — *κ* 403
3) *ἀλλ' ἄνα,* ‖ *εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἷας Ἀχαιῶν.* — *I* 247

Aanmerking 1. Dativi op -ι worden ook op andere plaatsen van het vers door een klinker of tweeklank gevolgd (vgl. § 65). Voorbeelden:

πατρὶ ἐμῶι Πηλῆϊ, ὃ δ' αὖτ' ἐμοὶ ἠγγυάλιξε. — Ψ 278
ἔγχεϊ ὀξυόεντι, διὰ πρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε. — Π 309
ἀμφ' Ὀδυσῆϊ, ἐμεῖο μετ' Αἰθιόπεσσιν ἐόντος. — ε 287
ἐν Λακεδαίμονι αὖθι, φίληι ἐνὶ πατρίδι γαίηι. — Γ 244
πατρὶ φίλωι ἔπορον· ὃ δ' ἄρα ϝῶι παιδὶ ὄπασσε. — Ρ 196
χάλκεα, ὀκτώκνημα, σιδηρέωι ἄξονι ἀμφί. — Ε 723

Aanmerking 2. Wanneer bij het eerste woord reeds elisie heeft plaats gehad, gelden de regels van § 14 en 15 natuurlijk niet*; bijv.:

μυρί' Ἀχαιοῖς' ἄλγε' ἔθηκε. — Α 2
Ἄλτᾱ', ὃς Λελέγεσσι. — Φ 86
ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ' ὕστερον αὖτις ἰόντα. — Α 27
ξεῖν', ἢ' ἄρ κ' ἐθέλοις θητευέμεν'; — σ 357

Vgl. § 16 aanm.

VI. Verkorting in de thesis.

§ 16. Een tweeklank of lange klinker, die door een tweeklank of klinker wordt gevolgd, kan in de thesis verkort worden **. Dit geschiedt niet alleen altijd wanneer de eerste aan het eind van een woord staat (zie § 14)***, maar ook dikwijls

*) Zie noot ***.
**) Zie de noot op bladz. 9.
***) Natuurlijk heeft geen verkorting plaats als van het eerste woord reeds een sylbe geëlideerd is (vgl. § 15 aanm. 2).

wanneer beide klanken tot **hetzelfde woord** behooren; bijv.

de eerste lettergreep van:

δηΐοσ *B* 544.	*οἶοσ* *N* 275.
Θρήϊκεσ *Ω* 234.	*υἱόσ* *A* 489.

de tweede lettergreep van:

ἵλᾱοσ *I* 639.	*ἵδρῡε* *B* 191.
ὀΐω *A* 558.	*ἥρωϊ* *H* 453.

§ 17. **Vóór buigingsuitgangen** pleegt deze verkorting, zoo mogelijk, ook in het schrift te worden uitgedrukt. Bijv.:

Ἄρεοσ	voor	*Ἄρηοσ* (§ 73 C).	*χρύσεοσ* *	voor	*χρῡ́σειοσ* (§ 61).
ἐΰσ	„	*ἠΰσ* (§ 75 G).	*βαθέησ*	„	*βαθείησ* (§ 75 aanm. 9).
Πηλέοσ	„	*Πηλῆοσ* (§ 76 B).	*ἐμέο*	„	*ἐμεῖο* (§ 92).
ἕαται	„	*ἥαται* (§ 220[2]).	*νέατοσ*	„	*νείατοσ* (§ 88[9]).
κέαται	„	*κείαται* (§ 169).	*ὅο*	„	*οἷο* (§ 59).

Bepaaldelijk geldt dit van vormen, waarin de verkorting reeds bij Homerus regel geworden en sedert gebleven is; bijv. *πειράεται*, *φιλέεισ*, *σαόησ*, stam *πειρᾱ*, *φιλη*, *σαω* (vgl. § 190).

§ 18. In sommige woorden gelden *α*, *ι*, *υ*, hoewel niet door een klinker maar door een **medeklinker** gevolgd, in de arsis als lang, in de thesis als kort **. Bijv.:

Ἀπόλλων:	ᾱ *A* 14 enz.,	ᾰ *A* 43 enz.	
ἀνήρ:	ᾱ *B* 553 enz.,	ᾰ *A* 287 enz.	(zie § 79).
πρίν:	ῑ *B* 348 enz.,	ῐ *B* 344 enz.	
χρύσεοσ:	ῡ *A* 15 enz.,	ῠ *Z* 320 enz.	(zie § 61).
ὕδωρ:	ῡ *B* 755 enz.,	ῠ *H* 425 enz.	

Op zichzelf staat *αὐτάρ*—*ἀτάρ* (§ 325[2]).

Aanmerking. Afwisseling van η en ε, ω en ο vindt men slechts in:

ἀργῆτι Γ 419 enz. — ἀργέτα Φ 127, -τι Λ 818 (en ρ 241?).
Κύθηρα—Κυθέρεια.
-ξηραίνω Φ 347 — ξερόν ε 402.

---

*) Voor de quantiteit van de *υ* zie men § 18.
**) Zie de noot op bladz. 9.

γήρας—γεραιός, γέρων, γερήνιος.
μήδομαι—μέδομαι (§ 215).
μήν—μέν.
δή—δέ.
χῶρος met εὐρύχορος (en καλλίχορος?).
δύω—δύο (§ 91), zie bijv. ε 388.
Overigens vergelijke men § 38 aanm. 2.

VII. Korte lettergrepen in de arsis geplaatst.

§ 19. Een korte slotsylbe kan in de arsis worden geplaatst en geldt dan als lang, onder den invloed van den ictus (zie § 1 C). Dit geschiedt

a) wanneer het woord op een medeklinker eindigt:

1) vóór de mannelijke hoofdcaesuur, bijv.:

ἥατ' ἀκούοντες. ὁ δ' Ἀχαιῶν νόστον ἄειδε. α 326
εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν ἢ' ἄγριον αἶγα. Γ 24

2) vóór een zinsnede, bijv.:

πῶς ἦλθες, Ὀδυσεῦ; τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων; κ 64
σταθμούς τε κλισίας τε κατηρεφέας ἰδὲ σηκούς. Σ 589

b) wanneer het woord op een klinker eindigt, alleen vóór de mannelijke hoofdcaesuur, bijv.:

ἐκ γὰρ Ὀρέσταο τίσις ἔσσεται Ἀτρεΐδαο. α 40

Vgl. § 26.

Aanmerking 1. Enkele malen vindt dergelijke verlenging van een slotsylbe plaats zónder ondersteuning van caesuur of zindeeling; bijv.:

ὣς ἄρ' ἔφαν ἀπιόντες· ἐμὸν δ' ἐγέλασσε φίλον κῆρ. ι 413
πρὶν μὲν γὰρ Πριάμοιο πόλιν μέροπες ἄνθρωποι. Σ 288
νεβρὸν ἔχοντ' ὀνύχεσσι, τέκος ἐλάφοιο ταχείης. Θ 248

Aanmerking 2. De dativus-uitgang -ι kan in de arsis van alle voeten geplaatst worden (vgl. § 65). Voorbeelden:

Αἴαντι δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε. Ξ 459
κάρτεϊ τε σθένεϊ τε διακριδὸν ἔμμεν' ἄριστος. Ο 108
ὦ Ἀχιλεῦ, κέλεαί με, Διὶ φίλε, μυθήσασθαι. Α 74

δενδίλλων ἐς ἕκαστον, Ὀδυσσῆϊ δὲ μάλιστα. Ι 180
τὸν Λυκόϝοργος ἔπεφνε δόλωι, οὔ τι κράτεϊ γε. Η 142

En de naamvalsuitgang -α komt in de arsis te staan wanneer hij de middelste van vijf korte lettergrepen is. Voorbeelden:

πορφύρεα καθύπερθ', ὑπένερθε δὲ λῖθ' ὑπέβαλλε. κ 353
τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην. Α 45

§ 20. In de volgende vergelijkingstrappen, die anders voor den hexameter onbruikbaar zouden zijn, wordt ο in de arsis geplaatst*:

ἀνῑηρότερος β 190.
κακοξεινότερος υ 376.
ὀιζῡρότερος Ρ 446, *-ρότατος* ε 105.

§ 21. Woorden die aanvangen met drie korte lettergrepen gevolgd door een (van nature of positione) lange, worden aan den hexameter aangepast door de eerste korte lettergreep in de arsis te plaatsen. Bijv.:

(α) *ἀγοράεσθε, ἀθάνατος, ἀκάματος, ἀποδίωμαι, ἀπονέεσθαι, ἀποπέσηισι.*

— *ἠγάθεος, ἠγερέθονται, ἠερέθονται, ἠμαθόεις, ἠνεμόεις* (zie § 6).

(ε) *ἐλάτινος, ἐνόδιος, ἐνοσίγαιος, ἐνοσίφυλλος, ἐπίτονος, ἐρεσίη, ϝεαρινός, ζεφυρίη, Περίθοος.*

(ι) *διογενής, Πριαμίδης, Σιδονίων.*

(ο) *βοτιάνειρα, Δολίχιον, δολιχόδειρος, ὀλεσίκαρπος, ὀλόμενος, πολυβότειρα, Πολυδάμᾱς.*

(υ) *δυναμένοιο, θυγατέρες, θυσανόεσσα, κυάνεος, κυανοχαίτης, ὑλακόμωρος, Φυλακίδᾱο.*

Aanmerking. Wanneer een stam, die met een korten (en niet positione verlengden) klinker aanvangt, als tweede lid van een saamgesteld woord wordt gebezigd, pleegt die klinker te worden verlengd; bijv.: ὁμηγερέες (ἀγερ), ἀνήμελκτοι (ἀμελγ), ἐπήρατος (ἐρα), δολιχήρετμος (ἐρετ), ἀνώϊστος (ὀις), ὑπωρεῖη (ὀρες), πεμπώβολον (ὀβελ).

Er zijn intusschen uitzonderingen, bijv. ὑψερεφές naast ὑψηρεφέος, ὑψόροφος maar ὑπωρόφιος.

---

*) De overgeleverde tekst geeft bovendien *λᾱρώτατος* β 350, lees *λαερώτατος*.

§ 22. Eenige versregels vangen met drie korte lettergrepen aan, die beschouwd worden alsof zij met de volgende lettergreep een geheel vormen en dus onder den in § 21 besproken regel vallen. Het zijn:

τὰ περὶ καλὰ ῥέεθρα Φ 352.
ϝεανοῦ ἁπτομένη Π 9.
διὰ μὲν ἀσπίδος Γ 357 *Δ* 135 *Η* 251 *Λ* 435.
ἴομεν Β 440 *Ι* 625 *Μ* 328 *Ξ* 374 *Φ* 438 *ω* 432.
φίλε κασίγνητε Δ 155 *Ε* 359 *Φ* 308.
ὄϊες ἄρσενες ι 425.
τὸν ἕτερον ε 266.
'λύτο δ' ἀγών Ω 1.

De volgende versregels vangen met *ἐπεὶ δή* aan: *Χ* 379 *Ψ* 2 *δ* 13 *ϑ* 452 *φ* 25 *ω* 482.

§ 23. In eenige woorden is α verlengd ten gevolge van het verdwijnen van υ of ι, bijv. in ἱκᾱνω (uit ἱκάνϝω = ἱκανύω, zie § 231), κιχᾱνω (uit κιχάνϝω = κιχανύω, zie § 208), ἑταῖρος (uit ἑτάρjος = ἑτάριος). De verlengde lettergreep staat steeds in de arsis, daar de voorgaande lettergreep kort is.

> **Aanmerking.** Nevens ἑταῖρος *makker* wordt ἕταρος gebruikt in gelijke beteekenis. Oorspronkelijk is ἑταῖρος adj. possessivum van ἕταρος.

VIII. Lengte door positie.

§ 24. Wanneer op een korten klinker twee (of drie) medeklinkers volgen *, geldt deze lettergreep ten gevolge van hare plaatsing — *positione* — als lang; bijv.:

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος 'τέκετο Ζεύς. *Ξ* 434

> **Aanmerking.** Er zijn drie gevallen mogelijk, die zich in bovenstaanden versregel alle voordoen:
> 1) de korte klinker en de medeklinkers behooren tot hetzelfde woord: δινήεντος.

---

*) Natuurlijk gelden ζ, ξ en ψ elk voor twee medeklinkers.

2) de medeklinkers zijn over twee woorden verdeeld: ἀθάνατος ’τέκετο.

3) de korte klinker is eindklank, en het volgende woord begint met twee (of drie) medeklinkers: ’τέκετο Ζεύς.

§ 25. Muta cum liquida*, behalve β, γ of δ gevolgd door λ, μ of ν, maakt in het Attisch de voorgaande lettergreep met korten klinker niet positione lang.

Bij Homerus worden zulke lettergrepen doorgaans in de arsis geplaatst en dus wél als lang beschouwd.

In de thesis worden zij slechts geplaatst indien het metrum dit eischt, omdat het woord anders niet in een hexameter zou kunnen gebruikt worden; zij gelden dan naar de behoefte van het vers voor lang of kort**. Bijv.:

(lang)	Πατροκλέεοσ Π 554.	(kort)	φοινήεντα δράκοντα	Μ 220.
„	πεπρωμένον Γ 309.	„	Ἀφροδίτη	Β 820.

Aanmerking 1. Op eenige weinige plaatsen is zulk een lettergreep buiten noodzaak in de thesis geplaatst, bijv. τὰ in τὰ πρῶτα Α 6, en enkele malen wordt dan de lettergreep (nagenoeg steeds een eindlettergreep) als kort gerekend, bijv. -τε in μ 215 τύπτετε κληῖδεσσιν.

Aanmerking 2. Wanneer de lettergreep voor kort geldt, is de liquida steeds λ of ρ.

§ 26. Een korte eindklinker kan vóór een woord dat met een liquida of ϝ aanvangt (zie aanm. 3) in de arsis worden geplaatst en dus als lang gelden (vgl. § 19). Bijv.:

(λ)	εἷλκ’ ἐπὶ ϝοὶ μεμαῶσ ὥσ τε λίσ, ἐκ δ’ ἄρα χειρόσ.	Λ	239
(μ)	αἰεὶ δὲ μαλακοῖσι καὶ αἱμυλίοισι ϝέπεσσι.	α	56
(ν)	αἶψα δ’ ἐπὶ νευρῆι κατεκόσμεε πικρὸν ὀιστόν.	Δ	118
(ρ)	ϝάστυ δέ μοι δεῖξον, δὸσ δὲ ῥάκοσ ἀμφιβαλέσθαι.	ζ	178
(ϝ)	πατρὶ φίλωι ἔπορον· ὃ δ’ ἄρα ϝῶι παιδὶ ὄπασσε.	Ρ	196

*) Hiermede wordt bedoeld: een muta die in hetzelfde woord door een liquida wordt gevolgd. Is de muta eind-, de liquida beginklank, dan wordt de lettergreep steeds als lang beschouwd, ook in het Attisch; dit geval doet zich intusschen alleen voor bij de praepositie ἐκ, bijv. μάχησ ἐκ νοστήσαντε Ε 157. — Vgl. Att. Vormleer[7] § 26 aanm.

**) Zie de noot op bladz. 9.

Aanmerking 1. Ook vóór c- geschiedt dit op enkele plaatsen (P 463 Υ 434 ι 293 κ 238 λ 219 c 77).

Aanmerking 2. In de thesis geldt een korte eindklinker vóór de genoemde medeklinkers niet als lang, ook niet vóór ῥ-; bijv.:

ὣc ἀπόλοιτο καὶ ἄλλοc ὅ τιc τοιαῦτά γε ῥέζοι. α 47
πλάζων· οὐδέ τί μιν cθένεϊ ῥηγνῦcι ῥέοντεc. P 751

Uitzonderingen E 358 (= Φ 368 X 91) en ν 438 (= ρ 198 c 109).

Aanmerking 3. De stam van dergelijke woorden begon oorspronkelijk niet met één maar met twee medeklinkers; λίc is nl. ontstaan uit λϝίc, μαλακόc uit cμαλακόc, νευρή uit cνευρή, ῥάκοc uit ϝράκοc, ϝόc uit cϝόc.

§ 27. In vormen met het augment en in samenstellingen maakt ϱ (oudtijds ϝϱ of σϱ) als beginklank van den stam de voorafgaande lettergreep positione lang, en pleegt dan dubbel te worden geschreven, evenals in het Attisch.

In de arsis hebben ook λ, μ, ν, ϝ en σ soms deze eigenschap (vgl. § 26 aanm. 3).

Aanmerking 1. De ρ wordt ook in de thesis doorgaans verdubbeld; bijv. ἔρρηξε Γ 348. Uitzonderingen hierop zijn vrij zeldzaam; bijv. ἐρύετο Z 403, προρέοντι E 598, ἀναροιβδεῖ μ 105. — Vgl. § 132 aanm.

Aanmerking 2. Verdubbeling van λ, μ, ν, ϝ, c heeft plaats bij de volgende woorden:

ἔλλαβε nevens ἔλαβε (§ 244[1]).
ἀπολλῆξαι, μεταλλήξᾱc, ἄλληκτοc.
ἐπιλλίγδην.
ἐλλιcάμην (§ 220[1]), πολύλλιcτοc, τρίλλιcτοc, benevens enkele vormen van λιτανεύω.
Ook ἐλλίccετο komt voor, en wel met de eerste lettergreep in de thesis, Z 45 Φ 71 κ 264.
ἄλλοφοc, καταλλοφάδεια.

ἔμμαθεc c 362, ἔμμαθεν ρ 226.
φιλομμειδήc.
ἐυμμελίηc.
ἔμμορε (§ 270), ἄμμοροc (δυcάμμοροc), ἀμμορίη, διεμμοιρᾶτο.

ἀπεννίζοντο.
ἀγάννιφος.

ἀποϝϝειπών (?) T 35.
ἀποϝϝέρσῃ, -σειε (§ 254[3]).
ἔϝϝαδε (§ 41 aanm.).

περισσαίνω.
σείω met zijn samenstellingen.
ἐύσσελμος.
σεύω (§ 188) met zijn samenstellingen en λᾱοσσόος, ἐπίσσωτρον.

Aanmerking 3. Van de eigennamen Ἀχιλλεύς en Ὀδυσσεύς geldt de tweede lettergreep in de thesis als kort; zij worden dan Ἀχιλεύς en Ὀδυσεύς geschreven.

§ 28. In enkele gevallen wordt een positione lange lettergreep voor kort gerekend, omdat anders de volgende korte lettergreep tusschen twee lange zou komen te staan en het woord dus in den hexameter niet zou kunnen worden gebruikt. Namelijk:

1) de korte eindklinker die voorafgaat aan:

Ζάκυνθος. *Σκαμάνδριος.*
Ζέλεια. *σκέπαρνον.*
Σκάμανδρος. *στέᾱτος* (§ 70[23]).

2) de eerste lettergreep van:

ἀμβρότη *Ξ* 78.
ἀνδροτῆτα *Π* 857 *Χ* 363 *Ω* 6.
ἀνδροφόντηι *Β* 651 *Η* 166 *Θ* 264 *Ρ* 259.
Ἱστίαιαν *Β* 537.
ἀβροτάξομεν (eigenlijk *ἀμβροτάξομεν*) *Κ* 65 (zie § 149[8]).

3) de tweede lettergreep van:

Αἰγυπτίη -τίᾱς -τίηισ' -τίους -τίων *Ι* 382 enz.

Aanmerking. Ook de tweede lettergreep van αἰενάοντα (in plaats van αἰεν-νάοντα) ν 109 moet aldus worden beschouwd (zie § 324[8]).

HOOFDSTUK II.

MEDEKLINKERS.

I. Beweeglijke medeklinkers.

1. Aan het eind der woorden.

§ 29. De zoogenaamde beweeglijke *-ν* en *-σ* kunnen en vóór medeklinkers en vóór klinkers zoowel gebezigd als weggelaten worden. Als zij vóór klinkers worden weggelaten, vindt er elisie* plaats (zie § 13).

Derhalve komt bijv. zoowel *ἐστὶν δέ* als *ἐστὶ δέ* voor, *ἐστὶν ἐν* zoowel als *ἔστ' ἐν*.

§ 30. Een beweeglijke *-ν* vindt men niet slechts in de uitgangen die uit het Attisch bekend zijn, maar ook:

in sommige adverbia op *-θεν* (zie § 47 aanm. 2).
in den uitgang *-φιν* (zie § 46).
in *νῦν*, enclitisch *νυ*.
in *κεν* (zie § 326 B).

§ 31. Een beweeglijke *-σ* hebben de adverbia:

πολλάκισ—πολλάκι	*dikwijls.*
ὁσσάκι . . . τοσσάκι	*zoo dikwijls als . . . zóó dikwijls.*
ἀτρέμασ—ἀτρέμα	*bedaard* (§ 320[10]).
μεσσηγύσ—με(σ)σηγύ	*tusschen in* (§ 318[11]).
μέχρισ—μέχρι	*tot aan* (§ 318[10]).

Aanmerking 1. De vormen ὁccάκιc, τοccάκιc komen (toevallig) niet voor.

Aanmerking 2. Na het wegvallen der c vindt λ 586 elisie plaats: τοccάχ' ὕδωρ (zie § 29).

Aanmerking 3. Over ἀμφί(c) zie men § 316[1], over ἄχρι(c) § 318[10].

---

*) Bij *οὕτω* verkorting (zie § 14), bijv. γ 315 *οὕτω ὑπερφιάλουσ*. Evenzoo *Γ* 169 *ο* 12.

§ 32. Wanneer de ontkenning *οὐκ* aan het einde van den zin staat, wordt niet, gelijk in het Attisch, de *κ* afgeworpen, maar de langere vorm *οὐκί* gebezigd, bijv. *B* 238.

2. Aan het begin of in het midden der woorden.

§ 33. De volgende woorden komen zoowel in ouderen, sterkeren vorm als in jongeren, zwakkeren voor:

ἐγδούπησαν ind. 3. plur. bij den aor. *δουπῆσαι ploffen* (§ 158[4]).

ἐρίγδουπος—ἐρίδουπος luid dreunend.

Vgl. *δοῦπος* en *κτύπος gedreun*, *κτυπέειν dreunen.*

ξύν—σύν met, beide ook in samenstellingen.

πτόλεμος—πόλεμος krijg, *πτολεμίζω—πολεμίζω ik voer krijg*, *πτολεμιστής—πολεμιστής krijger.*

πτόλις—πόλις (§ 74 aanm. 2); maar alleen *πτολίεθρον stad* en *πτολίπορθος stedenveroveraar.*

Zoo ook *χθών grond*, *-χθόνιος*, *χθαμαλός laag* tegenover *χαμάδις*, *χαμᾶζε*, *χαμαί op den grond.*

Zie verder § 37 aanm. 4.

§ 34. Daarentegen is in de volgende woorden de met *ϑ* versterkte stamvorm de jongere:

δίχα—διχθά in tweeën, *τρίχα—τριχθά in drieën* * (§ 91 C).

μαλακός—μαλθακός week.

μογέω—μοχθέω ik geef mij moeite.

Zie verder § 142 en 151.

II. Samenkomst van medeklinkers.

§ 35. Vóór *σ* verandert een **t**-klank in *σ* en blijft *σ* behouden.

Daarnevens vindt men echter de jongere vormen, waarin *σσ* tot *σ* is verzacht.

Deze regel betreft nagenoeg uitsluitend den dativus plur. der 3e declinatie (§ 64), en de vormen van verba wier stam op een **t**-klank (§ 210) of *σ* (§ 285) eindigt. Voorbeelden:

---

*) Zoo komt ook *τετραχθά* voor in plaats van *τέτραχα*.

πούσ (*ποδ*)	dat. plur.	*πο(σ)σί*.
ϝέποσ (*ϝεπεσ*)	„ „	*ϝέπε(σ)σι*.
φράζω (*φραδ*)	aor. med.	*ἐφρα(σ)σάμην*.
ϝοῖδα (*ϝιδ*)	3. plur.	*ϝί(σ)σᾱσι*.
μάχομαι (*μαχεσ*)	fut.	*μαχέσσομαι*.

Aanmerking. Zoo ook κέκασσαι en πέπυσσαι, 2. sing. ind. pf. van καίνυμαι (καδ), § 221[2], en πυνθάνομαι (πυθ), § 221[7].

§ 36. Oudere vormen met *σσ* komen verder van de volgende woorden voor:

ποσσῆμαρ.
τό(σ)σοσ, το(σ)σόσδε, το(σ)σοῦτοσ, τοσσάκι.
ὅ(σ)σοσ, ὁπό(σ)σοσ, ὁσσάκι, ὁσσάτιον.
μέ(σ)σοσ, με(σ)σηγύ(σ).
πρό(σ)σω, πρόσσοθεν.
ὀπί(σ)σω.
νεμε(σ)σάω, νεμε(σ)σητόσ *.

Aan attische *-ττ-* beantwoordt *-σσ-*; bijv. *θάλασσα* att. *θάλαττα*, *κηρύσσω* att. *κηρύττω*.

§ 37. De relativa, die met *ὀπ-* beginnen, hebben veelal den ouderen vorm *ὀππ-*:

ὀ(π)ποῖοσ.
ὀππόσοσ nevens *ὀπό(σ)σοσ*.
ὀππότεροσ.
ὅ(π)πωσ.
ὀ(π)πότε.
ὅ(π)πῃ.
ὀππόθι nevens *ὅπου*.
ὀππόθεν.
ὀπποτέρωθεν.

Aanmerking 1. Van de vormen met ὀππ- staat, behalve P 144, de eerste sylbe steeds in de arsis.

Voor *ὅ τι* wordt dikwijls de oudere vorm *ὅττι* gevonden (zie § 102).

---

*) Ontstaan uit *νεμεσjάω -ᾱτόσ*, voor *νεμεσιάω -ᾱτόσ*. — Onjuist overgeleverd is de dativus *νεμέσσῑ* Z 335.

Aanmerking 2. In ἐπελέκκησεν, πελέκκωι, ἡμιπέλεκκα vindt men κ verdubbeld *.

Aanmerking 3. In verscheiden woorden is een **t**-klank of **k**-klank vóór μ onveranderd gebleven **. Bijv.:

Κάδμος	πότμος	γναθμός	ἀκμή	αἰχμή
ὀδμή	ἐφετμή	κεκορυθμένος	τέκμωρ	ἔχμα.

Aanmerking 4. Van de adverbia ἔκτοσθεν, ἔντοσθεν, ὄπισθεν komen ook de zwakkere vormen zonder σ voor, dus ἔκτοθεν, ἔντοθεν, ὄπιθεν. Evenzoo heeft de uitgang van den 1[en] pers. plur. medii en passivi den zwakkeren vorm -μεθα nevens den volleren -μεσθα (zie § 118).

§ 38. **A.** Een ϝ, volgende op een liquida, smelt met deze samen. In het Aeolisch wordt dan de liquida verdubbeld, in het Ionisch vindt geen verdubbeling van den medeklinker plaats, maar verlenging van den voorafgaanden korten klinker (namelijk *ε* tot *ει*, *ο* tot *ου*), in het Attisch valt de ϝ weg zonder vergoeding.

In de oudste wijze van schrijven, waarin nóch verlenging van klinkers nóch verdubbeling van medeklinkers placht te worden aangeduid ***, was tusschen deze drie soorten van vormen geen zichtbaar verschil. Bijv.: oorspronkelijke vorm ΞΕΝϜΟΣ †, jongere vorm ΞΕΝΟΣ, in het Aeolisch uitgesproken *xennos*, in het Ionisch *xēnos* ††, in het Attisch *xènos*.

In den Homerus-tekst worden de oorspronkelijke vormen met ϝ niet aangetroffen, die waarin ϝ zonder schadeloosstelling wegvalt (bijv. ξένιος) zijn zeldzaam.

Aanmerking 1. De eerste lettergreep der volgende woorden, waarin ϝ met de voorafgaande liquida is saamgesmolten, is dus bij Homerus lang, in het Attisch kort:

κᾱλός	att.	καλός *schoon.*
οὖλος	„	ὅλος *geheel.*
φθᾱ́νω	„	φθάνω *ik voorkom* (§ 207).

*) De dubbele κ is ontstaan uit κϝ: πελέκυον (vgl. πέλεκυς), πέλεκϝον, πέλεκκον, enz.

**) Dit is in strijd met de regels van Att. Vorml.[7] § 10. Ook in het Attisch komen enkele dergelijke afwijkingen voor, o. a. ἀκμή en αἰχμή.

***) Zie bladz. 7 en 8.

†) Deze vorm komt op oude dorische inschriften voor.

††) Gespeld ξεῖνος.

ξεῖνος att. ξένος *gast.*
Zie echter ξένιος, aanm. 2.
τίνω „ τίνω *ik boet* (§ 165).
γούνατος „ γόνατος (gen.) enz. van γόνυ *knie* (§ 68).
μοῦνος „ μόνος *alleen.*
εἰρωτάω „ ἐρωτάω *ik vraag* (§ 263).
δουρός „ δορός (gen.) enz. van δόρυ *speer* (§ 68).
κοῦρος „ κόρος *jongeling.*
κούρη „ κόρη *meisje.*
οὐρεύς „ ὀρεύς *muilezel.*

Vóór σ vindt om dezelfde reden verlenging plaats in:

ϝῖσος att. ἴσος *gelijk.* — Bijvorm van het fem. ἐϝίση (zie § 43).
νοῦσος „ νόσος *ziekte.*

Vgl. § 23 en 27 aanm. 2.

B. Op soortgelijke wijze smelt σ met de volgende liquida samen in de verbindingen σλ, σμ, σν, σρ.

Zoo is dus bijv. *ΕΣΜ-*, ontstaan uit ἐσ (stam van εἶναι) + μ, in *ΕΜ-* overgegaan; in den Homerus-tekst vindt men daarvan zoowel Aeolische als Ionische en Attische vormen afgeleid; bijv.:

ἔμμεναι *te zijn* εἰμί *ik ben*, εἰμέν *wij zijn* ἔμεναι *te zijn*	zie § 302.

Ook in de verbindingen λσ, μσ, νσ, ρσ pleegt σ met de liquida saam te smelten; bijv. in den aor. act. en med. van de liquidastammen. Soms echter is de σ onveranderd gebleven, bijv. ἄλσος, ἐϝέρση, θαρσέω, en de in § 254 opgenoemde futura en aoristi van λ- en ρ-stammen. Vgl. ook den aor. ἔκενσα § 211[7].

Aanmerking 2. Van de volgende woorden is de eerste lettergreep in de arsis lang, in de thesis kort (vgl. § 18):

εἰλήλουθα—ἐλήλουθα *ik ben gekomen* (§ 159[11]).
μείλινος—μέλινος *esschenhouten*, van μελίη *esch.*
κουλεόν—κολεόν *scheede.*
ξείνιος—ξένιος *het gastrecht betreffende.* Vgl. aanm. 1.
Οὔλυμπος—Ὄλυμπος *de Olympus.*
εἴνατος—ἔνατος *negende* (§ 91 B).
εἵνεκα—ἕνεκα *wegens* (§ 318[17]).
στεῖνος—στένος *engte.*
οὔνομα—ὄνομα *naam.*
οὖρος—ὄρος *berg.*

§ 39. In de volgende stammen wordt ϱ door den bijbehoorenden klinker (meestal α) nu eens gevolgd, dan weer voorafgegaan:

1. ἀνδϱάσι *—ἀνήϱ *man* (§ 79).
2. ἀστϱάσι *—ἀστήϱ *ster* (§ 79).
3. ῥαίνω (ῥαδ) *ik besproei* (§ 221[1]) — ἀϱδμόσ *wed*, νεοαϱδήσ *versch besproeid.*
4. βϱαδύσ *traag* — superlativus βάϱδιστοσ (§ 86[6]).
5. ἔδϱαθον bij het niet homerische δαϱθάνω *ik slaap* (§ 149[10]).
6. δϱατόσ adj. verbale van δέϱω *ik vil.*
7. ἔδϱακον bij δέϱκομαι *ik kijk* (§ 226).
8. ῥέζω (ϝϱέζω)—ϝέϱδω *ik verricht*, ϝέϱγον *werk* (§ 224[3]).
9. θϱάσοσ—θάϱσοσ *koenheid.*
10. κϱαδίη—καϱδίη *hart.*
11. κϱάτοσ—κάϱτοσ *kracht* } superl. κάϱτιστοσ (§ 87 A).
12. κϱατεϱόσ—καϱτεϱόσ *krachtig* } superl. κάϱτιστοσ (§ 87 A).
13. ἔπϱαθον bij πέϱθω *ik verover* (§ 211[8]).
14. τϱέπω *ik wend* (§ 251) — τεϱπικέϱαυνοσ *bliksemslingeraar.* ἀτϱαπιτόσ—ἀταϱπιτόσ, ἀταϱπόσ *zijweg.*
15. τϱέφω *ik voed* (§ 252), τϱαφεϱή *vasteland*, τϱόφισ *gezwollen* — τάϱφοσ *dichtbegroeide plek*, ταϱφύσ *dicht.*
16. ἐτϱάπην bij τέϱπω *ik verheug* (§ 250).
17. τέτϱατοσ—τέταϱτοσ *vierde* (§ 91 B).
18. ἤμβϱοτον—ἤμαϱτον bij ἁμαϱτάνω *ik faal* (§ 149[8]).
19. βϱοτόσ (eig. μϱοτόσ) *sterfelijk* — ἔμμοϱε *is deelachtig* (§ 270).

    ἄ-μβροτος *onsterfelijk*, ἀ-μβρόσιος *den onsterfelijken eigen.*
    φαεσί-μβροτος *de stervelingen beschijnend* (§ 279).
    τερψί-μβροτος *de stervelingen verblijdend* (§ 250).
    φθισί-μβροτος *de stervelingen verdervend* (§ 166).

20. βεβϱωκώσ *gegeten hebbend*, βϱωμή, βϱῶσισ, βϱωτύσ *eten* — δημοβόϱοσ *het (bezit van het) volk opetend*, θυμοβόϱοσ *zielverterend.*
21. θϱώισκω *ik spring*, aor. ἔθοϱον (§ 281[3]).

---

*) Evenzoo de niet bij Homerus doch wel in het Attisch voorkomende dativi plur. πατϱάσι, μητϱάσι, θυγατϱάσι (zie § 79).

22. *πέπρωται hij, het is bestemd*, aor. ἔπορον (§ 275).

Bij λ heeft hetzelfde verschijnsel plaats in:

23. *βλώισκω* (eig. *μλώισκω*) *ik ga*, pf. *μέ-μβλωκα* — aor. ἔμολον (§ 284[4]).

III. Digamma.

§ 40. Tijdens het ontstaan der homerische gezangen behoorde tot de klanken van de taal, die in het vaderland der dichters gesproken werd, ook *w*. Natuurlijk werd deze klank niet alleen door de dichters zelf, maar ook later bij het voordragen hunner gedichten door de rhapsoden uitgesproken. Langzamerhand echter is de *w*-klank bij de Grieken in onbruik geraakt; sinds de zesde, wellicht reeds sinds de zevende eeuw v. C. was hij in het Ionisch en in het Attisch uitgesleten, en behoorde dus het letterteeken ϝ niet tot het alphabet waarvan de Ioniërs, zoomin als tot dat waarvan de bewoners van Attica zich bedienden. Dientengevolge werd in die exemplaren van de Ilias en de Odyssee, die te Athene, het middelpunt van den boekhandel in het klassieke tijdvak, werden vervaardigd, de ϝ niet geschreven. Sinds verscheidene eeuwen was dus in den tekst dier gedichten de *w*-klank niet meer door een zichtbaar teeken uitgedrukt toen de alexandrijnsche geleerden zich met de taal en den versbouw van Homerus begonnen bezig te houden. Deze vermoedden zelfs niet welke groote rol de *w* als b e g i n k l a n k van vele woordstammen in het homerisch dialect speelt. Eerst in den aanvang der achttiende eeuw is dit door den engelschen geleerde B e n t l e y ontdekt.

Door de ϝ in den tekst te herstellen, worden allerlei onregelmatigheden in den versbouw opgeheven; een groot aantal hiaten verdwijnt er door, en vele schijnbaar korte lettergrepen blijken positione lang te zijn. Bijv.:

ἐξαπάφοιτο ϝέπεσσι· ϝάλισ δέ ϝοι. ἀλλὰ ϝέκηλοσ | ϝερρέτω. *Ι* 376
οἷά τε ϝῶι ϝοικῆϊ ϝάναξ ἐΰθυμοσ ἔδωκε. *ξ* 63
αἰδοῖόσ τέ μοί ἐσσι, φίλε ϝεκυρέ, δϝεινόσ τε. *Γ* 172

Aanmerking 1. Waar de ϝ n i e t kan worden hersteld, is dit of een gevolg van tekstbederf, of een bewijs voor den

laten oorsprong der plaats. Slechts enkele woorden, zooals ϝῑδρώϲ, werden door de oude dichters zoowel mét als zónder ϝ gebezigd. Ook hebben eenige stammen de ϝ in sommige afleidingen behouden, in andere verloren, bijv. ϝέργω *ik weer* — ἕρκοϲ *omheining*, δϝήν *lang* — δηθῡ́νω *ik talm.*

§ 41. Of de ϝ ook **in het midden** van sommige woordstammen nog werd gehoord, kan niet met zekerheid worden uitgemaakt; het is echter onwaarschijnlijk.

Wel mag en moet men aannemen, dat wanneer een woord met ϝ aanving, die klank ook in samenstellingen, en dus ook na augment en reduplicatie, werd gehoord.

Aanmerking. In enkele dergelijke gevallen is de ϝ als υ in den overgeleverden tekst zichtbaar gebleven; bijv.:

αὐερύοντα, αὐέρυον, αὐέρυϲαν voor ἀϝϝερύοντα, ἀϝϝέρυον, ἀϝϝέρυϲαν uit ἀνϝερύοντα, ἀνϝέρυον, ἀνϝέρυϲαν (§ 10), van ἀνα-ϝερύω *ik trek terug* (§ 293).

αὐίαχοι voor ἀ-ϝίϝαχοι *zonder geschreeuw** (vgl. § 21).

ταλαύρῑνοϲ voor ταλά-ϝρῑνοϲ *schildtorschend* (§ 159[4]).

εὔαδε voor ἔϝϝαδε (oorspr. ἕ-ϲϝαδε), 3. sing. ind. aor. van ϝανδάνω *ik behaag* (§ 221[4]).

ἀπούρᾱϲ voor ἀπο-ϝρᾱ́ϲ *afgenomen hebbende* (§ 150[2]).

Vgl. ook εὔκηλοϲ uit ἔϝ(ε)κηλοϲ nevens ϝέκηλοϲ (§ 43 aanm.).

§ 42. Ook in eenige woorden wier stam met *δϝ* begint is de ϝ hoorbaar gebleven:

1. *δέδϝια ik vrees* (§ 168), *δεδϝίσσομαι ik maak bang*, *δϝεινόσ geducht*, *δϝειλόσ rampzalig* (att. *δειλαῖοσ*), *δϝέοσ vrees*, ook in de samenstelling: *ἀδϝεήσ onbevreesd* enz.
2. *δεδϝίσκομαι ik begroet* (§ 139 aanm. 5).
3. *δϝήν*, *δϝηρόν*, *δϝηθά* (adv. § 324[7]) *lang*, *δϝηναιόσ langlevend.* Doch *δηθύνω ik talm* zónder ϝ.
4. *'δϝίξε hij weifelde Π* 713, verwant aan *δύο.*

§ 43. In de volgende woorden gaat aan *ϝε-* soms of steeds *ἐ-* vooraf:

ἔϝεδνα—ϝέδνα.

ἐϝείκοσι—ϝείκοσι, ἐϝεικοστόσ—ϝεικοστόσ.

---

*) Aldus volgens v. L.; volgens M. d. C. *te gelijk schreeuwend* (uit *σα-ϝιϝαχοι*).

ἐϝέλδομαι—ϝέλδομαι, ἐϝέλδωρ.
ἐϝέλπομαι—ϝέλπομαι.
ἐϝέργω—ϝέργω.
ἐϝέλλω—ϝέλλω.

Evenzoo komt van het femininum van ϝῖσοσ de bijvorm ἐϝίση voor.

Aanmerking. Hiertoe behooren ook: εὔκηλος uit ἔϝ(ε)κηλος—ϝέκηλος (vgl. § 41 aanm.) en εἰρύσσασθαι enz. uit ἐϝ(ε)ρύσσασθαι—ϝερύσσασθαι (§ 293). Vgl. verder § 12 aanm.

IV. Sigma als beginklank.

§ 44. De volgende, oorspronkelijk met σ aanvangende woorden vertoonen nog enkele sporen van dien beginklank:

1. *ἅλσ zee* (lat. *sal*), in de wendingen *εἰν ἁλί* (*ἐν σαλί*), *ὑπεὶρ ἅλα* (*ὑπὲρ σάλα*) en in de samenstellingen *ἀγχίαλοσ*, *ἀμφίαλοσ*, *εἰνάλιοσ* (*ἐνσάλιοσ*).
2. *ἅμα* (*σάμα*) *samen* (lat. *simul*).
— *ἀτάλαντοσ* (*σα-τάλαντοσ*) *opwegende tegen*, in de wending *μῆτιν ἀτάλαντοσ*, waarbij de lettergreep *-τιν* als lang geldt.
3. *ἑϝοί* (*σεϝοί*) *zich* (lat. *sibi*) (§ 93).
— *ἑϝόσ* (*σεϝόσ*) *zijn, haar* (lat. *suus*) (§ 95).
4. *ἕπω* (*σέπω*) in de samenstelling *ἀμφιέπω ik behandel* (§ 247).
5. *ἕρματα* (*σέρματα*) *oorhangers* Ξ 182.
6. *ἔχω* (*σέχω*) *ik heb* in de volgende samenstellingen en afleidingen: *ὑπείρεχον* * (*ὑπέρσεχον*), *ὑπείροχοσ* (*ὑπέρσοχοσ*), *παρέχῃ* (*παρσέχῃ*), *συνεχέσ* (*συνσεχέσ*), *βέλοσ ἐχεπευκέσ*.

§ 45. Met en zonder σ vindt men:

1. *σκίδνημι ik verstrooi* (§ 301), — *ἐκέδασσε*, *κίδναται*, *ἐκίδνατο*, *ἐκέδασθεν*, *κεδασθείσησ*, *κεδασθέντεσ*.
2. *σμῑκρόσ* P 757 — *μῑκρόσ* E 801 γ 296 *klein*.
Overigens wordt voor *klein* gebezigd ὀλίγος en τυτθός.
3. *σῦσ—ῦσ zwijn*, *συφορβόσ—ὑφορβόσ zwijnenhoeder* **.

*) Wellicht naar analogie hiervan is gevormd *ὑπειρέβαλον* Ψ 637 i. p. v. *περέβαλον* (zie § 315[7]).

**) Maar steeds *συβώτησ*.

III.

NOMINA.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

§ 46. Op de vraag „*waarmede?*" wordt, behalve door den dativus, geantwoord door den zoogenaamden instrumentalis, eindigende op -φι(ν). Deze vorm dient zoowel voor den singularis als voor den pluralis. Bijv.:

ϝῆφι βίηφι	*door eigen kracht*	(ϝὴ βίη).
ὄχεσφι	*met wagens*	(ὄχοσ).
ϝῖφι	*met kracht*	(ϝίσ).

Dikwijls dient de instrumentalis met een praepositie verbonden als genitivus of dativus, bijv.:

ἐκ θεόφιν	*door goddelijke kracht.*	*P* 101
ἀπὸ ναῦφι	*van de schepen.*	*Π* 246
ἅμ' ἠόϊ φαινομένηφι	*bij het verschijnen van den dageraad.*	*I* 682
παρ' ὄχεσφι	*naast den wagen.*	*E* 28

Enkele malen vervangt de instrumentalis zónder praepositie den genitivus, den eigenlijken dativus of den dativus loci; bijv.:

τιτυσκόμενοσ κεφαλῆφι	*op het hoofd mikkend.*	*Λ* 350
δακρυόφι 'πλῆσθεν	*zij vulden zich met tranen.*	*P* 696
θεόφιν μήστωρ ἀτάλαντοσ	*een raadgever den goden gelijk.*	*H* 366
τὸ δὲ καίεται ὑψόθ' ὄρεσφι	*dit nu brandt hoog op de bergen.*	*T* 376

Aanmerking. Afwijkend gevormd is ἐcχαρόφιν van ἐcχάρη *haard.*

Van muta- en liquida-stammen komt geen instrumentalis voor, behalve κοτυληδονόφιν ε 433 van κοτυληδών *zuignapje.* Zie ook § 82[1].

§ 47. Op de vraag „*vanwaar?*" wordt niet slechts door omschrijving met een praepositie geantwoord, maar ook door den zoogenaamden ablativus, eindigende op -*θεν*. Bijv.:

Τροίηθεν	*van Troje* (*Τροίη*).	
ϝοίκοθεν	*van huis* (*ϝοῖκος*).	
ἠῶθεν	*des morgens* (*ἠώς*).	
ἐμέθεν	*van mij*	zie § 92.
σέθεν	*van u*	zie § 92.
ϝέθεν	*van hem* (*haar*), *zich*	zie § 92.

Bij medeklinkerstammen is deze naamval, naar analogie van de *o*-stammen, gevormd op -*οθεν*, namelijk in:

ἁλόθεν	*uit zee.*
Διόθεν	*van Zeus.*
λειμωνόθεν	*uit de weide.*
πατρόθεν	*van den vader.*
πάντοθεν (adv.)	*van alle kanten.*

Aanmerking 1. In beteekenis komt dit achtervoegsel, vooral bij de pronomina, vaak overeen met den genitivus.

In enkele uitdrukkingen wordt er ἀπό, ἐξ, κατά voorgevoegd; bijv.:

ἀπ' οὐρανόθεν	*van den hemel.*
ἐξ ἁλόθεν	*uit zee.*
κατ' ἄκρηθεν	*van bovenaf.*

Men lette verder op de wendingen:

οἰόθεν οἶος *geheel alleen* H 39, 226.
αἰνόθεν αἰνῶς *allerverschrikkelijkst* H 97.

Aanmerking 2. In adverbia is het suffixum -θεν ook later behouden gebleven: πόθεν, ὅθεν, πάντοθεν, ἐντεῦθεν, ἐνθένδε, ἐκεῖθεν enz.

Adverbia op -θεν kunnen de -ν afwerpen en daarna geëlideerd worden; bijv. ὕπερθεν *van boven* Λ 421, ὕπερθε Ε 503, καθύπερθ' κ 353.

Men zie § 30.

§ 48. **A.** Op de vraag „*waar?*” kan geantwoord worden door den d a t i v u s; dit geschiedt vooral vaak in den pluralis.

Voorbeelden:

Ἄργεϊ μέσσωι midden in Argos.	*Z* 224
αἰθέρι ναίων in de lucht wonend.	*B* 412
τόξ᾽ ὤμοισιν ἔχων met zijn boog op de schouders.	*A* 45
κατεγήρᾱ Κυκλώπεσσι hij werd oud onder de Cyclopen.	*ι* 510

B. Om de plaats wáár aan te duiden dient ook het achtervoegsel -*θι*. Namelijk:

1) in de volgende uitdrukkingen (alle aan het eind van het vers geplaatst):

κηρόθι μᾶλλον meer in het hart.

Ἀβῡδόθι, Κορινθόθι ϝοικία ναίων te Abydus, te Corinthe wonende.

Ϝῑλιόθι πρό vóór Ilium.

οὐρανόθι πρό vóór den hemel.

ἠῶθι πρό vóór den morgen.

2) in a d v e r b i a (zie § 322 B).

Als adverbia zijn ook te beschouwen:

ϝοίκοθι (*ϝοῖκος*) *te huis* (lat. *domi*).

ἀγρόθι (*ἀγρός*) *op het land* (lat. *ruri*).

Aanmerking. Van den l o c a t i v u s zijn slechts enkele sporen over; bijv.:

Πυλαι-μένης (= *aan de poort standhoudend*), mannennaam.

Πυλοι-γενής *te Pylus geboren.*

μυχοί-τατος *binnenst* (§ 88^{6}).

πάροι-θε(ν) *vóóraan.*

παροί-τερος *meer vóóraan* (zie § 88^{11}).

Alsmede de uit het Attisch * bekende:

ϝοίκοι (att. οἴκοι) *te huis.*

ἐνταυθοῖ *daar.*

χαμαί *op den grond.*

ὁδοι-πόρος *voetganger.*

Men zie ook § 315 aanm.

---

*) Zie Att. Vormleer[7] bladz. 209 noot ‡ en bladz. 210 noot †††.

§ 49. **A.** Op de vraag „*waarheen?*" volgt dikwijls de enkele accusativus. Bijv.:

ἔρχεσθον κλισίην *gaat naar de tent.* A 322

B. Niet zelden ook wordt aan den accusativus het achtervoegsel *-δε -waarts* * gehecht. Bijv.:

Ἰθάκηνδε	*naar Ithaca.*
φόβονδε	*ter vlucht.*
ϝόνδε δόμονδε	*naar zijn eigen woning.*
φάοσδε	*naar het licht.*
οὖδάσδε	*ter aarde.*
ἅλαδε	*zeewaarts.*
πόλινδε	*stadwaarts.*

Aanmerking 1. Niet aan een accusativus gehecht staat -δε in:
ϝοίκαδε *huiswaarts* (att. οἴκαδε); daarnevens ϝοῖκόνδε.
φύγαδε *ter vlucht.*
ἐνθάδε *herwaarts*, bijv. B 287. — Hiermede verwarre men niet het gelijkluidende ἐνθάδε *hier* (bijv. A 171), dat met het ter versterking van demonstrativa dienende -δε is samengesteld **.

Opmerkelijk is Ἄϝιδόσδε (att. εἰς ᾍδου) *naar (de woning) van Hades* (§ 83[1]).

Aanmerking 2. Gelijke beteekenis hebben de achtervoegsels:

-δις in ἄλλυδις = ἄλλοσε *naar elders.*
ἀμοιβηδίς en ἐπαμοιβαδίς *beurtelings.*
ἄμυδις = ἅμα *gezamenlijk.*
χαμάδις = χαμᾶζε *ter aarde.*
-ζε in ἔραζε en χαμᾶζε *ter aarde.*
θύραζε *naar buiten.*
-σε (zie § 322 C).

§ 50. De uitgangen der vier gewone naamvallen en van den vocativus, voor zoover deze een afzonderlijken vorm heeft, zijn in het volgende lijstje opgegeven ***:

---

*) Zie Att. Vormleer[7] § 33[6] en 211[2].
) Zie Att. Vormleer[7] bl. 209 noot * en †.
***) De van het Attisch afwijkende uitgangen zijn met vette letter gedrukt.

	1e Declinatie.		2e Declinatie.		3e Declinatie.	
	Fem.	Masc.	Masc. en Fem.	Neutr.	Masc. en Fem.	Neutr.
Sing. N.	-η of -α	-ης	-ος	-ον	—	—
V.		-α of -η	-ε		—	
A.	-ην of -αν	-ην	-ον	„	-α of -ν	„
G.	-ης	**-ᾱο**	**-οιο (-οο)** of -ου		-ος	
D.	-ηι	-ηι	-ωι		-ι	
Dual. N. A.	-ᾱ		-ω		-ε	
G. D.	komt niet voor		**-οιιν**		**-οιιν**	
Plur. N.	-αι		-οι	-α	-ες	-α
A.	-ᾱς		-ους	„	-ας of -(ν)ς	„
G.	**-ᾱων**		-ων		-ων	
D.	**-ηισι(ν)**		**-οισι(ν)**		**-εσσι(ν)** of -σι(ν)	

§ 51. Heeft de vocativus singularis een afzonderlijken vorm, dan wordt deze niettemin dikwijls (als in het Attisch) door den nominativus vervangen of met dezen verbonden. Bijv.:

αἲ γὰρ δὴ οὕτωσ εἴη, φίλοσ ὦ Μενέλαε! *Δ* 189

och dat het zijn moge zooals gij zegt, o dierbare Menelaüs!

§ 52. Bij een onderwerp in het neutrum pluralis staat het verbum óf in den pluralis, óf (als in het Attisch) in den singularis. In het volgend voorbeeld zijn beide constructies vereenigd:

καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν καὶ σπάρτα λέλυνται *B* 135

thans zijn de balken der schepen gerot en de kabels gerafeld.

§ 53. **A.** Verscheiden saamgestelde adjectiva op *-οσ* hebben een afzonderlijken vorm voor het femininum; bijv. *ἀδμήτη*, *ἀθανάτη*.

B. Enkele woorden vindt men nu eens als feminina, dan weer als masculina gebezigd. Bijv.:

ὑλήεντι Ζακύνθωι α 246 enz., *ὑλήεσσα Ζάκυνθοσ ι* 24.

ἁλὸσ πολιοῖο Υ 229 enz., *ἁλὸσ πολιῆσ Α* 350 enz.

HOOFDSTUK II.

EERSTE DECLINATIE.

§ 54. De nominativus singularis der feminina eindigt op -η of -α, die van de masculina op -ησ (vgl. § 5).

Aanmerking 1. Van dezen regel wijken af: θεᾱ́ gen. θεᾶς *godin* (att. ἡ θεός) en de eigennamen Ναυσικάᾱ, Φειᾱ́, Αἰνείᾱς, Αὐγείᾱς, Ἑρμείᾱς.

Aanmerking 2. Substantiva, die in het Attisch op -εια of -οια uitgaan, afgeleid van adjectiva op -ης of -ους, hebben bij Homerus tot uitgang -εῖη en -οῖη. Bijv.: ἀληθείη *waarheid*, ἐυπλοίη *gelukkige vaart*.

Omgekeerd is het femininum van δῖος *goddelijk*, *heerlijk* niet δίη maar δῖα.

Aanmerking 3. De voorlaatste lettergreep van de woorden op -ίη geldt tusschen twee lange lettergrepen (hoewel in de thesis staande) voor lang. Bijv.: ὑπεροπλίη *overmoed*, ἀτῑμίη *smaad*.

Op -α eindigt de nominativus singularis masculini in de volgende vaste uitdrukkingen aan het slot of in den aanhef van den versregel:

εὐρύϝοπα (Ζεύσ) *met wijd en zijd hoorbare stem* (zie § 83[3]).
μητιέτα (Ζεύσ) *alwijze.*
νεφεληγερέτα (Ζεύσ) *wolkenverzamelaar.*
στεροπηγερέτα (Ζεύσ) *bliksemverzamelaar Π* 298.
ἱππότα (*Νέστωρ* enz.) *rijder.*
ἱππηλάτα (*Νέστωρ* enz.) *paardenbestuurder.*
(Ἑρμείᾱσ) ἀκακῆτα *heilbrenger* (?) *Π* 185 ω 10.
ἠπύτα (κήρῡξ) *luidroepend Η* 384.
αἰχμητά (*Λυκάων*) *lansdrager Ε* 197, naast αἰχμητήσ.
κυανοχαῖτα (*Ποσειδάων*) *donkergelokte,* naast κυανοχαίτησ.

Aanmerking 4. Op zichzelf staat Θυέστα *Thyestes* Β 107 (geëlideerd en midden in den versregel).

Aanmerking 5. Opmerking verdienen ook eenige vocativi op -α, namelijk:

νύμφα (φίλη) *vrouwtje*, van νύμφη *jonge vrouw*.
ἄττα *vadertje*.
πάππα φίλε *vader-lief*.

Wellicht is ook de ongeduldige uitroep τέττα Δ 412 een vocativus (*vriendje* ?).

§ 55. De genitivus singularis der masculina heeft tot uitgang -ᾱο. Hiervan kan de ο worden geëlideerd *. Bijv.:

νεφεληγερέτα *wolkenverzamelaar* *νεφεληγερέτᾱο*.
Πηληϊάδης *zoon van Peleus* *Πηληϊάδᾱ'*.

§ 56. De genitivus pluralis eindigt op -ά͞ων, ook van alle vrouwelijke adjectiva, pronomina en participia. Bijv.:

παρειᾱ́ων ἁπαλᾱ́ων *van de zachte wangen*. Σ 123

Aanmerking. Men vindt echter op eenige plaatsen den ionischen uitgang -έων, doorgaans met synizesis (zie § 8), ook wel -ῶν geschreven; bijv. Η 1 Μ 339.

§ 57. De uitgang -*ησι*(*ν*) van den dativus pluralis kan volgens § 13 geëlideerd worden tot -*ησ'*.

§ 58. De woorden, die in het Attisch worden saamgetrokken, hebben bij Homerus den oorspronkelijken, open vorm (zie § 7). Bijv.:

κυνέη *stormhoed* att. *κυνῆ*.
Ἑρμείᾱς *Hermes* „ *Ἑρμῆς*.

---

*) In den overgeleverden tekst is het geëlideerde -ᾱ'(ο) meestal vervangen door den ionischen uitgang -ω of -εω (met synizesis, § 8).

HOOFDSTUK III.

TWEEDE DECLINATIE.

§ 59. De genitivus singularis heeft tot uitgang *-οιο*. Daarnevens komt de in het Attisch gewone uitgang *-ου* voor.

De uitgang *-οιο* kan volgens § 17 verkort worden tot *-οο*, bijv.:

ἀδελφεόο κταμένοιο van zijn gedooden broeder. E 21

of geëlideerd worden tot *-οι'*, bijv.:

ἑϝοῖ' ἑτάροιο φίλοιο van zijn dierbaren makker. Ω 416

§ 60. De uitgang *-οισι(ν)* van den dativus pluralis kan volgens § 18 geëlideerd worden tot *-οισ'*. Bijv.:

τοῖσ' ἄλλοισ' ἑτάροισ' aan de andere makkers. τ 196

§ 61. De woorden, die in het Attisch worden s a a m g e t r o k k e n, hebben bij Homerus den oorspronkelijken, o p e n vorm (zie § 7). Bijv.:

νόοσ	*geest*	att. *νοῦσ*.
ὀστέον	*been*	„ *ὀστοῦν*.
ἀργύρεοσ	*zilveren*	„ *ἀργυροῦσ*.
δίπλοοσ	*dubbel*	„ *διπλοῦσ*.
χειμά(ρ)ροοσ	*bergstroom*	„ *χειμάρρουσ*.

De uitgang *-ειοσ*, later beperkt tot adjectiva die ontleend zijn aan de namen van l e v e n d e w e z e n s, zooals *δούλειοσ slaafsch*, *αἴγειοσ geiten-* enz. (vgl. § 73 aanm. 2), komt bij Homerus ook voor in de s t o f a a n w ij z e n d e adjectiva *χρύσειοσ gouden*, *χάλκειοσ koperen*, *σιδήρειοσ ijzeren*.

Daarnevens vindt men de volgens § 17 verkorte vormen *αἴγεοσ*, *χρύσεοσ* *, *χάλκεοσ*, *σιδήρεοσ*, *ἀργύρεοσ*, *Ἑκτόρεοσ* enz.

---

*) Voor de quantiteit van de *υ* zie men § 18.

§ 62. De zoogenaamde attische tweede declinatie is niet in gebruik *. Men vindt bijv.:

λᾱόσ	*mansčhap*	att.	*λεώσ.*
νηόσ	*tempel*	„	*νεώσ.*
κάλοσ	*touw*	„	*κάλωσ.*
γάλοοσ	*mans zuster*	„	*γάλωσ.*
λαγωόσ	*haas*	„	*λαγώσ.*
πλεῖοσ	*vol*	„	*πλέωσ.*
ἀγήραοσ	*niet verouderend*	„	*ἀγήρωσ.*
σάοσ	*veilig*	„	*σῶσ.*

§ 63. **A.** Op -*ε(ϝ)ο* eindigt de stam van:

1. *ἀδελφεόσ broeder*, att. *ἀδελφόσ.*
2. *δένδρεον boom*, att. *δένδρον* (vgl. § 83[7]).
   δενδρεόεις *boschrijk.*
3. *κενεόσ ledig*, att. *κενόσ.* — Met den bijvorm *κεινόσ* (uit *κεν(ε)ϝόσ*), steeds als eerste woord van het vers.

Voor het verdwijnen van de ε vergelijke men ἔϝρυςα § 293 en ἠλέ nevens ἠλεέ, voc. van ἠλεός *zot.*

B. Tot de ο-stammen behooren:

1.	*γέλοσ*	*gelach*	att.	*γέλωσ*	gen.	-*ωτοσ.*
2.	*ἔροσ*	*verlangen*	„	*ἔρωσ*	„	-*ωτοσ.*
3.	*μάρτυροσ*	*getuige*	„	*μάρτυσ*	„	-*υροσ.*
4.	*φυλακόσ*	*wachter*	„	*φύλαξ*	„	-*ακοσ.*

Aanmerking. Twee substantiva op -ος hebben bijvormen van een neutrum op -ον, nl.:
κέλευθος (fem.) *weg, pad*, acc. plur. κέλευθα.
ὄνειρος (masc.) *droom*, nom. sing. ὄνειρον δ 841 (vgl. ὄναρ § 70[19]).

*) In den overgeleverden tekst komen intusschen enkele namen op -*ωσ* gen. -*ω(ι)ο* voor, bijv. *Πετεώσ* gen. *Πετεῶ(ι)ο*, lees -*όσ* en -*οῖο*. Zoo ook *Ἀκρόνεωσ* ϑ 111, *Ἀναβησίνεωσ* ϑ 113. Op misverstand berust *ἄνεωι stil B* 323 enz., lees *ἄνεω* (adverbium, § 324[12]); men zie ψ 93.

HOOFDSTUK IV.

DERDE DECLINATIE.

I. Algemeene opmerkingen.

§ 64. De dativus pluralis wordt dikwijls gevormd door achter den stam den uitgang *-εσσι(ν)* te voegen; bijv.:

πούσ	*voet*	πόδ-εσσι.
ὄνυξ	*klauw*	ὀνύχ-εσσι.
Αἴᾱσ	*Aias*	Αἰάντ-εσσι.
ϝέποσ	*woord*	ϝεπέ-εσσι.
βοῦσ	*rund*	βό-εσσι.

Aanmerking. Afwijkend is de uitgang -εσι(ν) in plaats van -εσσι(ν) bij eenige stammen op -υ, zie § 75 aanm. 4.

Daarnevens is de kortere vorm op *-σι(ν)* in gebruik. Voor stammen op een **t**-klank of σ gelden dan de regels van § 35, bijv.:

(ποδ)	πούσ	*voet*	ποσ-σί(ν)	en πο-σί(ν).
(ϝεπεσ)	ϝέποσ	*woord*	ϝέπεσ-σι(ν)	„ ϝέπε-σι(ν).

§ 65. De uitgang *-ι* van den dativus singularis wordt niet zelden in de arsis geplaatst (zie § 19 aanm. 2).

Voor een klinker kan de ι óf behouden blijven (zie § 15 aanm. 1) óf geëlideerd worden (zie § 13 aanm.).

§ 66. Als vocativus singularis van ϝάναξ *heerscher* vindt men ϝάνα in de verbinding Ζεῦ ϝάνα *heerscher Zeus.*

§ 67. De accusativus singularis der barytona op *-ισ* en *-υσ*, wier stam op een **t**-klank eindigt, wordt regelmatig op *-α* gevormd. Bijv.:

ἔρισ	*twist*	ἔριδα.
φύλοπισ	*strijdgewoel*	φυλόπιδα.
κόρυσ	*helm*	κόρυθα.

Aanmerking 1. Op enkele plaatsen vindt men de uit het Attisch* bekende vorming op -ιν, bijv. ἔριν π 292; die op -υν komt niet voor.

Aanmerking 2. Over de vorming van den acc. plur. op -ας in plaats van -(ν)ς bij de ι- en υ-stammen zie men § 74 en 75.

§ 68. Van de woorden *γόνυ knie*, stam *γονυ* en *γονυατ*, en *δόρυ paal, speer*, stam *δορυ* en *δορυατ*, is in alle naamvallen, behalve den nom. (en acc.) sing., de *υ* in ϝ overgegaan en daarna met de voorafgaande liquida saamgesmolten (zie § 38 A), waarbij dan de *ο* in *ου* is overgegaan.

De verbuiging ** is als volgt:

Sing.	*γόνυ*		*δόρυ*	
	γουνός,	*γούνατος*	*δουρός*,	*δούρατος*
			δουρί,	*δούρατι*
Dual.			*δοῦρε*	
Plur.	*γοῦνα*,	*γούνατα*	*δοῦρα*,	*δούρατα*
	γούνων		*δούρων*	
	γούνεσσι,	*γούνασι*.	*δούρεσσι*,	*δούρασι*.

Natuurlijk hebben ook de afgeleide woorden den klank ου, bijv.: γουνάζομαι—γουνάομαι *ik smeek*, δουροδόκη *speerrek*.

§ 69. Onder de woorden met muta-stam verdienen vermelding de talrijke adjectiva op *-εις* (stam *-εντ*) ***. Bijv.:

ϝηχήεις	*galmend* (*ϝηχή*).
σκιόεις	*schaduwrijk* (*σκιή*).
δενδρεόεις	*boomrijk* (*δένδρεον*, § 63 A[2]).
ἠνεμόεις	*winderig* (*ἄνεμος*, § 21).
ἀστερόεις	*sterrenrijk* (*ἀστήρ*, § 79).

§ 70. Onder de liquida-stammen zijn opmerkelijk de neutra met stam op *ρ*, gedeeltelijk met een bijstam op *-τ*. Nevens de ook

---

*) Zie Att. Vormleer[7] § 51 A.

**) Zie Att. Vormleer[7] § 46 aanm. 5.

***) Zie Att. Vormleer[7] § 65 aanm.

later gebruikelijke *ϝέαρ* (att. *ἦρ*) *lente*, *πῦρ vuur*, *ὕδωρ water* (*ῠ*, zie § 18), *φρεῖαρ* (*φρέαρ*) *put*, *ἧπαρ lever*, vindt men de volgende:

1. *ἄορ zwaard*, dat. *ἄορι*, plur. *ἄορα*.
2. *ἦτορ long, gemoed.*

3. *ἐϝέλδωρ wensch.*
4. *ἕλωρ buit*, plur. *ἕλωρα* en *ἑλώρια*.
5. *πέλωρ reusachtig wezen*. Ook *πέλωρον*.
6. *τέκμωρ doel.*

7. *ἄλκαρ bescherming.*
8. *εἶλαρ beschutting.*
9. *θέναρ handpalm*, gen. *θέναρος*.
10. *κῆρ hart*, dat. *κῆρι*, *κηρόθι in het hart* (§ 48). Ook *καρδίη*—*κραδίη* (§ 39[10]).
    Niet te verwarren met κήρ (fem., κῆρα, κηρός enz.) *doodslot*.
11. *νέκταρ nectar*, gen. *νέκταρος*.
12. *πῖαρ vet.*
13. *ὕπαρ werkelijkheid.*

14. (*ἄλειαρ*) plur. *ἀλείατα tarwemeel.*
15. (*ἄλειφαρ*) *vet*, gen. *ἀλείφατος*, dat. *ἀλείφατι*. Ook *ἀλοιφή*.
16. *εἶδαρ spijs*, plur. *εἴδατα*.
17. *ἦμαρ dag*, gen. *ἤματος*. Ook *ἡμέρη*. — Met talrijke samenstellingen, bijv. *ϝεξῆμαρ zes dagen lang.*
18. (*κτέαρ*) plur. *κτέατα bezittingen*. Ook *κτέρας* (§ 72[1])—*κτῆμα*.
19. *ὄναρ droom*, plur. *ὀνείρατα*. Ook *ὄνειρος* en *ὄνειρον* (§ 63 aanm.).
20. *ὄνειαρ verkwikking*, plur. *ὀνείατα*.
21. *οὖθαρ uier*, plur. *οὔθατα*.
22. *πεῖραρ einde*, plur. *πείρατα*.
23. *στέαρ talk*, gen. *στέᾱτος* (§ 28).

II. Stammen op σ.

§ 71. **A.** Bij de σ-stammen vindt geen samentrekking plaats (zie § 7).

Aanmerking 1. De -ι van den dativus sing. kan (volgens § 13 aanm.) worden geëlideerd; bijv. ἔγχε' Ἀχαιῶν Η 289, δέπα' ὄφρα κ 316 *.

B. De neutra op -οσ worden derhalve verbogen als volgt:

N. A.	ϝέποσ	ϝέπεα
G.	ϝέπεοσ	ϝεπέων
D.	ϝέπεϊ	ϝεπέεσσι, ϝέπε(σ)σι.

Aanmerking 2. Op enkele plaatsen vindt men den genitivus saamgetrokken tot -ευς, bijv. θάμβευς ω 394. Vgl. § 7 aanm.

Aanmerking 3. Afzonderlijke vermelding vereischt:
φάος *licht*, *heil* (att. φῶς gen. φωτός), pluralis φάεα *oogen*.
Hiermede verwarre men niet het homerische φώς *man*, φῶτα, φωτός enz.

§ 72. De neutra op -ασ zijn talrijker dan in het Attisch.

Bij de volgende komt verzachting van α tot ε voor:

1. κτέρασ *bezitting*, κτέρεα, κτερέων. Vgl. κτερεΐζω (§ 222[10]).
2. κῶασ *vacht*, κώεα, κώεσι.
3. οὖδασ *grond*, οὔδεοσ, οὔδεϊ.

Opmerkenswaard is voorts:

4. οὖασ *oor*, gen. οὔατοσ. — Attisch οὖσ gen. ὠτόσ.

De overige neutra op -ασ zijn:

5. γέρασ *voorrecht*, *eeregave*, plur. γέρα. — Ook Attisch.
6. γῆρασ *ouderdom*. — Ook Attisch.
7. δέμασ *bouw*, *gestalte*.
8. δέπασ *beker*.
9. κέρασ *hoorn*, gen. κέραοσ. — Ook Attisch.
10. κνέφασ *schemering*.
11. κρέασ *vleesch*, plur. κρέα. — Ook Attisch.
12. σέβασ *eerbied*.
13. σέλασ *glans*.

---

*) De overgeleverde tekst geeft alsdan de saamgetrokken vormen op -ει en -αι: ἔγχει, δέπαι, wat feitelijk beteekent ἔγχεϊ, δέπαϊ, met voluit geschreven eindlettergreep. De elisie placht namelijk oudtijds in het schrift **niet te worden aangeduid**.

14. σκέπασ *beschutting.*
15. σφέλασ *voetbank.*
16. τέρασ *verschijning,* plur. τέραα. — Ook Attisch.

§ 73. **A.** Ook van de adjectiva en eigennamen op -ησ worden geen saamgetrokken vormen gebezigd.

Aanmerking 1. Opmerkelijk is het adj. νηλεής *onbarmhartig* (alleen voorkomend in den voc. en het neutr. νηλεές) met de bijvormen νηλήσ, acc. νηλέα, dat. νηλέϊ.

B. De eigennamen op -κλέησ (att. -κλῆσ) * worden derhalve verbogen als volgt:

voc. -κλεεσ, acc. -κλέεα, gen. -κλέεοσ, dat. -κλέεϊ.

Aanmerking 2. Van de eigennamen op -κλέης worden adjectiva op -κλεέειος gevormd (vgl. § 61); bijv.: Ἡρακλεέειος *van Heracles.*

Soortgelijke vorming hebben de vrouwennamen Ἀντικλέεια en Εὐρυκλέεια.

De eigennaam Πατροκλέησ wordt in den nominativus en dativus steeds, in de overige naamvallen zeer dikwijls vervangen door de overeenkomstige vormen van Πάτροκλοσ.

Aanmerking 3. Vgl. Ϝίφικλος—Ϝῑφικλεέειος, Ἔχεκλος—Ἐχεκλέης, Ἄντικλος nevens Ἀντικλέεια.

Aanmerking 4. Soortgelijke dubbelvormen hebben o. a. de volgende namen: Μελάνθιος—Μελανθεύσ, Μενέσθιος nevens Μενεσθεύς.

C. De godennaam Ἄρησ (ᾰ) wordt aldus verbogen:

N. Ἄρησ.
V. Ἆρεσ, Ἄρεσ.
A. Ἄρηα.
G. Ἄρηοσ, Ἄρεοσ.
D. Ἄρηϊ, Ἄρεϊ.

Aanmerking 5. Voor de ᾰ zie men § 18, voor de verkorting der η in den genitivus en dativus § 17.

---

*) In den nominativus komt alleen voor: Ὀϊκλῆησ ο 244, waarvan de voorlaatste lettergreep ten behoeve van het metrum voor lang geldt. Vgl. § 54 aanm. 3.

III. Stammen op ι.

§ 74. De stammen op *ι* worden aldus verbogen:

N.	*μάντισ*	*μάντιεσ*
V.	*μάντι*	
A.	*μάντιν*	*μάντῑσ*, *μάντιασ*
G.	*μάντιοσ*	*μαντίων*
D.	*μάντιι*	*μαντίεσσι.*

Aanmerking 1. Op enkele plaatsen eindigt de dativus sing op -ῑ, bijv. παρακοίτῑ γ 381, de dativus plur. op -εcι, bijv. ἐπάλξεcι Χ 3.

Aanmerking 2. Van πτόλιc of πόλιc *stad* (zie § 33) vindt men, nevens de regelmatige vormen πτόλιοc of πόλιοc enz., de volgende:

πόληοc, πόληϊ, πόληεc, πόληαc.

Aanmerking 3. Van ὄιc *schaap* vindt men, nevens de regelmatige vormen, gen. sing. οἰόc, gen. plur. οἰῶν, dat. plur. ὄιcci en bovendien οἴεcιν ο 386.

Aanmerking 4. Tot de ι-stammen behoort:

λίc *leeuw*, acc. λῖν, dat. plur. λίεcci, nevens het meer gebruikelijke λέων (gen. λέοντοc enz.).

Ook enkele adjectiva met *ι*-stam komen voor; bijv. *ϝίδρισ* *kundig*, *νῆστισ* *nuchter*.

IV. Stammen op υ.

§ 75. **A.** De substantiva op *-υσ* vormen den accusativus plur. op *-υασ* of (gelijk in het Attisch) op *-ῡσ*, den dativus plur. op *-ύεσσι* of (gelijk in het Attisch) op *-υσι*. Bijv.:

σῦσ *zwijn* acc. plur. *σύασ* en *σῦσ*, dat. plur. *σύεσσι* en *συσί*.

In eenige woorden wordt *-υι* van den dativus sing. éénsylbig uitgesproken, bijv.:

νέκυι	van	*νέκῡσ*	*doode.*
πληθυῖ	„	*πληθῦσ*	*menigte.*

Aanmerking 1. Daarentegen δρυΐ van δρῦc *eik*, cυΐ—ὑΐ van cῦc—ὗc *zwijn*, νηδύϊ van νηδῦc *buik*.

Aanmerking 2. Tot de υ-stammen behooren de talrijke vrouwelijke substantiva verbalia op -τῦc (§ 129).

Aanmerking 3. De ῡ der substantiva op -ῡς wordt verkort in de naamvallen waarin zij door een klinker wordt gevolgd (zie § 16), alsmede in den dativus plur.

Eenige (niet alle) barytona hebben ook in nom., voc. en acc. sing. de υ kort, namelijk: γῆρυς (met μελίγηρυς) *klank*, ϝίτυς *velg*, θρῆνυς *voetbank*, κῖκυς (met ἄκῑκυς) *kracht*; zie ook γρῆϋς.

Aanmerking 4. Van γένῡς *kin*, νέκῡς *doode*, πίτῡς *pijnboom* vindt men den dat. plur. op -υσσι, evenzoo δάκρυσσι (§ 83[6]).

B. De verbuiging van *βοῦς rund* is als in het Attisch, doch daarnevens vindt men *βόας* en *βόεσσι*.

C. Van *γρῆϋς* (att. *γραῦς*) *oude vrouw* vindt men, behalve den nom., slechts den voc. sing. *γρῆϋ* en den dat. sing. *γρηΐ*.

De nom. en voc. moeten soms éénsylbig worden uitgesproken.

Aanmerking 5. Als genitivus sing. dient γραίης α 438*.

D. Van *νηῦς* (att. *ναῦς*) *schip* zijn de vormen:

N.	*νηῦς*	*νῆες*, *νέες*
A.	*νῆα*	*νῆας*, *νέας*
G.	*νηός*, *νεός*	*νηῶν*, *νεῶν*
D.	*νηΐ*.	*νήεσσι*, *νέεσσι*, *νηυσί*.

Instrumentalis *ναῦφι* (zie § 46).

Aanmerking 6. In afgeleide woorden en samenstellingen wordt de α van den stam ναυ niet door η vervangen, bijv. ναύτης *schipper*, ναύμαχος *voor den scheepsstrijd dienend*, ναυσικλυτός *door schepen beroemd*.

Men verwarre den genitivus sing. νηός niet met νηός *plaats van vereering eener godheid* (beide att. νεώς).

E. Van *ϝάστυ stad* komen de volgende vormen voor:

sing. *ϝάστυ*, *ϝάστεος*, *ϝάστεϊ*, plur. *ϝάστεα*.

Evenzoo *πῶυ* *kudde schapen*, plur. *πώεα*, *πώεσι*.

Aanmerking 7. De neutra op -υ zijn later in onbruik geraakt; bij Homerus vindt men er nog verscheidene, bijv.: μέθυ *wijn* (alleen nom. en acc.), δάκρυ *traan* (zie § 83[6]).

Over γόνυ en δόρυ zie § 68.

---

*) Sommige handschriften hebben *γρηός*.

F. Van de adjectiva op *-ύσ -ύ -εῖα* worden het masculinum en het neutrum aldus verbogen:

ταχύσ	*ταχύ*	*ταχύν*	*ταχέοσ*	*ταχέϊ*
ταχύ				
ταχέεσ		*ταχέασ*	*ταχέων*	*ταχέεσσι.*
ταχέα				

Aanmerking 8. Als accusativus sing. masc. van εὐρύς *wijd* vindt men εὐρέα (πόντον en κόλπον) nevens het regelmatige εὐρύν.

Aanmerking 9. Afwijkingen in het femininum:

βαθύς	*diep*	fem.	acc. βαθέαν, gen. βαθέης nevens βαθεῖα enz.	zie § 17.
ὠκύς	*snel*	„	ὠκέα (Fῖρις)	zie § 17.
αἰπύς	*steil*	„	αἰπή nevens αἰπεῖα enz.	
πρέσβυς	*eerwaardig*	„	πρέσβα.	

Aanmerking 10. Het neutrum plur. van αἰπύς is αἰπά. Evenzoo gevormd zijn de als adverbia gebruikte neutra plur.:

τάχα	bij	ταχύς	zie § 320.
ὦκα	„	ὠκύς	
θαμά	„	θαμύς	
λίγα	„	λιγύς	

G. Tot de adjectiva op *-ύσ* behoort *ἠΰσ* of *ἐύσ* (zie § 17) *goed*, acc. *ἠΰν* en *ἐύν*, neutrum *ἠΰ*.

Hierbij genit. sing. masc. *ἐῆοσ*, genit. plur. fem. *ἐάων van goede gaven.*

Het neutrum sing. wordt in den verkorten vorm *ἐύ* of éénsylbig *εὖ* (gelijk in het Attisch) als adverbium gebruikt (zie § 319).

§ 76. **A.** Bij de woorden op *-εύσ* blijft de *η* van den stam in den accusativus enz. behouden; bijv.:

N.	*βασιλεύσ*	*βασιλῆε*	*βασιλῆεσ*
V.	*βασιλεῦ*		
A.	*βασιλῆα*		*βασιλῆασ*
G.	*βασιλῆοσ*		*βασιλήων*
D.	*βασιλῆϊ*		*βασιλεῦσι.*

Aanmerking 1. Alleen van ἀριστεύς *aanzienlijkste* eindigt de dativus plur. op -εσσι, dus ἀριστήεσσι.

Aanmerking 2. De eigennamen Ἀτρεύς en Τῡδεύς hebben in den accusativus enz. tot uitgangen -έα, -έος, -έι.

Ook van andere eigennamen wordt de η soms volgens § 17 verkort, insgelijks in τοκέων nevens τοκήων, van τοκῆες *ouders*, waarvan ook de nom. dual. τοκῆε θ 312 voorkomt.

B. Van substantiva op *-εύς* worden gevormd:

1) adjectiva possessiva op *-ήϊος*, bijv.:

βασιλήϊος van *βασιλεύς*.
Πηλήϊος „ *Πηλεύς*.

2) mannelijke patronymica op *-ηϊάδης* of *-εΐδης* (gen. *-δᾱο*) en *-εΐων* (gen. *-ωνος*), bijv. van *Πηλεύς*:

Πηληϊάδης, *Πηλεΐδης*, *Πηλεΐων*.

3) vrouwelijke adjectiva en patronymica op *-ηΐς* (gen. *-ηΐδος*), bijv.:

βασιληΐς van *βασιλεύς*.
Βρῑσηΐς „ *Βρῑσεύς*.

Aanmerking 3. Van de uitgangen -εΐδης en -εΐων is de ε (volgens § 17) uit η verkort; zij trekt niet, gelijk in het Attisch, met de ι samen.

V. Afwijkingen in de derde declinatie.

§ 77. De feminina op *-ώ* ondergaan geen samentrekking, dus bijv.:

Λητώ, *Λητοῖ* *), *Λητόα*, *Λητόος*, *Λητόϊ*.

Evenzoo worden verbogen de feminina *αἰδώς ontzag* en *ἠώς dageraad* (ook als persoon gedacht *Ἠώς*) en de masculina *ϝῑδρώς* (ook *ἱδρώς*, zie § 40 aanm.) *zweet* en *χρώς lijf*.

Aanmerking 1. Onder de woorden op -ώ is opmerkelijk χρηώ *behoefte*, jongere vorm χρεώ, bijv. Λ 409.

Aanmerking 2. Van χρώς vindt men ook acc. χρῶτα ς 172, 179 en gen. χρωτός Κ 575. — In het Attisch vormen χρώς en ἱδρώς hun naamvallen steeds van de stammen χρωτ en ἱδρωτ.

Aanmerking 3. Op enkele plaatsen komen saamgetrokken vormen van woorden op -ώ en -ως voor, bijv. Λητοῦς Α 9.

Op zichzelf staat de acc. κυκηῶ, κυκεῶ *geklutste drank*. Bij lateren nom. κυκεών.

---

*) Dit is de eenige vocativus die van deze woorden voorkomt.

§ 78. De vormen van *υἱόσ* * *zoon* zijn:

Sing.	N. *υἱόσ*	Dual. *υἷε*	Plur. *υἱέεσ, υἷεσ*
	V. *υἱέ*		
	A. *υἱόν, υἷα*		*υἱέασ, υἷασ*
	G. *υἱέοσ, υἷοσ*		*υἱῶν*
	D. *υἱέι, υἷι*		*υἱάσι.*

Afwijkende vormen: υἱέα N 350, υἱοῦ χ 238, υἱοῖϲι τ 418.

§ 79. De woorden op -*ηρ* stam -*ερ*, die in het Attisch hun gen. en dat. sing. van een korteren stam zonder *ε* vormen en in den dat. plur. -(ε)ρ- door -*ρα*- vervangen, worden bij Homerus op de meeste plaatsen evenzoo verbogen. Daarnevens vindt men echter afwijkende vormen **:

Sing. N.	*πατήρ*	Sing. N.	*μήτηρ*
V.	*πάτερ*	V.	*μῆτερ*
A.	*πατέρα*	A.	*μητέρα*
G.	**πατέροσ**, *πατρόσ*	G.	**μητέροσ**, *μητρόσ*
D.	**πατέρι**, *πατρί*	D.	**μητέρι**, *μητρί*
Plur. A.	*πατέρασ*	Plur. A.	*μητέρασ.*
G.	*πατέρων*, **πατρῶν.**		
		Sing. N.	*ἀνήρ* (ᾰ, zie § 18).
Sing. N.	*θυγάτηρ*	V.	*ἆνερ*
V.	*θύγατερ*	A.	**ἀνέρα**, *ἄνδρα*
A.	*θυγατέρα* ***, **θύγατρα**	G.	**ἀνέροσ**, *ἀνδρόσ*
G.	**θυγατέροσ**, *θυγατρόσ*	D.	**ἀνέρι**, *ἀνδρί*
D.	**θυγατέρι**, *θυγατρί*	Dual. N. A.	**ἀνέρε**, *ἄνδρε*
Plur. N.	*θυγατέρεσ*, **θύγατρεσ**	Plur. N.	**ἀνέρεσ**, *ἄνδρεσ*
A.	*θυγατέρασ*, **θύγατρασ**	A.	**ἀνέρασ**, *ἄνδρασ*
G.	**θυγατρῶν**	G.	*ἀνδρῶν*
D.	**θυγατέρεσσι.**	D.	*ἀνδράσι*, **ἄνδρεσσι.**

*) Attisch *ὑόσ*.

**) Deze vormen worden hier met vette letter opgegeven.

***) Over dezen en de overige vormen die met drie korte lettergrepen aanvangen zie men § 21.

Sing. N. γαστήρ
A. γαστέρα
G. γαστέρος, γαστρός
D. γαστέρι, γαστρί
Plur. N. γαστέρες.

Sing. N. Δημήτηρ
G. Δημήτερος, Δήμητρος.

Ook ἀστράσι dat. plur. van ἀστήρ *ster*, en ϝάρνα (acc.) enz. van ϝαρήν *lam*, zijn aldus gevormd.

§ 80. Van Ζεύς is de declinatie als in het Attisch, maar daarnevens zijn de vormen Ζῆνα, Ζηνός, Ζηνί in gebruik.

Aan het verseinde is Θ 206 Ξ 265 Ω 331 als accusativus de korte vorm Ζῆν gebezigd.

§ 81. Van χείρ *hand* is de declinatie als in het Attisch, doch bovendien vindt men als dativus sing. χερί, als dativus plur. χείρεσσι.

§ 82. Niet in het Attisch gebruikelijk zijn de beide volgende substantiva:

1. τὸ κάρη *hoofd*, κρᾱτός, κρᾱτί. Plur. κρᾶτα, κρᾱ́των, κρᾱσί.

Als pluralis dient echter gewoonlijk κάρηνα, καρήνων.

Bovendien vindt men op enkele plaatsen vormen van de stammen καρηατ, καρητ, κρᾱατ; voorts den instrumentalis κρᾱ́τεσφι Κ 156 * (zie § 46), en de uitdrukking ἐπὶ κάρ *hals over kop* Π 392 (overdr.).

Men verwarre den genitivus κρᾱτός niet met κράτος *kracht*.

2. ὁ λᾶας *kei, steen* **, acc. λᾶαν, gen. λᾶος, dat. λᾶϊ. Dual. λᾶε. Plur. gen. λᾱ́ων, dat. λᾱ́εσσι.

Door het accent steeds onderscheiden van λᾱός *manschap* (§ 62).

§ 83. Van de volgende woorden met vocaalstam zijn eenige naamvallen aan een korteren stam ontleend en naar de 3e declinatie gevormd:

1. Ἀϝίδης *** *Hades* (eig. *de onzichtbare*), gen. Ἀϝίδᾱο enz.,

---

*) Door valsche analogie ontstaan, waarschijnlijk in aansluiting aan στήθεσφι.
**) Vgl. het attische λεύειν *steenigen*.
***) Attisch Ἅιδης.

maar daarnevens gen. *Ἄϝιδοσ* (ᾰ, zie § 18) en dat. *Ἄϝιδι* van den stam *ἀϝιδ*.

Bovendien nom. Ἀϝιδωνεύς Υ 61 en dat. Ἀϝιδωνῆϊ Ε 190.

2. *ἀλκή weerstand, moed,* gen. *ἀλκῆσ* enz., maar daarnevens dat. *ἀλκί* van den stam *ἀλκ* in de uitdrukking *ἀλκὶ πεποιθώσ*.

Den korteren stamvorm vindt men ook in ἀλαλκεῖν *weren* (§ 287[2]), ἄλκαρ *bescherming* (§ 70), ἄλκιμος *weerbaar*, ἄναλκις (δ) *weerloos* enz.

3. *εὐρύϝοπα* (§ 54) *met wijd en zijd hoorbare stem,* met gelijkluidenden acc. (als van *εὐρύϝοψ*).

4. *ϝιωκή aanval,* acc. *ἰῶκα* Λ 601.

5. *ὑσμίνη veldslag,* gen. *ὑσμίνησ* enz., maar daarnevens dat. *ὑσμῖνι* van den stam *ὑσμῖν* in de uitdrukking *ὑσμῖνι μάχεσθαι*.

6. *δάκρυον traan,* plur. *δάκρυα*, instrumentalis *δακρυόφι*, daarnevens nom. en acc. sing. *δάκρυ* en dat. plur. *δάκρυ(σ)σι* (zie § 75 aanm. 4) van den stam *δακρυ*.

7. *δένδρεον boom* (§ 63 A[2]), plur. *δένδρεα*, met dat. sing. **δένδρει** Γ 152.

8. *ἐρίϝηροσ vaardig,* plur. nom. *ἐρίϝηρεσ*, acc. *ἐρίϝηρασ*.

9. *πολλόσ* of *πολύσ veel* ontleent zijn vormen deels aan den stam *πολυο* (*πολϝο, πολλο*), deels aan den stam *πολυ* *:

		Masculinum.		Neutrum.	Femininum.
Sing.	N.	**πολλόσ**,	*πολύσ*	**πολλόν**, *πολύ*	*πολλή*
	A.	**πολλόν**,	*πολύν*		*πολλήν*
	G.		**πολέοσ**		*πολλῆσ*
	D.	*πολλῷ*			*πολλῇ*
Plur.	N.	*πολλοί*,	**πολέεσ**	*πολλά*	*πολλαί*
	A.	*πολλούσ*,	**πολῦσ, πολέασ**		*πολλᾱ́σ*
	G.	*πολλῶν*,	**πολέων**		**πολλάων**
	D.	*πολλοῖσι*,	**πολέεσσι, πολέσι**		**πολλῇσι.**

Men zij er op bedacht de vormen πολέος enz. niet te verwarren met die van πόλις *stad* (§ 74 aanm. 2).

---

*) De vet gedrukte vormen wijken van het Attisch taaleigen af.

§ 84. Opmerkelijk zijn nog de volgende vormen:

1. *δαΐ in den strijd.*
2. *δέσματα banden*, bijvorm van *δεσμοί.*
3. *δῶ huis*, bijvorm van *δῶμα.*
   Alleen aan het einde van het vers.
4. *Θέτιν*, *Θέτῑ*, acc. en dat. bij *Θέτισ Thetis*, gen. *Θέτιδοσ.*
5. *ἰχῶρ E* 416 als acc. van het masculinum *ἰχώρ godenbloed.*
6. *κρῖ gerst*, plur. *κρῖθαί.*
7. *ὄσσε* (masc.) *oogen*, dualis bij *ὀφθαλμόσ* en *ὄμματα* (§ 309).
   Ook ὀφθαλμώ -μοί enz. komt voor.
8. *προσώπατα gelaat*, dat. *προσώπασι.* Daarnevens *πρόσωπα*, plur. bij *πρόσωπον.*

HOOFDSTUK V.

VERGELIJKING.

§ 85. De *ι* der comparativi op *-ίων -ιον* is kort *.

De uitgangen *-ονα*, *-ονεσ*, *-ονασ* worden niet, als in het Attisch, door *-ω* en *-ουσ* vervangen.

Aanmerking. Op enkele plaatsen komen uitzonderingen voor, bijv. ἀμείνω I 423.

§ 86. Men vindt bij Homerus eenige in het Attisch niet gebruikelijke comparativi en superlativi op *-(ί)ων* en *-ιστοσ*:

1.	*κυδρόσ*	*geëerd*	. . . . . .	*κύδιστοσ.*
2.	*μακρόσ*	*lang*	*μᾶσσων*	*μήκιστοσ.*
	Ook μακρότερος, μακρότατος.			
3.	*οἰκτρόσ*	*deerniswaardig*	. . . . . .	*οἴκτιστοσ.*
	Ook οἰκτρότερος, οἰκτρότατος.			
4.	*φίλοσ*	*eigen, lief*	*φιλίων*	. . . . . .
	Sup. φίλτατος, comp. ook φίλτερος.			
5.	*βαθύσ*	*diep*	. . . . . .	*βάθιστοσ.*

---

*) In het Attisch lang, zie Att. Vormleer[7] § 78 A.

6. βραδύς	traag	. . . . . .	βάρδιστος (§ 39[4]).
7. [βραχύς	kort]	βράσσων	. . . . . .
8. γλυκύς	zoet	γλυκίων	. . . . . .
9. παχύς	stevig	πάσσων	πάχιστος.
10. ὠκύς	snel	. . . . . .	ὤκιστος.

Sup. ook ὠκύτατος.

11. (ἔλεγχος	schande)	. . . . . .	ἐλέγχιστος schandelijkst *.
12. (κέρδος	voordeel)	κερδίων voordeeliger	κέρδιστος schranderst.
13. (κῆδος	zorg)	. . . . . .	κήδιστος dierbaarst.

Als positivus vindt men κήδειος en κήδεος (§ 17) *dierbaar*.

14. (ῥῖγος	koude)	ῥιγίων erger	ῥίγιστος ergst.

Aanmerking. Met vergelijkingstrappen op -ίων -ιστος komen niet slechts de vier bovengenoemde substantiva neutra op -ος maar ook de volgende in vorming overeen: αἶσχος, ἄλγος, ἔχθος, ἦδος, κάλλος, κράτος en κάρτος (§ 39[11]), κῦδος, μῆκος, πάχος, τάχος, alsmede βάθος (Hom. βένθος). Bij οἴκτιστος behoort ὁ οἶκτος.

§ 87. **A.** Bij *ἀγαθός*, *ἠΰς* (§ 75 G), *ἐσθλός goed* (*edel*, *dapper*) vindt men de volgende vergelijkingstrappen:

ἀρείων	ἄριστος.
. . . . . .	φέριστος.
φέρτερος	φέρτατος.
προφερέστερος	προφερέστατος.
ἀμείνων	. . . . . .
βέλτερος	. . . . . .
λωΐτερος, λωΐων	. . . . . .
κρείσσων	κάρτιστος (§ 39[11, 12]).

Hierbij κρατύς, κρατερός, καρτερός *krachtig*, comp. ook κρατερώτερος.

B. Bij *κακός slecht* (*gering*, *lafhartig*):

κακίων, κακώτερος	κάκιστος.

Ook χέρης (acc. χέρηα enz.), χείρων, χειρότερος, χερείων, χερειότερος, ἥσσων *minder*, ἥκιστος *minst* dienen als vergelijkingstrappen bij κακός.

---

*) Van ἐλαχ, korteren vorm van ἐλεγχ, komt het adj. *ἐλαχύς gering*, comp. ἐλάσσων. Vgl. βαθ—βενθ (§ 86 aanm.), παθ—πενθ (§ 159[13]), χαδ—χενδ (§ 221[5]) enz.

C. Bij *πολύσ veel:*

πλείων, πλεῖον } *πλεῖστοσ.*
πλέων, πλέον }

Kortere comparatiefvormen: plur. nom. πλέες, acc. πλέας.

§ 88. Vermelding vereischen nog de volgende vergelijkingstrappen:

1.	*ἰθύσ recht*	. . . . . .	*ἰθύντατοσ.*
2.	*μέ(σ)σοσ midden*	. . . . . .	*μέσσατοσ.*
3.	*ῥηΐδιοσ gemakkelijk* Adverb. ῥεῖα *, ῥέα (§ 17).	*ῥηΐτεροσ*	*ῥηΐτατοσ, ῥήϊστοσ.*
4.	*φαεινόσ schitterend*	. . . . . .	*φαέντατοσ.*
5.	*(κύων hond)*	*κύντεροσ brutaler*	*κύντατοσ.*
6.	*(μυχόσ achtergedeelte)*	. . . . . .	*μυχοίτατοσ* (§ 48 aanm.).
7.	*(ἄφαρ* adv. *vlug)*	*ἀφάρτεροσ* (§ 324[4])	. . . . . .
8.	*(ἔνερθε(ν) van onderen)*	*ἐνέρτεροσ* (§ 318[3])	. . . . . .
9.	*(νειόθι in de diepte)*	. . . . . .	*νείατοσ, νέατοσ* (§ 17) *onderst, uiterst.*
10.	*(ὄπισθε(ν) van achteren)*	. . . . . .	*ὀπίστατοσ* (§ 318[5]).
11.	*(πάροιθε(ν) vóóraan)*	*παροίτεροσ* (§ 48 aanm.)	. . . . . .
12.	. . . . . .	*ὁπλότεροσ jonger*	*ὁπλότατοσ.*
13.	. . . . . .	. . . . . .	*πύματοσ uiterst, laatst.*
14.	. . . . . .	. . . . . .	*ὕπατοσ* (= *ὕπρτοσ*) *hoogst,* nevens *ὑπέρτατοσ.*

Aanmerking 1. Soms dient de uitgang -τεροс niet om een hoogeren trap aan te duiden, maar om een eigenschap toe te kennen, in vergelijking met personen of zaken welke die eigenschap niet bezitten; nl. in:

1. δεξιτερόσ *rechter-*, tegenstelling: ἀριστερός *linker-*.
2. θεώτερος *den goden toekomend* (tegenstelling: *den menschen toekomend*).
3. θηλυτέρη *vrouwelijk* (tegenstelling: *mannelijk*).
4. ἀγρότερος *wild* (tegenstelling: *tam*).
5. ὀρέστερος *berg-* (tegenstelling: *vlakte-*).

Voorts in de pronomina ἡμέτερος, ἕτερος enz.

Aanmerking 2. Over ἀνῑηρότερος enz. zie men § 20.

Aanmerking 3. Opmerking verdient παλαιότερος ** Ψ 788.

---

*) Juister ῥῆϊα. **) Attisch *παλαίτεροσ.*

§ 89. Opmerkelijk zijn de volgende vergelijkingstrappen van adverbia:

ϝεκάσ ver (§ 318[7])	*ϝεκαστέρω*	*ϝεκαστάτω.*
τῆλε, τηλόθι ver (§ 318[7])	. . . . . .	*τηλοτάτω.*
ἄγχι, ἀγχόθι dicht bij (§ 318[6])	*ἆσσον, ἀσσοτέρω*	*ἄγχιστα.*

Bijbehoorend adjectivum ἐπᾱσσύτερος *dicht opéén.*

§ 90. De superlativus kan vervangen worden door samenstellingen met de voorvoegsels *ἀρι-* of *ἐρι-* *, *ζα-* of *δα-* **, *ἀγα-* ***. Bijv.:

ἀρί-γνωτοσ	*zeer kennelijk.*
ἐρι-σθενήσ	*zeer sterk.*
ζα-τρεφήσ	*doorvoed.*
δά-σκιοσ	*schaduwrijk.*
ἀγα-κλυτόσ	*zeer beroemd.*

HOOFDSTUK VI.

TELWOORDEN.

§ 91. De volgende telwoorden bieden iets opmerkelijks aan:

A. Hoofdtelwoorden.

1. *εἷσ, ἕν, μία* †. — Daarnevens fem. *ἴα.*
   Zoo ook dat. neutr. ἰῷι *Z* 422.

2. *δύω, δύο* (§ 18 aanm.), onverbuigbaar ††. — Daarnevens *δοιώ*, plur. *δοιοί, δοιά, δοιαί.*
   ἐν δοιῆι *in twijfel* Ι 230.

4. *τέσσαρεσ* en *πίσυρεσ* (acc. *πίσυρασ*).

12. *δύο καὶ δέκα, δυώδεκα, δώδεκα.*

---

*) Met *ἀρι-, ἐρι-* vergelijke men *ἀρετή, ἀρείων, ἄριστοσ* (§ 87 A).

**) *ζα-, δα-* is ontstaan uit *δια—δjα*, vgl. bijv. het attische *διάδηλοσ zeer duidelijk.*

***) Met *ἀγα-* = *μ(ε)γα-* vergelijke men het verbum *ἄγαμαι* (§ 305[1]) en het niet-homerische *ἄγᾱν te zeer.* Tot de samenstellingen met *ἀγα-* behoort ook Ἠγά-*θεοσ zeer goddelijk* (vgl. § 21).

†) Ontstaan uit *σέμσ, σέμ, σμία*, stam *σ(ε)μ.*

††) Als genitivus gebezigd *K* 253 *κ* 515, als dativus *N* 407.

20. *ἐϝείκοσι(ν), ϝείκοσι(ν)* (§ 43).
30. *τριήκοντα.*
80. *ὀγδώκοντα* (§ 192 aanm. 2).
90. *ἐνενήκοντα, ἐννήκοντα.*
200. *διηκόσιοι.*
300. *τριηκόσιοι.*
500. *πεντηκόσιοι.*
9000. *ἐννεάχῑλοι.*
10000. *δεκάχῑλοι.*

Aanmerking. μῡρίοσ wordt nog niet als telwoord gebezigd, maar beteekent *zeer groot*, *zeer veel.*

B. Rangtelwoorden.

1e. *πρῶτοσ, πρώτιστοσ.*
2e. *δεύτεροσ* met superlativus *δεύτατοσ laatst.*
3e. *τρίτοσ, τρίτατοσ.*
4e. *τέτρατοσ, τέταρτοσ* (§ 39[17]).
7e. *ἕβδομοσ, ἑβδόματοσ.*
8e. *ὄγδοοσ, ὀγδόατοσ.*
9e. *εἴνατοσ, ἔνατοσ* (§ 38 aanm. 2).
12e. *δυωδέκατοσ, δωδέκατοσ.*
20e. *ἐϝεικοστόσ, ϝεικοστόσ* (§ 43).

C. Nevens *δίχα in tweeën*, *τρίχα in drieën*, *πένταχα in vijven* vindt men de met *ϑ* versterkte vormen *διχϑά, τριχϑά, τετραχϑά* (zie § 34); bijv.:

τριχϑά τε καὶ τετραχϑὰ διέσχισε ϝὶσ ἀνέμοιο ι 71
in drie, vier stukken reet de kracht van den wind ze vaneén.

HOOFDSTUK VII.

VOORNAAMWOORDEN.

I. Persoonlijke en terugwijzende voornaamwoorden *.

§ 92.

		1e PERSOON **. Stammen: (ἐ)μ-ε, νω, ἀσμ-ε.	2e PERSOON **. Stammen: τ(ε)ϝ-ε, σφω, ὑσμ-ε.	3e PERSOON ***. Stammen: σ(ε)ϝ-ε, σφ-ε.
Singularis	N.	ἐγώ(ν)	σύ, τῡνη	—
	A.	ἐμέ, με	σέ	ϝέ, μιν
	G.	ἐμεῖο, ἐμέο, μεο, ἐμέθεν	σεῖο, σέο, σέθεν	ϝεῖο, ϝέο, ϝέθεν
	D.	ἐμοί, μοι	σοί, τοι, τεΐν	ϝοί
Dualis	N. A.	νῶϊ, ἅμε	σφῶϊ, ὕμε	A. σφε
	G. D.	νῶϊν	σφῶϊν	σφωΐν
Pluralis	N.	ἅμεσ	ὕμεσ	—
	A.	ἅμασ, ἁμέασ	ὕμασ, ὑμέασ	σφασ, σφέασ
	G.	ἅμων, ἁμείων	ὕμων, ὑμείων	σφῶν, σφείων
	D.	ἅμι(ν)	ὕμι(ν)	σφι(ν), σφίσι(ν)

---

*) In den overgeleverden tekst zijn de opgegeven vormen óf steeds óf somtijds vervangen door de volgende:

		1e PERSOON.	2e PERSOON.	3e PERSOON.
Sing.	gen.	ἐμεῦ, μευ	σευ	εὗ
Dual.	acc.	ἄμμε	ὔμμε	
Plur.	nom.	ἡμεῖσ, ἄμμεσ	ὑμεῖσ, ὔμμεσ	
	acc.	ἡμέασ	ὑμέασ	σφέασ
	gen.	ἡμέων	ὑμέων	σφέων.
	dat.	ἡμῖν, ἄμμι(ν).	ὑμῖν, ὔμμι(ν).	

Op enkele plaatsen kan voor ἡμῖν (Θ 142 enz.) en ὑμῖν (K 445) wegens de maat niet ἧμιν en ὗμιν worden geschreven.

**) Voor masc. en fem.

***) Voor alle geslachten.

Aanmerking 1. De vormen zonder accent worden steeds enclitisch gebezigd, en σέ, σέο, ϝέ, ϝέο, ϝέθεν, ϝοί, σφωϊν, σφέας, σφίσι(ν) kunnen zoo worden gebezigd.

Aanmerking 2. Over de verkorting van ει tot ε in de vormen ἐμέο, μεο, σέο, ϝέο zie men § 17.

Aanmerking 3. Opmerking verdient de elisie (zie § 13) van:
1) -ο in den gen. sing.: ἐμεῖ', ἐμέ', με', σεῖ', σέ', ϝέ'.
2) -οι in den dat. sing.: μ', σ', τ', ϝ'.
3) -ι in den dat. plur.: ἅμ', ὗμ', σφ'*.

Aanmerking 4. Over de genitivi (eigenlijk ablativi) ἐμέθεν, σέθεν, ϝέθεν zie men § 47 aanm. 1.

Aanmerking 5. De dualisvormen ἅμε en ὗμε worden op enkele (corrupte of jonge) plaatsen als pluralis gebezigd.

§ 93. Behalve de in § 92 genoemde vormen vindt men:
1) ἑϝέ *Ξ* 162 enz., ἑϝοί *Ν* 495 enz. (§ 12 aanm.), acc. en dat. sing. van den 3^en persoon, met reflexieve beteekenis.
2) τεεῖο *Θ* 37 = 468 (§ 12 aanm.), gen. sing. van den 2^en persoon.
3) σφωε *Α* 8 enz., acc. dual. van den 3^en persoon.

§ 94. De pronomina personalia worden ook als reflexiva gebezigd (att. ἐμαυτόν enz.). Soms echter wordt er de overeenkomstige naamval van αὐτόσ aan toegevoegd; bijv. αὐτόν μιν (att. ἑαυτόν).

II. Bezittelijke voornaamwoorden.

§ 95.

	Sing.	Dual.	Plur.
1e pers.	ἐμόσ	νωΐτεροσ	ἁμόσ **, ἁμέτεροσ ***
	mijn	*ons beider*	*onze.*
2e pers.	τεόσ, σόσ †	σφωΐτεροσ	ὑμόσ, ὑμέτεροσ ***
	uw	*u beider*	*ulieder.*
3e pers.	ἑϝόσ, ϝόσ †	. . . . . .	σφόσ, σφέτεροσ ***
	zijn eigen, haar eigen		*hun eigen, haar eigen.*

Die van den 3^en persoon worden alleen als reflexiva gebezigd (= *suus*).

*) De geëlideerde vormen μ', σ', ϝ' staan natuurlijk ook vaak voor με, σε, ϝε, en τ' voor τε (partikel); zoo ook ὗμ' voor ὗμε en Θ 271 σφ' voor σφε.
**) In den overgeleverden tekst ἀμόσ of ἁμόσ gespeld; vgl. pag. 61 noot *.
***) Zie § 88 aanm. 1. †) Zie § 12 aanm.

Aanmerking. ἑϝός—ϝός wordt (evenals *suus*) ook wel dán gebezigd wanneer het niet op het o n d e r w e r p maar op een ander woord van den zin betrekking heeft, bijv. Z 500 ν 52.

Het adjectivum *φίλοσ eigen, lief* wordt vaak bij wijze van bezittelijk voornaamwoord voor alle personen gebezigd; bijv.:

κατεπλήγη φίλον ἦτορ Γ 31

hij ontroerde in zijn gemoed.

εἰ μὴ ἐγώ σε λαβὼν ἀπὸ μὲν φίλα ϝείματα δύσω Β 261

als ik u niet aangrijp en u uwe kleederen uittrek.

III. Aanwijzende en bepalende voornaamwoorden.

§ 96. Het aanwijzend voornaamwoord ὅ(σ), τό, ἥ beteekent *deze, die,* en wordt niet, als in het Attisch, tot bepalend lidwoord verzwakt.

Aanmerking 1. Slechts in enkele (jonge) versregels komt de beteekenis van dit pronomen met die van het attische artikel overeen.

De verbuiging is als volgt:

ὅσ, ὅ	τό	ἥ	τώ	τοί, οἵ	τά	ταί, αἵ
τόν		τήν	„	τούσ		τάσ
τοῖο, τοῦ		τῆσ	τοῖιν	τῶν		τάων
τῶι		τῆι	„	τοῖσι		τῆισι

Bijbehoorend adverbium: *τῶσ* en *ὧσ aldus.*

Aanmerking 2. Vermeldenswaardig is het gebruik van:

καὶ ὧς *toch.*
οὐδ' ὧς *toch niet* *.

De dativus sing. neutr. *τῶι* beteekent als adverbium gebruikt:

1) *in dat geval, dan* (na een onderstelling), bijv.:

τῶι κε τάχ' ἠμύσειε πόλισ Πριάμοιο ϝάνακτοσ Β 373

dan zal de stad van vorst Priamus wel spoedig zwichten.

τῶι κέ ϝοι οὐδὲ θανόντι χυτὴν ἐπὶ γαῖαν ἔχευαν γ 258

dan hadden zij ook geen grafterp voor hem opgeworpen na zijn dood.

*) Vgl. Att. Vormleer[7] blz. 210 noot ∷.

2) *daarom*, bijv.:

τῶι σ' ὀίω κείνησ τάδε πασχέμεν' ἐνεσίῃσι *E* 894

daarom geloof ik dat gij deze smarten lijdt ten gevolge van haar inblazingen.

§ 97. Ook *ὅδε* * *deze* en *οὗτοσ die* zijn in gebruik, met de bijbehoorende adverbia *ὧδε* en *οὕτω(σ)*.

Aanmerking. De beteekenis van ὅδε en οὗτοc wordt natuurlijk, ook in de daarmee samenhangende pronomina en adverbia correlativa, scherp uiteengehouden. Bijv.:

ναὶ μὰ τόδε cκῆπτρον A 234

bij mijn scepter hier.

αἲ γὰρ ἐγὼν οὕτω νέοc εἴην τῷιδ' ἐπὶ θυμῶι π 99

och of ik uw jeugd had bij mijn eigen moed.

τίc δ' οὗτοc κατὰ νῆαc ἀνὰ cτρατὸν ἔρχεαι οἶοc; K 82

wie zijt gij, die daar zoo alleen tusschen de schepen in het kamp rondloopt?

τοιοῦτοι δ' εἴ πέρ μοι ἐϝείκοcιν ἀντεβόληcαν Π 847

al kwamen er twintig zooals gij op mij af.

Van *ἐκεῖνοσ gene* wordt de oudere vorm *κεῖνοσ* gebezigd, ook in de bijbehoorende adverbia: *κεῖθι ginds, κεῖσε derwaarts, κεῖθεν vandaar.*

§ 98. **A.** De beteekenis van *αὐτόσ* is *zelf* en *op zichzelf* (*= alleen*). Bijbehoorend adverbium *αὐτῶσ* in de uitdrukking *ὧσ δ' αὐτῶσ en evenzoo* (att. *ὡσαυτῶσ*), en met teruggetrokken accent *αὔτωσ zoo maar.*

B. *Dezelfde* is *ὁμόσ*. Bijbehoorend adverbium *ὁμῶσ* (vgl. § 322 C[3]).

Aanmerking 1. Op eenige plaatsen (E 396 enz.) wordt *dezelfde* uitgedrukt door αὐτόc, op eenige (Z 391 enz.) door ὁ αὐτόc gelijk in het Attisch.

Aanmerking 2. In verbinding met praeposities wordt αὐτόν enz. ook als persoonlijk voornaamwoord gebruikt zonder nadruk, gelijk in het Attisch; bijv. παρ' αὐτόν *bij hem* (*bij denzelve*) A 463.

---

*) Op eenige plaatsen (*K* 462 enz.) vindt men in den overgeleverden tekst als dat. plur. *τοῖσδε(σ)σι* in plaats van *τοισί(ν)δε*.

IV. Vragend en onbepaald voornaamwoord.

§ 99. Van de pronomina τίσ en τισ zijn de meeste vormen gelijkluidend met de in het Attisch gebruikelijke, maar:

de gen. sing. is τέο en τεο.

De ο kan geëlideerd worden.

de dat. sing. van het onbepaalde is τεωι.

Daarnevens τινι, bijv. A 299 P 68.

de gen. plur. van het vragende is τέων.

Op twee plaatsen (ζ 119 = ν 200) moet τέων met synizesis (zie § 8) worden uitgesproken.

Aanmerking. Als acc. plur. neutr. van het onbepaalde vindt men τ 218 den vorm ἄccα (zie § 36).

Het neutrum τί kan worden versterkt met ἦ tot τίη, en met ποτε tot τίπτε (τίπτ', τίφθ', § 12) *wat toch? waarom toch?*

§ 100. *Niemand, niets* is οὔ τισ, οὔ τι en μή τισ, μή τι.

Aanmerking. Het jongere οὐδείc komt voor in de samenstelling οὐδενόcωροc *nietswaardig.*

V. Betrekkelijke voornaamwoorden.

§ 101. Het betrekkelijke voornaamwoord ὅσ, ὅ, ἥ wordt regelmatig verbogen.

Bijbehoorend adverbium ὡσ *als.*

Zoowel het pronomen als het adverbium kan versterkt worden met de enclitica τε (§ 328²).

Het relativum wordt vaak vervangen door het aanwijzend voornaamwoord (lidwoord). Ook dit wordt alsdan veelal met τε versterkt.

Aanmerking 1. Het met τε versterkte ὥc τε, niet te verwarren met het attische ὥcτε *zoo dat*, beteekent *zoo als* *). Bijv.:

---

*) Ι 42 ρ 21 dient ὥσ τε, althans volgens den overgeleverden tekst, om een bedoeld gevolg aan te duiden. Zie Att. Vorml. ⁷ § 217 aanm.

τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀρηΐ φίλος Μενέλαος, Γ 21
ὥς τε λέων ἐχάρη μεγάλωι ἐπὶ σώματι κύρσας
toen dus de krijgshaftige Menelaüs hem ontwaarde, verheugde hij zich als een leeuw die het doode lichaam van een groot dier aantreft.

Aanmerking 2. Dikwijls wordt ὡς achter het bijbehoorende substantivum geplaatst, en is dan oxytonon; bijv.:

λέων ὥς *evenals een leeuw.* E 299

Eindigt het voorgaande woord op een korte syllabe, dan geldt deze in de arsis voor lang (vgl. § 19); bijv.:

ὄρνῖθες ὥς (⏑́ _ ⏑́ _) *evenals vogels.* Γ 2
θεὸς ὥς (⏑ ⏑́ _) *gelijk een god.* Γ 230

Ook gaat aan ὥς vaak een in de arsis staande lange eindklinker of tweeklank vooraf (vgl. § 14); bijv. :

μελίη ὥς (⏑ ⏑ ⏑́ _) *als een esch.* N 178
λύκοι ὥς (⏑ ⏑́ _) *evenals wolven.* Λ 72

Blijkbaar ving dus dit woord oorspronkelijk met een medeklinker aan. Deze was echter niet standvastig; immers korte eindklinkers worden voor ὥς geëlideerd (Λ 383 β 47 enz.) en korte, op een medeklinker eindigende, lettergrepen in de thesis niet verlengd (Γ 196 enz.).

§ 102. Van het onbepaald betrekkelijk voornaamwoord komen de volgende vormen voor:

		Masculinum.		**Neutrum.**	**Femininum.**
Sing.	N.	*ὅς τις,*	*ὅ τις*	*ὅττι, ὅ τι*	*ἥ τις*
	A.	*ὅν τινα*	. . . .		*ἥν τινα*
	G.	*οὗ τεο*	. . . .		. . . . .
	D.	. . . . .	*ὅτεωι*		. . . . .
Plur.	N.	*οἵ τινες*	. . . .	*ἅσσα*	*αἵ τινες*
	A.	*οὕς τινας,*	*ὅτινας*		*ἅς τινας*
	G.	. . . . .	*ὅτεων*		. . . . .
	D.	. . . . .	*ὅτοισι*		. . . . .

Aanmerking. De vorm ὅ τις is zeldzamer dan ὅς τις. De overige met ὅ- beginnende vormen * komen slechts op enkele

---

*) Vermoedelijk waren deze vormen aan het oud-epische taaleigen vreemd. De overgeleverde tekst geeft, behalve de opgenoemde, nog *ὅτινα, ὅτεωι, ὀτέοισι.*

plaatsen voor; ze zijn naar analogie van den nom. sing. ontstaan.

Zeker jong is de genitivus singularis ὅτευ ρ 421 = τ 77 (zie § 7 aanm.).

§ 103. Het neutrum ὅ (ὅ τε) dient dikwijls als conjunctie en komt dan in beteekenis overeen met ὅ(τ)τι *dat* of *omdat*. Bijv.:

ʼφεῦγον, ἐπεὶ ʼγίγνωσκον ὃ δὴ κακὰ ʼμήδετο δαίμων γ 166

ik nam de vlucht, daar ik begreep dat *de godheid nu onheil beoogde.*

χωόμενος, ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὔ τι ἔτισας Α 244

vertoornd, omdat *gij den dappersten der Achaeërs volstrekt niet hebt geëerd.*

IV.

VERBA.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE OPMERKINGEN.

I. Geslachten.

§ 104. Het futurum medii dient ook voor het passivum *.

Aanmerking. Het futurum op -(θ)ήϲομαι is van jonger oorsprong dan de homerische gedichten. Uitzondering: μιγήϲεϲθαι *zich te zullen mengen* K 365 (dus in reflexieve beteekenis gebruikt); elders μίξομαι (zie § 243[3]).

δαήϲομαι § 203 is een futurum op -ϲομαι, stam δαη **.

§ 105. De onderscheiding tusschen medium en passivum heeft dus voor het taalgebruik van Homerus slechts betrekking op de vorming van den aoristus: die op -(σά)μην heet aoristus medii, die op -(θ)ην aoristus passivi. Voor de onderscheiding naar hunne beteekenis zijn de uitdrukkingen *medium* en *passivum* niet bruikbaar, daar de aoristus medii vaak passieve of reflexieve beteekenis heeft, bijv.:

---

*) Over het gebruik van het futurum medii in reflexieve en passieve beteekenis bij latere schrijvers zie men Att. Vormleer[7] § 107-109.

**) Vgl. de futura opgenoemd in Att. Vormleer[7] § 180.

ἔβλητο *hij werd getroffen* (§ 257).

ἀασάμην *ik werd verblind*, nevens ἀάσθην (§ 286[1]).

Aanmerking. Verscheiden werkwoorden, die in het Attisch tot de deponentia passivi behooren, zijn dus bij Homerus deponentia medii. Bijv.:

αἴδομαι *ik ontzie* (§ 288)	aor. ᾐδε(σ)σάμην	nevens	ᾐδέσθην.
ἄγαμαι *ik verbaas mij* (§ 305[1])	„ ἠγα(σ)σάμην	attisch	ἠγάσθην.
ἔραμαι *ik begeer* (§ 305[4])	„ ἠρα(σ)σάμην	„	ἠράσθην.

§ 106. Van verscheiden verba worden vormen van het activum en *μαι*-vormen nevens elkander gevonden, zonder merkbaar verschil van beteekenis. Bijv.:

ἀΐσσομαι	= *ἀΐσσω*	*ik snel.*
νεμε(σ)σάομαι	= *νεμε(σ)σάω*	*ik verontwaardig mij.*
ὀΐομαι	= *ὀΐω*	*ik meen* (§ 285[10]).
δράομαι	= *δράω*	*ik zie* (§ 309).
ξυνίεμαι	= *ξυνίημι*	*ik verneem.*
φάμαι	= *φημί*	*ik zeg* (§ 306[4]).

II. Tijden en wijzen.

§ 107. **A.** Opmerkelijk is het gebruik van den indicativus aoristi in spreekwoorden, vergelijkingen en het verkondigen van algemeene waarheden, veelal aoristus gnomicus genoemd. In het Nederlandsch kan deze het best door den tegenwoordigen tijd worden weergegeven. Bijv.:

ὅσ κε θεοῖσ' ἐπιπείθηται, μάλα τ' ἔκλυον *αὐτοῦ* *Α* 218

wie den goden gehoorzaam is, dien verhooren zij zeker.

ἥ τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα *Δ* 442

οὐρανῷ ἐστήριξε *κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει*

die zich eerst klein verheft, maar daarna het hoofd tegen het hemelgewelf drukt, terwijl zij op den grond voortschrijdt.

B. Als hulpwerkwoord wordt *μέλλειν zullen* meer gebezigd dan in het latere Grieksch *.

---

*) Alleen het praesens en het imperfectum zijn bij Homerus in gebruik. Als zelfstandig verbum, in de beteekenis van *talmen*, komt *μέλλειν* bij hem niet voor.

Het praesens gevolgd door een infinitivus praesentis of aoristi drukt een vermoeden uit: *het zal wel zoo zijn* of: *geweest zijn.* Bijv.:

ὧι **μέλλεισ εὔχεσθαι** *ἰὼν εἰσ δοῦπον ἀκόντων* *Λ* 364
tot wien gij wel zult bidden als gij u begeeft naar het speergekletter.

τοῦ δ' ἤδη **μέλλουσι** *κύνεσ ταχέεσ τ' οἰωνοὶ* ξ 133
ῥινὸν ἀπ' ὀστεόφιν **ϝερύσαι**
doch hem zullen honden en snelle roofvogels al wel de huid van de beenderen hebben getrokken.

Het imperfectum gevolgd door een infinitivus futuri wordt gebruikt om iets voor te stellen als indertijd al of niet aanstaande: *het zou* (*niet*) *zijn*, *het was* (*niet*) *beschoren dat* .... Bijv.:

οὐδ' ἄρ' **ἔμελλ'** *ἑτάροισι φανεὶσ ἐρατεινὸσ* **ἔσεσθαι** *ι* 230
maar hij zou bij zijn verschijning niet lieflijk zijn voor mijn makkers.

βῆ δ' ἴμεναι προτὶ νῆασ ἀπὸ στρατοῦ· οὐδ' ἄρ' **ἔμελλε** *K* 336
ἐλθὼν ἐκ νηῶν ἂψ Ἕκτορι μῦθον **ἀποίσειν**
hij stapte van het kamp naar de schepen, maar het was hem niet beschoren van de schepen teruggekomen aan Hector bericht te brengen.

§ 108. De subjunctivus wordt meer gebezigd dan in het latere Grieksch. Men lette op de volgende constructies:

1. Subjunctivus in hoofdzinnen.

A. De subjunctivus met *κε* stemt in beteekenis vrij wel overeen met den indicativus futuri, bijv.:

σήμερον ἢ δοιοῖσιν ἐπεύξεαι Ἱππασίδηισι *Λ* 431
ἤ **κεν** *ἐμῶι ὑπὸ δουρὶ τυπεὶσ ἀπὸ θυμὸν* **ὀλέσσηισ**
heden zult gij óf u over twee zonen van Hippasus beroemen, óf door mijn lans neergestooten het leven verliezen.

Aanmerking 1. Zónder κε vindt men dezen subjunctivus in de uitdrukking: καί ποτέ τιc ϝείπηιcι *en eens zal iemand zeggen* Z 459 H 87 *.

---

*) In *καί νύ τισ ὧσ ϝείπηισι* ξ 275 hangt de subjunctivus van het voorafgaande *μή* af.

Ook met ontkenning (οὐ) gebezigd, bijv.:

πληθὺν δ' οὔ κεν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω B 488
doch den grooten hoop zal ik wel niet kunnen vermelden of noemen.

B. Na een imperativus wordt soms het doel van het verzoek of bevel aangeduid (zonder κε) door een 1en pers. (sing. of plur.) van den subjunctivus *, bijv.:

ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἀρήϊα τεύχεα δύω Z 340
maar komaan, wacht nu even, laat ik mijn krijgsrusting aantrekken.

Aanmerking 2. Men zie ook X 416-418, 450 Ψ 71 γ 17 sq. (ι 356? κ 425?) en vergelijke § 326[5].

X 129 sq. wordt zulk een subjunctivus niet door een imperativus voorafgegaan.

C. De subjunctivus dubitativus of deliberantis wordt gebezigd:

a) na een vraagwoord, bijv.:

ὤ μοι ἐγώ, τί πάθω; τί νύ μοι μήκιστα γένηται; ε 465
wee mij wat zal mij gebeuren? wat zal er ten langen leste van mij worden?

Aanmerking 3. In den 1en persoon is deze constructie ook later gebruikelijk gebleven **.

b) na een negatie (οὐ), bijv.:

οὐ γάρ πω τοίουσ ϝίδον ἀνέρασ, οὐδὲ ϝίδωμαι A 262
want nooit zag ik zulke mannen, en ik zal ze ook wel niet zien.

οὐκ ἔσθ' οὗτοσ ἀνὴρ οὐδ' ἔσσεται οὐδὲ γένηται π 437
die man is er niet en zal er niet zijn en zal wel niet geboren worden.

2. Subjunctivus in afhankelijke zinnen.

In onderstellingen, algemeene uitspraken en vergelijkingen staat de subjunctivus (generalis of iterativus) dikwijls zonder κε na εἰ, ὅτε, ὡσ, ὅσ enz.; bijv.:

---

*) Vgl. Att. Vormleer[7] § 104 aanm. 1.
**) Zie Att. Vormleer[7] § 104 C[1].

οὔ τοι ἔτι δϝηρόν γε φίλησ ἀπὸ πατρίδοσ αἴησ α 203
ἔσσεται, οὐδ' εἴ πέρ ϝε σιδήρεα δέσματ' ἔχῃσι

hij zal zeker wel niet lang meer van zijn vaderland verwijderd blijven, zelfs al weerhouden hem ijzeren boeien.

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τόν γε λίπῃσι ψυχή τε καὶ αἰών Π 453

doch wanneer de adem en het leven hem verlaten heeft.

ἐσθλὸν καὶ τὸ τέτυκται, ὅτ' ἄγγελοσ αἴσιμα ϝείδῃσι Ο 207

ook dit is iets goeds, wanneer een bode gepast weet te spreken.

ὁππότε δαῖτα γέρουσιν ἐφοπλίζωμεν Ἀχαιοί Δ 344

wanneer wij, Achaeërs, den hoofdlieden een maaltijd bereiden.

ὡς δ' ὅτε κινήσῃσι Ζέφυροσ βαθὺ λήϊον ἐλθών Β 147

zooals wanneer Zephyrus opgestoken een dicht graanveld beweegt.

ὡσ δὲ λέων ἐν βουσὶ θορὼν ἐξ αὐχένα ϝάξῃσι Ε 161

zooals een leeuw de runderen bespringt en hun den nek verbrijzelt.

βῆ ῥ' ἴμεν' ὥσ τε λέων ὀρεσίτροφοσ, ὅσ τ' ἐπιδευὴσ Μ 299
δϝηρὸν ἔῃσι κρεάων

hij trad vooruit als een leeuw uit het gebergte, die sinds lang van vleesch verstoken is.

τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι, α 351
ἥ τισ ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέλῃται

de menschen roemen dát lied het meest, dat den hoorders het nieuwst toeklinkt.

ϝίδμεν δ' ὅσσα γένηται ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ μ 191

wij weten al wat er op de velen voedende aarde voorvalt.

Aanmerking. In vergelijkingen wordt de indicativus gebezigd van hetgeen geregeld te zijner tijd plaats vindt, de subjunctivus van hetgeen wel eens plaats kan vinden.

§ 109. De optativus wordt weinig in de oratio indirecta gebezigd, het meest nog in indirecte vragen (vgl. § 327), bijv.:

εἰρώτα δὴ ἔπειτα, τίσ εἴη καὶ πόθεν ἔλθοι ο 423

toen vroeg hij dan wie zij was en vanwaar zij kwam.

Aanmerking. De optativus futuri, die uitsluitend voor de oratio indirecta dient *, is bij Homerus niet in gebruik.

---

*) Zie Att. Vormleer[7] § 104 aanm. 4.

III. Persoonsuitgangen.

1. Persoonsuitgangen van het activum.

§ 110. In den indicativus plusquamperfecti zijn de uitgangen van den singularis *-εα, -ησθα, -εε(ν)* of *-ει(ν)*; bijv. van *ϝοῖδα ik weet*:

ἐϝείδεα, ἐϝείδησθα, ἐϝείδεε en *ἐϝείδει.*

Aanmerking. De 2e persoon komt slechts van ἐϝείδεα voor.

§ 111. De oorspronkelijke uitgang *-σι* van den 2en persoon singularis * is bewaard gebleven in *ἐσσί gij zijt* (§ 302).

De uitgang *-σθα* wordt, evenals later, gebezigd in *ἔεσθα, ϝοῖσθα, ἐϝείδησθα, ἔφησθα* (attisch *ἦσθα, οἶσθα, ᾔδησθα, ἔφησθα*), en bovendien in nog eenige vormen, meest subjunctivi. Bijv.:

εἶσθα = *εἶ* (van *εἶμι*). *ἐθέλῃσθα* = *ἐθέλῃς.*
βάλοισθα = *βάλοις.* *ϝείπῃσθα* = *ϝείπῃς.*

§ 112. De 1e en 3e persoon singularis van den subjunctivus praesentis, aoristi II en perfecti (zie § 160 A) worden somtijds op *-ωμι* en *-ῃσι(ν)* ** gevormd. Bijv.:

Praesens.	**Aor. II.**	**Perf.**
ἐθέλωμι = *ἐθέλω.*	*ϝείπωμι* = *ϝείπω.*	. . . . . .
ἐθέλῃσι = *ἐθέλῃ.*	*ϝείπῃσι* = *ϝείπῃ.*	*ἐρρίγῃσι* = *ἐρρίγῃ.*

§ 113. De 2e en 3e persoon singularis van den optativus aoristi hebben op eenige plaatsen de uitgangen *-αις* en *-αι* in plaats van *-ειας* en *-ειε(ν)*. Bijv.: *ὀρίναις, γηθήσαι* ***.

§ 114. De optativus-vorming op *-ίην, -ίης, -ίη* komt in de conjugatie zonder bindvocaal geregeld voor, evenals later, doch niet bij de verba op *-άω -έω -όω.*

---

*) In het Attisch is de uitgang *-σι* geheel verdwenen. Zie Att. Vormleer[7] § 114 aanm. 1.

**) Juister *-ησι(ν)*.

***) Een hieraan beantwoordenden uitgang *-αιεν* van den 3. plur. geeft de overgeleverde tekst *Ω* 38.

Aanmerking. Uitzonderingen: φιλοίη δ 692 (§ 193[3]), φοροίη ι 320 (§ 311). Evenzoo is gevormd ἐπισχοίης Ξ 241.

Opmerkelijk zijn de vormen δυίη ι 377 enz., -δυῖμεν Π 99 (§ 167, vgl. § 120), ἱείη Τ 209 (§ 308).

§ 115. De 2e persoon dualis van imperfectum en aoristus * heeft tot uitgang *-τον* (att. *-την*).

§ 116. De 3e persoon pluralis van imperfecta en aoristi der *μι*-conjugatie heeft veelal den korteren vorm op *-αν* in plaats van *-ησαν* of *-ασαν*, *-εν* in plaats van *-ησαν* of *-εσαν*, *-υν* in plaats van *-ῡσαν* **. Bijv.:

ἔβαν = *ἔβησαν*. *ἔκιχεν* = *ἐκίχησαν*. *ἔδυν* = *ἔδῡσαν*.
ἔφαν = *ἔφασαν*. *ἴεν* = *ἴεσαν*.

In den aoristus passivi is deze vorming regel, die op *-ησαν* uitzondering. Bijv. *ἐϝέλιχθεν* Ζ 109, *ἐϝελίχθησαν* Ζ 106.

Aanmerking. Afwijkende uitgangen van den 3en persoon plur. vindt men Δ 146 Θ 109 Ρ 733 ***.

2. Persoonsuitgangen van het medium en passivum.

§ 117. De *σ* der uitgangen *-σαι* en *-σο* van den 2en persoon singularis wordt in de *μι*-conjugatie alsook in het perfectum en plusquamperfectum doorgaans behouden †. In de overige tijden der *ω*-conjugatie valt zij weg; maar samentrekking, gelijk in het Attisch, vindt daarna niet plaats. Bijv.:

Indicat. *βούλεαι*, *ἐβούλεο*, *ὄψεαι*, *ἐλῡσαο*, *ἀφῖκεο*, *κεχολώσεαι*.
Subjunct. *νέμηαι*, *ἱλάσσεαι* (zie § 122[4]), *ἀφίκηαι*.
Imperat. *ἔρχεο*, *ἐγρέο*.

---

*) *Θ* 448 *Κ* 545 *Λ* 776, 782. In de uitgave van Zenodotus werd op deze plaatsen niet *-τον* maar *-την* gelezen. Op enkele plaatsen (*Κ* 364 *Ν* 346 *Σ* 583) zou volgens den overgeleverden tekst ook van den 3en persoon dualis imperfecti de uitgang niet *-την* (gelijk elders) maar *-τον* zijn.

**) Zoo ook *-ον* voor *-οσαν* en *-ωσαν* in de hymnen en bij Hesiodus: *ἔδιδον*, *ἴδον*, *ἔγνον*. Aldus gevormd is ook *ἦν* = *ἦσαν* (Hes. Theog. 321, 825 en veel in het Dorisch).

***) Men zie ook *η* 114 *λ* 304.

†) Uitzonderingen: *δίζηαι*, *θέο*, *ἔσσυο*, *φάο* enz.

De uitgangen -αι en -ο kunnen geëlideerd worden (zie § 13); bijv.:

Indicat. μετατρέπε᾽(αι), πειράε᾽(αι), ηὔχε᾽(ο), γνώσε᾽(αι), ἐκτήσα᾽(ο), μέμνησ᾽(αι), κεκλήσε᾽(αι).

Subjunct. ἐντύνη᾽(αι), μνήσε᾽(αι).

Imperat. ἔρχε᾽(ο), ἕλε᾽(ο), κεῖσ᾽(ο) *.

§ 118. De 1e persoon pluralis heeft nevens -μεθα tot uitgang den sterken vorm -μεσθα (vgl. § 37 aanm. 4); bijv.:

ἐσόμεσθα, δεδμήμεσθα, καθεζώμεσθα, ἐπισταίμεσθα.

§ 119. De ν ** der uitgangen -νται en -ντο van den 3en persoon pluralis wordt na een medeklinker, tweeklank of langen klinker afzonderlijk uitgesproken en gaat dan in α over, zoodat de uitgangen -αται (zie § 13) en -ατο luiden. Men vindt deze vorming:

1) in den optativus, bijv.:

πευθοίατο van πεύθομαι *ik kom te weten* (§ 221[7]).

ἐλασαίατο van ἐλαύνω *ik sla* (§ 286[2]).

ἑποίατο van ἕπομαι *ik ga mede* (§ 247).

2) in den indicativus van het perfectum en plusquamperfectum, bijv.:

βεβλήαται, ᾽βεβλήατο van βάλλω *ik werp* (§ 257).

ἐρράδαται, ἐρράδατο van ῥαίνω *ik bespat* (§ 221[1]).

Bij stammen op een **k**-klank of **p**-klank wordt deze geadspireerd, bijv.:

ὀρωρέχαται, ὀρωρέχατο van ὀρέγω *ik strek uit* (§ 234).

ἐπιτετράφαται van ἐπιτρέπω *ik draag op* (§ 251).

3) in den indicativus van het praesens en imperfectum der **μι**-conjugatie:

κείαται (κέαται), ᾽κείατο (᾽κέατο) van κεῖμαι *ik bevind mij* (§ 169).

---

*) In den overgeleverden tekst vindt men deze vormen meestal niet geëlideerd maar saamgetrokken (vgl. noot * op blz. 14), dus: μετατρέπῃ, πειρᾶι, ἐκτήσω, μέμνῃ, ἐντύνῃ, ἔρχευ enz.

**) Oorspronkelijk μ. — Vgl. Att. Vormleer[7] § 25.

4) in den indicativus van den aoristus II:
ἐρρύατο van *ῥύομαι ik bescherm* (§ 164).
ξυμβλήατο van *ξυμβάλλω ik breng samen* (§ 257).

Aanmerking. Uitzonderingen:
1) -ντο na een langen klinker:
ἦντο Γ 153, ξύμβληντο Ξ 27 Ω 709 κ 105, ἔπληντο Δ 449 Θ 63 Ξ 468, ἔπληντο θ 16, 57, ᾽μέμνηντο Ρ 364.
2) -αται -ατο na een korten klinker:
κεκλίαται Π 68 δ 608, ἐληλάατο η 86, ἐφθίατο Α 251 (§ 166).

§ 120. Van *ι*- en *υ*-stammen vindt men enkele optativusvormen op -*ίμην* enz. (vgl. § 114 aanm.), namelijk:
Imperf. *δαινῦτο*, *δαινύατο* van *δαίνῦμι ik onthaal* (§ 205).
Aor. II. -*φθίμην*, *φθῖτο* (uit -*φθιίμην*, *φθίιτο*) van *φθίνω ik verderf*, intr. *ik verga* (§ 166).
Plusqmpf. *λελῦτο* van *λύω ik maak los.*

IV. Bindvocaal *.

§ 121. In vele gevallen, waarin later met een zoogenaamde bindvocaal wordt geconjugeerd, vindt men bij Homerus vormen zónder deze.

Voor het praesens zie men § 145, voor den aoristus secundus § 150, voor het perfectum § 159.

§ 122. In de tijden, die zonder bindvocaal worden gevormd, heeft de subjunctivus doorgaans niet *ω* en *η* maar *ο* en *ε* tot klinker vóór de persoonsuitgangen. Men vindt derhalve:

Activum.	Medium en Passivum.
-*ετον* (att. -*ητον*).	-*ομαι* (att. -*ωμαι*).
-*ομεν* („ -*ωμεν*).	-*εαι* („ -*ηι* uit -*ηαι*).
-*ετε* („ -*ητε*).	-*εται* („ -*ηται*).
	-*όμεσθα* („ -*ώμεθα*).

---

*) Zie Att. Vormleer[7] § 115 aanm. 2.

Deze vorming komt voor in vier gevallen:

1) in het praesens der verba op -μι, bijv.:

ἴομεν *, ὄφρα κε θᾶσσον ἐγείρομεν ὀξὺν Ἄρηα B 440

laten wij gaan, opdat wij des te eer den fellen Ares mogen opwekken.

ὄφρα κεν Ἕκτωρ Ω 553

κεῖετ' ** ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής

zoolang het lijk van Hector zich onverzorgd bevindt in de legerplaats.

Aanmerking 1. Uitzonderingen: δύνηαι Z 229, ἐπίστηται Π 243.

2) in den aoristus II zonder bindvocaal, bijv.:

αὐτὰρ ἐπεί κ' ἢ δουρὶ τυπεὶς ἢ βλήμενος ἰῷ Λ 191

εἰς ἵππους ἅλεται ***

doch wanneer hij door een lansstoot of een pijlschot getroffen naar zijn paarden snelt.

Bij vocaalstammen blijft in den subjunctivus de stamklinker lang, bijv.:

ὄφρα κέ μοι παρστήετον † ἐν μεγάροισι σ 183

opdat zij beiden bij mij mogen staan in het paleis.

ϝίστορα δ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα θήομεν †† ἄμφω Ψ 486

en laten wij beiden Atreus' zoon Agamemnon als zaakkundige stellen.

ὁππότ' ἀνὴρ περὶ ϝοῖσι μαχειόμενος κτεάτεσσι ρ 471

βλήεται †††

wanneer een man wordt getroffen strijdend voor zijn bezittingen.

Derhalve evenzoo in den aoristus passivi, bijv.:

εἰς ὅ κεν ἢ ὑμεῖς Τροίην εὔπυργον ἕλητε H 71

ἢ αὐτοὶ παρὰ νηυσὶ δαμήετε ⫰ ποντοπόροισι

tot gij óf het welversterkte Troje hebt genomen óf zelf bij de zee doorklievende schepen zijt gesneuveld.

Aanmerking 2. De stamklinker kan echter volgens § 17 verkort worden, bijv.: στάομεν, θέομεν, μιγέωσι.

---

*) Van εἶμι (§ 308); zie ook § 22. **) Van κεῖμαι (§ 169).
***) Van ἅλλομαι (§ 150[7]). †) Van παρίστημι (§ 196[1]). ††) Van τίθημι (§ 196[6]).
†††) Van βάλλω (§ 257). ⫰) Van δάμνημι (§ 296).

Aanmerking 3. De singularis en de 3e persoon pluralis worden aldus gevormd:

bij ᾱ-stammen: -ήω, -ήηις, -ήηι, -ήωσι(ν).
bij η-stammen en in den aor. pass.: -ήω, -ήηις, -ήηι, -ήωσι(ν).
bij ω-stammen: -ώω, -ώηις, -ώηι, -ώωσι(ν).

3) in het perfectum activi, bijv.:

ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόωι, ἵνα **ϝείδομεν** * *ἄμφω*

spreek het uit, verberg het niet in uw gemoed, opdat wij het beiden weten.

4) in den gewonen aoristus activi en medii op **-α** en **-άμην** **. Deze is dan, behalve bij liquida-stammen ***, aan den indicativus futuri gelijk. Bijv.:

νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν **ἐρύσσομεν** † *εἰς ἅλα δῖαν,* *A* 141
ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς **ἀγείρομεν** ††, *εἰς δ' ἑκατόμβην*
θήομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρηιον
βήσομεν †††, *εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω, . . .*
ὄφρ' ἧμιν ϝεκάϝεργον **ἱλάσσεαι** ⸸ *ἱερὰ ῥέξας*

maar welaan, laat ons nu een donker schip in de goddelijke zee trekken, en er roeiers met zorg in bijeenbrengen, en er een offerande in plaatsen, en de schoonwangige Chryseïs zelve er op inschepen, en laat één uit den raad der vorsten de leiding op zich nemen, . . . opdat gij door het brengen van een offer Apollo genadig voor ons moogt stemmen.

μή νῦν μοι **νεμεσήσετ'** ⸸⸸, *Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες* *O* 115
duidt het mij nu niet euvel, gij die de Olympische zalen bewoont.

ὁππότε χ' ἡβήσηι καὶ ϝῆς **ἱμείρεται** ⸸⸸⸸ *αἴης* *α* 41
wanneer hij volwassen is en naar zijn eigen land verlangt.

---

*) Van *ϝοῖδα* (§ 159[8]).

**) De 1e persoon singularis van den aor. activi eindigde oorspronkelijk op -*μ* en had dus geen zoogenaamde bindvocaal. Zie voorts Att. Vorml.[7] blz. 90 noot *.

***) Bij stammen op *εν, ιν, υν, ερ, ιρ, υρ* is hij aan den indicativus praesentis gelijk.

†) Van *ϝερύω* (§ 293). ††) Van *ἀγείρω* (§ 255). †††) Van *βαίνω* (§ 202).

⸸) Van *ἱλάσκομαι* (§ 295[2]). ⸸⸸) Van *νεμεσάω*. ⸸⸸⸸) Van *ἱμείρομαι*.

HOOFDSTUK II.

NOMINAALVORMEN.

I. Infinitivus.

§ 123. De infinitivus dient vooral om een feitelijk of bedoeld gevolg aan te duiden: infinitivus finalis, *om te*. Bijv.:

πῶς τίς τοι πρόφρων ϝέπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν *Α* 150
ἢ ὁδὸν **ἐλθέμεναι** ἢ' ἀνδράσι ϝῖφι **μάχεσθαι**;

hoe zal iemand onder de Achaeërs u bereidwillig gehoorzamen, hetzij om een tocht te doen, hetzij om met geweld van wapenen tegen mannen te strijden?

Aanmerking. Men lette op de uitdrukkingen:
'βῆ ἴμεναι, ὦρτο ἴμεναι *hij maakte zich op om te gaan.*
'βῆ θέειν *hij zette het op een loopen.*
'μάστιξεν δ' ἐλάειν *hij zweepte (de paarden) om (ze) voort te drijven.*

§ 124. **A.** De infinitivus vervangt dikwijls den 2[en] persoon van den imperativus, bijv.:

νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην εἰς πατρίδα γαῖαν *α* 290
σῆμά τέ ϝοι **χεῦαι** καὶ ἐπὶ κτέρεα **κτερεΐξαι**

dan moet gij, in uw vaderland teruggekeerd, een grafteeken voor hem oprichten en hem daarbij het hem toekomende brengen.

Aanmerking. Evenzoo wordt de derde persoon imperativi enkele malen door den accusativus cum infinitivo *) vervangen, bijv.:

Τρῶας ἔπειθ' Ἑλένην καὶ κτήματα πάντ' ἀποδοῦναι, Γ 285
τιμὴν δ' Ἀργείοις' ἀποτινέμεν' ἥν τε ϝέϝοικε

dan moeten de Trojanen Helena en alle schatten teruggeven, en een boete, zooals betamelijk is, aan de Argeërs betalen.

B. Soms ook wordt een wensch in den accusativus cum infinitivo uitgedrukt, bijv.:

Ζεῦ ϝάνα, **Τηλέμαχόν** μοι ἐν ἀνδράσιν ὄλβιον **εἶναι**! *ϱ* 354
vorst Zeus, moge Telemachus in de wereld voorspoedig zijn!

---

*) Door den enkelen infinitivus: *Z* 92 *H* 79, 375.

§ 125. De infinitivus activi heeft in de zoogenaamde conjugatie zónder bindvocaal tot uitgang *-μεναι* (evenzoo de inf. aor. pass.), en in de conjugatie mét bindvocaal dikwijls *-έμεναι*; bijv.:

zónder bindvocaal:

praesens	*ἱστάμεναι, τιθήμεναι, ἴμεναι, ζευγνύμεναι.*
aor. II	*στήμεναι, δόμεναι, ϝαλώμεναι.*
aor. pass.	*μιγήμεναι, ὁμοιωθήμεναι.*
perfectum	*ϝίδμεναι, δεδϝίμεναι.*

mét bindvocaal:

praesens	*ἀμῡνέμεναι* en *ἀμῡνειν.*
futurum	*ἀξέμεναι* en *ἄξειν.*
aor. II	*ϝειπέμεναι* en *ϝειπεῖν.*

Bij den gewonen aoristus op *-α* komt deze vorming niet voor.

Aanmerking. Men zij er op bedacht den infinitivus op -μεναι niet te verwarren met den nom. plur. fem. van participia.

De uitgang *-αι* kan geëlideerd worden (zie § 13), bijv.:

δόμεν᾽, ϝίδμεν᾽, ἀμῡνέμεν᾽, ἀξέμεν᾽, ϝειπέμεν᾽.

Na een tweeklank of langen klinker vindt men soms den uitgang *-ναι*, gelijk in het Attisch, doch nagenoeg alleen aan het einde van het vers.

§ 126. Vóór medeklinkers, dus niet geëlideerd maar afgekapt (zie § 10), vindt men *-έμεν* in infinitivi die anders voor het metrum onbruikbaar zouden zijn, meest aoristi II; bijv.:

praesens *ἀγέμεν, φερέμεν.*
aor. II *βαλέμεν, φαγέμεν* *.

II. Participium en adjectivum verbale.

§ 127. Door het participium aoristi wordt niet zelden een handeling aangeduid die gelijktijdig met de hoofdhandeling plaats vindt, bijv.:

μειδήσασα *δὲ παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον* *A* 596

en glimlachend nam zij met de hand den beker van haren zoon aan.

---

*) De overgeleverde tekst geeft als infinitiefuitgang van dergelijke aoristi II doorgaans *-έειν* (bijv. *βαλέειν*), een uit misverstand ontstanen vorm.

De zoogenaamde genitivus absolutus* van het participium wordt bij Homerus betrekkelijk weinig gevonden**, hoofdzakelijk in jonge versregels, bijv.:

ἦ σέθεν ἐνθάδ' ἐόντοσ ἐλεύσεται οἰκάδ' Ὀδυσσεύσ υ 232

voorwaar, terwijl gij hier zijt, zal Odysseus te huis komen.

§ 128. Het adjectivum verbale op -τόσ heeft veelal de oorspronkelijke beteekenis van participium perfecti passivi, bijv.:

κυνέη ῥινοῦ ποιητή *een helm van leder gemaakt.*

Het adjectivum verbale op -τέοσ komt bij Homerus niet voor. Men zie echter ἐτεόσ § 302.

III. Substantiva verbalia.

§ 129. Verscheiden uitgangen, die later geheel of nagenoeg in onbruik zijn geraakt, komen bij Homerus in tal van substantiva verbalia voor. Inzonderheid verdienen de aandacht:

Masc.	-τωρ,	bijv.	ἀμύντωρ	*beschermer*	van	ἀμῦνω.
	-τήρ,	„	βοτήρ	*herder*	„	βόσκω.
			fem. -τειρα: -βότειρα	*-voedster.*		
	-μοσ,	„	ϝόλμοσ	*rolsteen*	„	ϝέλλω.
	-θμόσ ***,	„	κλαυθμόσ	*klacht*	„	κλαίω.
Fem.	-τῦσ †,	„	βοητῦσ	*geroep*	„	βοάω.
	-ωλή,	„	τερπωλή	*vermaak*	„	τέρπω.
	-ωρή,	„	ϝελπωρή	*hoop*	„	ϝέλπω.
Neutr.	-τρον,	„	δαιτρόν	*aandeel*	„	δαίομαι.
	-θρον,	„	ῥέεθρον	*stroom*	„	ῥέω.

---

*) Zie Att. Vormleer[7] § 264.

**) Op verscheiden plaatsen ziet men deze constructie in wording, bijv. Δ 417, 494 α 390 ι 307.

***) Vgl. § 142 aanm. 1.

†) Vgl. § 75 aanm. 2.

HOOFDSTUK III.

AUGMENT EN REDUPLICATIE.

I. Augment.

§ 130. **A.** Zeer dikwijls ontbreekt het augment, zoowel het augmentum syllabicum als het augmentum temporale. Dit is niet een eigenaardigheid van het epische spraakgebruik, maar een gevolg deels van metrischen dwang, deels van dichterlijke vrijheid.

B. Het weglaten van het augmentum syllabicum is te beschouwen als aphaeresis *.

Het vindt hoofdzakelijk plaats:

1) in vormen die anders voor het metrum onbruikbaar zouden zijn; bijv. *'φερόμην, 'γένετο, 'βάλετο, 'πιθόμην.*

2) vóór aan het vers.

3) na de caesuur of de bucolische diaeresis (zie § 3 C).

4) na een klinker.

C. Het augmentum temporale wordt eigenlijk niet weggelaten, maar de geaugmenteerde klinker is anceps en geldt in de thesis als kort**.

Bij vele werkwoorden geschiedt dit omdat zij anders niet in het metrum zouden passen; bijv. *ὀνόμαζε, ἀγόρευε, ἀράβησε* (vgl. § 28).

Bij vele andere wordt de aanvangsklinker door een tweeden gevolgd; bijv. *ἄερθεν, ἔᾱσε.* Alsdan geldt de eerste syllabe voor kort volgens § 16 (vgl. § 133 aanm.).

§ 131. Verba, wier stam met ϝ begint, hebben augmentum syllabicum, gelijk van zelf spreekt; bijv.:

ϝανδάνω ik behaag, ἐϝάνδανον.

---

*) Zie § 11 en de noot op blz. 9.

**) Zie § 18 en de noot op blz. 9.

Aanmerking 1. De aoristus II ἕηκα (nevens ἧκα) van ἵημι (§ 196[7]) heeft augmentum syllabicum, omdat de stam oorspronkelijk met ϲ aanving.

Ook ἐ- van ἐάφθη (N 543 Ξ 419, *stortte*?) schijnt augmentum syllabicum te zijn.

Aanmerking 2. Het verbum ὠθέω (zie de noot op § 253), dat bij Homerus niet met ϝ aanvangt, heeft niettemin Π 410 ι 81 * augmentum syllabicum, als in het Attisch. Op de meeste plaatsen echter niet.

§ 132. Bij verba, die met ϱ beginnen, wordt deze letter volgens § 27 na het augment dubbel geschreven, evenals in het Attisch.

Hetzelfde geschiedt in enkele verba met λ, μ, ν, ϝ, σ, zie § 27 aanm. 2.

Aanmerking. Niet verdubbeld wordt de ρ in ἐράπτομεν *wij beraamden* γ 118 π 379, en soms in de praeterita van ῥέζω *ik doe* (§ 224[3]) en ῥύομαι *ik bescherm* (§ 164). Vgl. § 27 aanm. 1.

§ 133. Wanneer het augment dienst doet als reduplicatie, wordt het nimmer weggelaten.

Aanmerking. Schijnbaar maakt ἱέρευτο Ω 125 (plusqmpf.) hierop een uitzondering; in dezen vorm is namelijk de ι, hoewel door het tot reduplicatie dienende augment verlengd, toch (volgens § 16) kort gerekend.

II. Reduplicatie.

§ 134. De lettergreep der reduplicatie is in eenige perfecta lang door positie, en wel, behalve in de uit het Attisch bekende (*βέβλημαι, μέμνημαι, πέπταμαι, πέπτωκα, ἕστηκα* **), in:

1. *δέδϝεγμαι* van *δεδϝίσκομαι ik begroet* (zie § 139 aanm. 5).
2. *δέδϝια* en *δέδϝοικα ik vrees* (§ 168).
3. *δέδμημαι* van *δάμνημι ik bedwing* (§ 296).
4. *δέδμημαι* van *δέμω ik bouw* (§ 261).
5. *μέμβλωκα* van *βλώσκω ik ga* (§ 284[4]).
6. *πεπτηώσ gedoken* (zie § 239[1]).

---

*) Zoo ook h. Merc. 305.

**) Ook *βέβλαμμαι* afwijkende lezing *Π* 660.

Aanmerking. Ook de eerste lettergreep van τέθνηκα, τέτληκα enz., die in het Attisch kort is, geldt volgens § 25 als lang.

Opmerkelijk is voorts de reduplicatie van:

ῥερύπωμαι ζ 59 van *ῥυπόω ik maak vuil.*

§ 135. Reduplicatie van stammen die met een klinker aanvangen (de zoogenaamde attische reduplicatie) komt meer voor dan later. Men vindt:

1.	*ἄρηρα*	*ik pas*	bij *ἀραρίσκω*	*ik pas aan* (§ 284[1]).
2.	*ὄδωδα*	*ik riek*	(att. *ὄζω*).	
3.	*ὄπωπα*		bij *ὁράω*	*ik zie* (§ 309).
4.	*ὄρωρα*	*ik beweeg mij*	bij *ὄρνῡμι*	*ik drijf aan* (§ 283[4]).
5.	*ἀγήγερμαι*		bij *ἀγείρω*	*ik verzamel* (§ 255).
6.	*ἀρήρομαι*		bij *ἀρόω*	*ik ploeg.*
7.	*ἐρήρεισμαι*		bij *ἐρείδω*	*ik druk.*
	3. plur. ἐρηρέδαται en -δατο.			
8.	*ὀδώδυσμαι*	*ik haat*	aor. *ὠδυ(σ)σάμην* (§ 294).	
9.	*ὀρώρεγμαι*		bij *ὀρέγω*	*ik strek* (§ 234).
10.	*ἀλάλημαι*		bij *ἀλάομαι*	*ik zwerf.*
11.	*ἐρέριμμαι*		bij *ἐρείπω*	*ik stort* (§ 245).
	Act. κατερήριπα Ξ 55.			
12.	*ἀλαλύκτημαι* K 94 *ik ben buiten mijzelf*		bij ἀλῡ́ω of *ἀλύσσω*	*ik raas.*
13.	*ἀκάχημαι*		bij *ἀκαχίζω*	*ik bedroef* (§ 240).

Ook behooren tot deze vorming:

14. *(ἐπ-)ανήνοθε het komt op, ontspruit.*
 Met gelijkluidenden aoristus (zie § 149[2]).

15. *ἀκαχμένος gepunt.*

16. *συνοκωχώς saamgedrongen* bij *συνέχω ik tref samen.*

Aanmerking. Voorts vindt men, gelijk in het Attisch:

ἐγρήγορα (§ 159 aanm. 2).
ἐδήδοκα (§ 307).
ἐλήλαμαι (§ 286[2]).
-ελήλυθα (ook εἰλήλουθα en ἐλήλουθα, § 38 aanm. 2 en 159[11]).
ὄλωλα (§ 283[2]).

§ 136. Ook de reduplicatie van den **aoristus secundus** komt veel meer voor dan later. Bijv.:

φράζω	*ik duid aan*	aor. II	*ἐπέφραδον* (§ 220[3]).
ἀραρίσκω	*ik pas aan*	„	*ἤραρον* (§ 284[1]).
ὄρνῡμι	*ik drijf aan*	„	*ὤρορον* (§ 283[4]).

Men zie verder § 149.

Aanmerking. In ἠνίπαπον (§ 244[3]) en ἠρύκακον (§ 228) is niet de eerste maar de tweede consonant van den stam herhaald.

§ 137. Bij enkele geredupliceerde aoristi komt een insgelijks geredupliceerd **futurum** voor; namelijk:

1. *κεκαδήσω* bij *ἐκέκαδον* *ik krenkte* (§ 213). Ook medium.
2. *πεπιθήσω* „ *ἐπέπιθον* *ik overtuigde* (§ 217).
3. *πεφιδήσομαι* „ *ἐπεφιδόμην* *ik spaarde* (§ 219).
4. *κεχαρήσω* en *-σομαι* „ *ἐκεχαρόμην* *ik verheugde mij* (§ 281).

Over de praesensreduplicatie zie men § 138 en 139.

HOOFDSTUK IV.

PRAESENSVORMING.

I. Praesensstam.

§ 138. Verdubbeling van den geheelen stam vindt plaats in de volgende verba:

1.	(*βαν*)	*βαμβαίνω*	*ik waggel* bij *βαίνω* (§ 202).
2.	(*φαν*)	*παμφαίνω* / *παμφανάω*	*ik blink* bij *φαίνω* (§ 279).
3.	(*ἀρ*)	*ἀραρίσκω*	*ik pas aan* (§ 284).
4.	(*ἀφ*)	*ἀπαφίσκω*	*ik misleid* (§ 149[3]).
5.	(*ἀχ*)	*ἀκαχίζω*	*ik bedroef* (§ 241).
6.	(*μερ*)	*μερμηρίζω*	*ik overleg* (§ 222[11]).
7.	(*καρ*)	*᾽κάρκαιρε*	*hij dreunde.*
8.	(*μαρ*)	*μαρμαίρων*	*flikkerend.*

9. (μυρ) *μορμύρων bruisend*, met *ἀνεμορμύρεσκε hij bruiste op*.

10. (φυρ) *᾽πόρφυρε hij was in onrustige beweging*, met subj. praes. *πορφύρῃ*.

§ 139. Praesensreduplicatie met ι komt voor in:

1. (βα) *βιβᾶσ, βιβάσθων stappende* (§ 202).
2. (δε) *δίδημι = δέω ik bind* (§ 198).
3. (ϝαχ) *ϝιϝάχω ik schreeuw* (§ 229).
4. (ζη) *δίζημαι ik zoek* (§ 200).
5. (λασ) *λιλαίομαι ik hunker* (§ 285²).
6. (μεν) *μίμνω, μιμνάζω = μένω ik blijf*.
7. (νεσ) *νίσσομαι* (uit *νι-νσ-ιομαι*, zie § 291) *ik keer terug*.
8. (ταν) *τιταίνω* (att. *τείνω*) *ik span* (§ 278).

en met inchoatiefuitgang verbonden:

9. *κικλήισκω = καλέω ik roep*.
10. *πιφαύσκω = φαίνω ik toon* (§ 279).
11. *τιτύσκομαι ik richt, richt in* (§ 237).

Aanmerking 1. Voorts vindt men, gelijk in het Attisch:

γίγνομαι (§ 260).	μιμνήισκω (§ 204).
ἴσχω.	
πίπτω (§ 161 A).	δίδωμι (§ 196⁸).
τίκτω (§ 236).	ἵημι (§ 196⁷).
	ἵστημι (§ 196¹).
γιγνώσκω.	πίμπλημι (§ 196³).
διδάσκω (§ 203).	τίθημι (§ 196⁶).

Aanmerking 2. Van ϝιϝάχω en πιφαύσκω staat de ι soms in de arsis. Over de quantiteit der ι van ἵημι zie men § 196⁷.

Aanmerking 3. Wellicht is ook ἰ- van ἰαύω (§ 174) praesensreduplicatie.

Aanmerking 4. De verba διδάσκω, δίζημαι, τιταίνω behouden de ι ook in het futurum en in den aoristus; insgelijks ἰαύω (zie aanm. 3). Zie voorts διδώσω § 196⁸, λελιημένος § 285² en de noot bij § 220².

Aanmerking 5. Twee praesentia, die van perfectumstammen zijn afgeleid, hebben als reduplicatieklinker niet ι maar ε. Namelijk:

ϝεϝίσκω *ik vergelijk* (§ 243[2]) van den stam ϝεϝικ (ϝέϝοικα).
δεδϝίσσομαι *ik maak bang* (§ 168) „ „ „ δεδϝικ (δέδϝοικα).
Opmerkelijk is ook de reduplicatie van:
δεδϝίσκομαι *ik begroet*, perf. δέδϝεγμαι *ik heet welkom* (§ 134[1]).

§ 140. Onder de verba, die inchoatiefuitgang hebben zónder praesensreduplicatie, verdienen inzonderheid vermelding:

1. (θορ) θρώισκω *ik spring* (§ 39[21] en 284[3]).
2. (μολ) βλώισκω *ik ga* (§ 39[23] en 284[4]).

Aanmerking. Over de iteratiefvormen zie men § 146.

§ 141. Praesensversterking met ι vindt niet alleen, gelijk in het Attisch, bij muta- en liquidastammen plaats, maar ook bij eenige stammen op αυ en ευ (zie § 173) en bij die op σ (zie § 286). Bijv.:

καίω (uit καυΐω, καϝίω) *ik doe branden* (§ 177).
πνείω (uit πνευΐω, πνεϝίω) *ik blaas* (§ 186).
τελείω (uit τελεσίω) *ik voltooi* (§ 285).

§ 142. Praesensversterking met θ (vgl. § 34) vindt men onder andere in:

ἔσθω (ἔδθω) nevens ἔδω *ik eet*, ook ἐσθίω (§ 307).
θαλέθω „ θηλέω *ik bloei* (attisch θάλλω).
φλεγέθω „ φλέγω *ik zet in vlam.*
βαρύνω *ik bezwaar* — βαρύθω *ik ben zwaar.*

Zoo ook ἠγερέθομαι *ik vergader, kom samen (met anderen)* bij ἀγείρω (§ 255), en ἠερέθομαι *ik zweef* bij ἀείρω (§ 256).

Aanmerking 1. Verder is met θ versterkt de verbaalstam van βιβάσθων (§ 202), φαέθων (§ 279), ἐγρηγορθ- (§ 159 aanm. 2), πλῆθοσ, κλαυθμός (§ 129), σταθμός, ὄλεθρος enz. — Vgl. ook de vorming van den aor. pass. op -θ-ην.

Aanmerking 2. Over de versterking met θ in den aoristus secundus activi zie men § 151.

Aanmerking 3. Opmerkelijk is de versterking van den stam φθι (§ 166) tot φθί-νω en φθι-νύ-θω, met den iteratiefvorm ἐφθι-νύ-θ-εσκε (§ 146).

§ 143. Praesensversterking met ἄν, ontstaan uit ανϝ, eig. ανυ (zie § 23), komt voor in:

1. ἱκάνω nevens ἵκω *ik bereik* (§ 231).
2. κιχάνω *ik tref aan* (§ 208).

Evenals in deze beide, is ook in φθάνω *ik voorkom* (§ 207) de α lang (zie § 23 en 38 aanm. 1). Overigens komt de praesensvorming op -ἄνω voor, gelijk in het Attisch.

§ 144. Eénlettergrepige consonantstammen kunnen op verschillende wijzen tot vocaalstammen worden uitgebreid, veelal zonder merkbaar verschil van beteekenis; bijv.:

τρέμω—τρομέω	*ik tril.*
τρέπω—τροπάω	*ik wend* (§ 251).
πέλομαι—πωλέομαι	*ik beweeg mij, verkeer* (§ 274).
στείχω—στιχάω	*ik schrijd* (§ 149[16]).
ἅπτω—ἁφάω	*ik raak aan.*
ἴσχω—ἰσχάνω—ἰσχανάω	*ik weerhoud.*
λάμπω—λαμπετάω *	*ik blink.*
κέλομαι—κελεύω—κελευτιάω	*ik spoor aan* (§ 265).
ἀείδω—ἀοιδιάω **	*ik zing.*

Aanmerking 1. Verscheiden stammen op α hebben een bijstam op αδ of αν, en eenige op ε (η) een bijstam op ιδ. Bijv.:

βιάω—βιάζω	*ik overweldig.*
ὑφάω—ὑφαίνω	*ik weef.*
αἰτέω—αἰτίζω	*ik vraag.*

Aanmerking 2. Opmerkelijk zijn de uitgangen:

1) -ώσσω in ἀγρώσσω *ik jaag* ε 53, τιθαιβώσσω *ik nestel* (?) ν 106.
2) -(σ)τάζω in ἀγυρτάζω *ik bedel*, βαστάζω *ik til*, ἑλκυστάζω *ik sleep mede*, νευστάζω *ik knik*, ῥυστάζω *ik sleur.*
3) -αλίζω in στροφαλίζω *ik draai*, -τροπαλίζομαι *ik wend mij om* (§ 251).

---

*) De vorming op -(ε)τάω is uit de latijnsche *frequentativa* (*dicere — dictare* enz.) bekend. — Evenzoo is μητιέτα (§ 54) van μῆτισ afgeleid.

**) Verba op -ᾶν of -ιᾶν die een *verlangen* of *gebrek* te kennen geven, zooals προσδοκᾶν, φονᾶν, ναυτιᾶν, κλαυσιᾶν enz. (vgl. Att. Vormleer[7] § 145 aanm. 1), worden bij Homerus niet gevonden. Ook *desiderativa* (Att. Vormleer[7] blz. 125 noot) komen bij hem niet voor, behalve ὀψείοντεσ Ξ 37 (zie § 309).

II. μι-conjugatie.

§ 145. **A.** Van verscheiden verba op -*ω* (-*ομαι*) zijn sommige vormen aan de *μι*-conjugatie ontleend *, bijv.:

φέρτε, 2. plur. imper. praes. van *φέρω* *ik draag* (§ 311).
τάνυται, 1. sing. ind. praes. pass. van *τανύω* *ik strek* (§ 278).
δέχαται, 3. plur. ind. praes. van *δέχομαι* *ik ontvang* (§ 227).
ἔδμεναι, inf. praes. van *ἔδω* *ik eet* (§ 307).

Men zie ook § 195.

In den aoristus II doet zich hetzelfde verschijnsel voor, bijv.:

κλῦθι, *κλῦτε*, 2. sing. en plur. imper. van *ἔκλυον* *ik hoorde* (§ 149[1]).

B. Omgekeerd ontleenen verscheiden verba op -*μι* sommige vormen aan de *ω*-conjugatie, bijv.:

τιθεῖ	nevens	*τίθησι* (§ 196[6]).
ἱεῖ	„	*ἵησι* (§ 196[7]).
διδοῖσ, *διδοῖ*	attisch	*δίδωσ*, *δίδωσι* (§ 196[8]).
ἐζεύγνυον	nevens	*ἐζεύγνυσαν*.
ὤρνυε, *ὤρνυον*	i. p. v.	*ὤρνυ*, *ὤρνυσαν* (§ 283[4]).

C. De 3e persoon pluralis van het praesens indicativi activi der *μι*-conjugatie eindigt niet op -*ᾱσι*, als in het Attisch, maar op -*σι*, oorspronkelijk -*ντι*, met verlenging van den voorafgaanden klinker; bijv.:

τιθεῖσι, *ἱεῖσι*, *διδοῦσι*, *ῥηγνῦσι* **.

Uitgezonderd zijn *ἔᾱσι* (nevens *εἰσί*) van *εἰμί* (§ 302) en *ἴᾱσι* van *εἶμι* (§ 308).

---

*) Doch van *ἔπιον*, aor. II van *πίνω* *ik drink*, is de 2. s. imper. niet *πῖθι*, gelijk in het Attisch, maar regelmatig gevormd *πίε* ι 347.

**) Ontstaan uit *τίθεντι*, *ἵεντι*, *δίδοντι*, *ῥήγνυντι*, vermoedelijk dus juister *τίθεισι*, *ἵεισι*, *δίδουσι*, *ῥήγνῦσι*.

HOOFDSTUK V.

ITERATIEFVORMEN.

§ 146. De versterking met σκ, waarmede vele praesensstammen zijn gevormd (zie § 139 en 140), wordt bij sommige verba alleen gevonden in den indicativus imperfecti of aoristi. Op σκ volgen dan de uitgangen van het imperfectum (of den aoristus II). Men noemt dit iteratiefvormen; veelal duiden deze een herhaalde handeling aan.

In het imperfectum en in den aoristus II gaat aan σκ de vocaal ε vooraf, indien de stam dier tijden op een tweeklank of medeklinker eindigt; bijv.:

Imperf. ʼναί-ε-σκε, ʼπαυ-έ-σκετο, ἔχ-ε-σκεσ, ἐφθινύθ-ε-σκε.

Doch:

εἴα-σκον, ἵστα-σκε, ʼπωλέ-σκετο, ἐμῡθέ-σκοντο, ʼῥήγνυ-σκε.

Aor. II ἐϝίδ-ε-σκε, ʼγεν-έ-σκετο.

Doch:

ἔστα-σκε, ἔδο-σκον, ἔδυ-σκε.

In den gewonen aoristus gaat aan σκ steeds α vooraf; bijv.:

ἐλάσ-α-σκε, ἐκρύψ-α-σκε, ὤρσ-α-σκε, ἐδασ-ά-σκετο.

Van den aoristus passivi worden geen andere iteratiefvormen gevonden dan ἐφάνεσκε (§ 279).

Aanmerking 1. Onregelmatig gevormd is ῄσκον *.

Aanmerking 2. Ook in enkele vocaalstammen gaat aan σκ de klinker ε vooraf, bijv. ʼναιετά-ε-σκον, ʼτί-ε-σκε.

---

*) Overgeleverde tekst ἔσκον, van εἰμί (stam ἐσ, § 302).

HOOFDSTUK VI.

FUTURUMVORMING ZONDER σ.

§ 147. **A.** Het futurum mist de σ in dezelfde gevallen als later, doch samentrekking vindt daarbij niet plaats *.

Voorbeelden:

liquida-stam: *σημανέω, βαλέει, ὀλέεσθαι.*

α(σ)-stam: *κρεμάω, δαμάει, ἐλάειν, ἀντιάων.*

ε(σ)-stam: *τελέω, τελέουσι, τελέεσθαι, κορέεις, κορέει, καλέων, καλέουσα.*

B. Opmerkelijk zijn drie futura op -ύω, namelijk:

1. *ἀνύω* bij *ἀνύω* *ik volbreng* (§ 292).
2. *ϝερύω* „ *ϝερύω* *ik trek* (§ 293). Ook in het medium.
3. *τανύω* „ *τανύω* *ik strek* (§ 278).

C. Als futura dienen verder:

1. *βίομαι ik zal leven* (§ 194).
2. *δήω* *ik zal vinden.*
3. *κείω* *ik begeef mij ter ruste* (§ 169).

Voorts, als in het Attisch, *ἔδομαι ik zal eten* (§ 307) en *πίομαι ik zal drinken.* Zie ook *εἶμι* (§ 308) en *νίσσομαι—νέομαι* (§ 291).

HOOFDSTUK VII.

AORISTUS SECUNDUS.

I. Aoristus secundus activi en medii.

§ 148. Van den aoristus zonder σ wordt een veel uitgebreider gebruik gemaakt dan later.

Vele aoristi II met bindvocaal hebben reduplicatie (zie § 136).

---

*) Over de zoogenaamde diectasis in het futurum van α(σ)-stammen vergelijke men de noot op § 191.

Aoristi II zonder bindvocaal worden niet slechts, als in het latere Grieksch, van vocaalstammen gevormd, maar ook van consonantstammen; deze laatste echter alleen in het medium.

Aanmerking. Niet zelden worden verschillende aoristusvormen dooréén gebruikt. Bij τέρπω *ik verkwik* (§ 250) vindt men bijv. de aoristi ἐτερψάμην, ἐτεταρπόμην, ἐταρπόμην, ἐτάρπην—ἐτράπην (§ 39[16]), ἐτέρφθην *, alle met de beteekenis *verkwikt worden, zich vermaken, genieten.*

De volgende aoristi II worden bij Homerus gevonden:

§ 149. **1. Met bindvocaal.**

a) **Vocaalstammen.**

1. *ἔκλυον ik hoorde.* Imper. *κλῦθι*, *κλῦτε* of (met reduplicatie) *κέκλυθι*, *κέκλυτε* (zie § 145). — Adj. verbale *κλυτός vermaard.* Participium als eigennaam *Κλύμενος*, *Κλυμένη*. — Verwant is *κλείω* (§ 183).

Voorts behooren hiertoe:

ἐδέδαον (§ 203).	ἔχραον (§ 179).
ἔδϝιον (§ 168).	ἤντυον (§ 262).
ἔκιον (§ 172).	

Alsmede het uit het Attisch bekende: ἔπιον (zie blz. 89 noot *).

b) **Consonantstammen.**

Met reduplicatie.

2. *(ἐπ-)ανήνοθε het ontsproot, kwam op.*
Met gelijkluidend perfectum (zie § 135[14]).

3. *ἤπαφον* bij *ἀπαφίσκω ik misleidde* (§ 138[4]).

4. *ἐτέταγον ik pakte beet.* Alleen part. *τεταγών* *A* 591 *O* 23.
Vgl. lat. *tango, tetigi.*

5. *ἔτετμον ik trof aan.*

---

*) Volgens den overgeleverden tekst ook *ἐτάρφθην*.

Met reduplicatie * zijn verder gevormd:

ἤλαλκον (§ 287[2]).
ἤραρον (§ 284[1]).
ἤκαχον (§ 241).
ἐγέγωνον (§ 259).
ἐνένῑπον } (§ 244[3]).
ἠνίπαπον }
ἠρῦκακον (§ 228).
ἐκέκαδον (§ 213).
ἐκεκλόμην (§ 265).

†ἐκέκυθον (§ 214).
†ἐλελαβόμην (§ 244[1]).
†ἐλέλαθον (§ 221[6]).
†ἐλέλαχον (§ 242[4]).
ἐμέμβλετο (§ 269).
†ἐμέμηκον (§ 233).
ὤρορον (§ 283[4]).
ἐπέπαλον (§ 273).
†ἐπέπιθον (§ 217).

ἐπέπληγον (β 239[1]).
†ἐπεπυθόμην (§ 221[7]).
†ἐτεταρπόμην (§ 250).
ἐτέτυκον (§ 237).
ἔπεφνον (§ 280).
ἐπεφιδόμην (§ 219).
ἐπέφραδον (§ 220[3]).
ἐκεκαδόμην (§ 221[5]).
ἐκεχαρόμην (§ 281).

Alsmede de uit het Attisch bekende:

ἤγαγον.
ἔϝειπον (§ 306).
ἤνεικα (§ 311).
ἑζόμην (§ 220[3]).
ἑϲπόμην (§ 247).

Aanmerking. De aoristi ἔϝειπον, ἑζόμην, ἐκεκλόμην, ἐμέμβλετο, ἔπεφνον, ἑϲπόμην, ἔτετμον, ἤνεικα (att. ἤνεγκον) zijn aan den korten stamvorm zonder ε ontleend **.

Zonder reduplicatie.

6. *ἤλιτον, ἠλιτόμην ik misdeed.*
Bijbehoorend participium praes. ἀλιτήμενοϲ δ 807 (zie § 195 B *c*[2]).

7. *ἦλφον ik bracht op* (als koopprijs).

8. *ἤμβροτον* (zie § 39[18]) nevens *ἥμαρτον* bij *ἁμαρτάνω ik faal.*
Op soortgelijke wijze is het futurum ἀβροτάξομεν K 65 gevormd; vgl. § 28.

9. *ἔβραχε hij dreunde, kraakte, brulde.*

10. *ἔδραθον ik sliep* (zie § 39[5]).
Het praesens δαρθάνω komt bij Homerus niet voor.

11. *ἤρικε hij scheurde* (intrans.) bij *ἐρείκω* (trans.).

12. *ἤρυγε* bij *ἐρεύγομαι ik blaas.*

13. *ἔκρικε hij kraakte.*

14. *ἔκτυπε* bij *κτυπέει het dondert.*

15. *ἔμυκε hij ging open.*
Niet te verwisselen met den gelijkluidenden aoristus van μῡκάεϲθαι *loeien* (§ 240[1]).

---

*) De met † geteekende komen ook zónder reduplicatie voor.
**) Zie Att. Vorml.[7] § 163 aanm. 1.

16. *ἔστιχον* bij *στείχω ik schrijd.* Daarnevens *-ἔστειξα.*
17. *ἔτορον* bij *-τορέω ik boor.*
De samenstelling ἀντιτορέω heeft tot aoristus ἀντετόρησα.

Voorts zijn aldus gevormd:

ἠγρόμην (§ 255).	ἔλακον (§ 240[2]).	ἔστυγον (§ 240[3]).
ἠρόμην (§ 283[1]).	ἔμακον (§ 233).	ἔταμον (§ 277).
ἐπηῦρον (§ 284[2]).	ἔμολον (§ 284[4]).	ἔταφον (§ 249).
ἔδρακον (§ 226).	ἔμυκον (§ 240[1]).	-έτμαγον (§ 235).
ἤλ(υ)θον (§ 308).	ὠρόμην (§ 283[4]).	ἔτραπον (§ 251).
ἤριπον (§ 245).	ἐπλόμην (§ 274).	ἔτραφον (§ 252).
ἔϝϝαδον (§ 221[4]).	ἔπορον (§ 275).	ἔχαδον (§ 221[5]).
ἔϝιδον (§ 309).	ἔπραθον (§ 211[8]).	ἔχραισμον (§ 282).
ἔθορον (§ 284[3]).	-έσπον (§ 247).	
ἔκτανον (§ 268).	ἐνί-σπον (§ 246).	

Alsmede de uit het Attisch bekende:

ἔβαλον.	ἠρόμην.	ἀνέκραγον.	ὤφελον.	ἔτεκον.
ἐγενόμην.	ηὗρον.	ἔλαβον.	ἔπαθον.	ἔτυχον.
ἔδακον.	ἀπηχθόμην.	ἔλιπον.	ἔπεσον.	ἔφαγον.
ἔδραμον.	ἔθανον.	ἔμαθον.	ἔπταρον.	ἔφυγον.
ἠγρόμην.	ἱκόμην.	ὠλόμην.	ἐπυθόμην.	ἔχανον.
εἷλον.	ἔκαμον.	ὤλισθον.	ἔσχον.	

§ 150. 2. Zonder bindvocaal.

a) Vocaalstammen.

1. *ἐγήρᾱ*, part. *γηρᾱ́ς* bij *γηρᾱ́σκω ik word oud.*
2. *ἀπέϝρᾱν -ᾱς -ᾱ*, 3. plur. *ἀπέϝραον Α* 430 * *ik rukte weg, ontnam*, part. *ἀποϝρᾱ́ς*. Fut. *ἀποϝρήσω* **. — Vgl. § 254[3].
Men verwarre dit verbum niet met ἐπαυρίσκομαι § 284[2].
3. *κτίμενος gevestigd, gebouwd,* bij *κτίζω ik sticht.*
4. *ἐλύμην* bij *λῡ́ω ik maak los,* nevens *ἐλύθην.*
5. *ὑπερκῡ́δᾱς luisterrijk.*

---

*) Wellicht juister *ἀπέϝρασαν.*

**) In plaats van de bovenstaande vormen biedt de overgeleverde tekst *ἀπηύρων, ἀπηύρας, ἀπηύρα, ἀπηύρων, ἀπούρας, ἀπουρήσω.* Zie § 41 aanm.

6. *οὖτα* met iteratiefvorm *οὔτασκε*, inf. *οὐτάμεναι*, bij *οὐτάζω* *ik stoot*; daarnevens *οὔτα(σ)σα*. — Ook part. *οὐτάμενος* *door een stoot gewond* *.

Het wegens de korte α opmerkelijke οὖτα is naar analogie van het medium οὐτάμενος gevormd; vgl. ἔκταν (§ 268).

Voorts zijn aldus gevormd:

-έβλην, ἐβλήμην (§ 257).	ἔπλων (§ 185).	ἐρρύμην (§ 164).
ἐδάην (§ 203).	-επνύμην (§ 186).	ἐσσύμην (§ 188).
ἐκίχην (§ 208).	ἐπτάμην (§ 216).	ἐφθίμην (§ 166).
ἔκταν (§ 268).	-έπτην (§ 239[2]).	ἐχύμην (§ 189).
ἐπλήμην (§ 298).		

Alsmede de uit het Attisch bekende:

ἔβην (§ 202).	ἐϝάλων **.	ἔσβην.
ἐβίων (§ 194).	ἧκα (§ 196[7]).	ἔτλην (§ 159[4]).
ἔγνων.	ἔθηκα (§ 196[6]).	ἔφθην (§ 207).
-έδρᾱν.	ἐπλήμην (§ 196[3]).	ἔφῡν.
ἔδῡν (§ 167).	ἐπριάμην.	ἐχάρην (§ 281).
ἔδωκα (§ 196[8]).	ἐρρύην (§ 187).	

b) **Consonantstammen.**

7. *ἄλμην* bij *ἄλλομαι ik spring*, subj. *ἄλεται* en *ἄληται*, part. *-άλμενος*.

Daarnevens aoristus (ἐσ-)ηλάμην Μ 438 Π 558.

8. *’γέντο hij greep.*

Op deze (aan het Attisch vreemde) wijze zijn verder gevormd:

ἄρμενος (§ 284[1]).	ἐλέγμην (§ 306 aanm.).	-επάλμην (§ 273).
ἐδέγμην (§ 227).	ἐλέγμην (§ 232).	ὤρμην (§ 283[4]).
ϝάσμενος (§ 221[4]).	ἐμίγμην (§ 243[3]).	-επήγμην (§ 242[2]).

Vgl. § 145.

§ 151. **3. Met ϑ-versterking.**

Met ϑ versterkt (zie § 34 en 142) zijn:

1. *ἐϝέργαϑον* van *ϝέργω ik weer* (§ 230).
2. *-εκίαϑον* nevens *ἔκιον* bij *κίνυμαι ik kom in beweging* (§ 172).
3. *ἔσχεϑον* nevens *ἔσχον* bij *ἴσχω ik* (*weer-*)*houd* (§ 144).

---

*) Men zie de noot op § 253.

**) De α is bij Homerus kort, in den indicativus van het attische ἑᾱλων lang.

II. Gemengde aoristus.

§ 152. Van eenige verba vindt men vormen, waarin de uitgangen van den aoristus II aan den stam van den gewonen aoristus zijn gehecht. Men noemt dit aoristus mixtus.

Het zijn:

1. act. *ἦξον*, med. *ἠξόμην* bij *ἄγω ik voer.*
   Hiervan komt voor: imper. ἄξετε, inf. ἀξέμεναι; med. ind. ἤξοντο, imper. ἄξεσθε.
2. med. *ἐβησόμην* bij *βαίνω ik stap* (§ 202).
   Hiervan komt voor: ind. ἐβήσετο (nevens ἔβη), imper. -βήσεο. De bijbehoorende subjunctivus (κατα-)βήσεται O 382 heeft geheel de vorming van den gewonen aor. (zie § 122[4]).
3. *ἐδῡσόμην* bij *δύομαι ik ga binnen* (§ 167).
   Hiervan komt voor: ind. ἐδῡ́σετο (nevens ἔδῡ), ἐδῡ́σοντο, opt. δῡσοίατο, imper. δῡ́σεο.
4. ind. 3. sing. *ἷξε*, 3. plur. *ἷξον* bij *ἵκω ik bereik* (§ 231).
5. med. imper. 2. sing. *λέξεο* (nevens *λέξο*) bij *λεχ- leggen* (§ 232).
6. med. imper. 2. plur. *ὄψεσθε* bij *ὀπ- zien* (§ 309).
   De bijbehoorende subjunctivus ὄψομαι E 212 ρ 7 heeft geheel de vorming van den gewonen aor. (zie § 122[4]).
7. med. imper. 2. sing. *ὄρσεο* (nevens *ὄρσο*) bij *ὄρνῡμι ik drijf aan* (§ 283[4]).
8. imper. 2. plur. *σαώσετε* *N* 47, inf. *σαωσέμεναι* *T* 401 bij *σαόω ik red.*
9. subj. *οἴσῃ*, *οἴσωσι*, imper. *οἶσε*, *οἰσέτω*, *οἴσετε*, inf. *οἰσέμεναι* bij *φέρω ik draag* (§ 311).

§ 153. Omgekeerd vindt men eenige aoristi zonder σ met de uitgangen van den gewonen aoristus; ten deele zijn dit ook attische vormen:

1.	*ἠλε(υ)άμην*	bij	*ἀλέομαι*	*ik ontwijk* (§ 180).
2.	*ἔκηα*	„	*καίω*	*ik steek in brand* (§ 177).
3.	*ἔσσευα*	„	*σεύω*	*ik drijf aan* (§ 188).
4.	*ἔχευα* en *ἔχεα*	„	*χέω*	*ik stort uit* (§ 189).
5.	*ἤνεικα*, med. *ἠνεικάμην*	„	*φέρω*	*ik draag* (§ 311).

Ook ἔθηκα, ἕηκα, ἔδωκα (§ 196[6-8]) behooren hierbij.

III. Aoristus secundus passivi.

§ 154. De aoristus passivi op -*ην* is bij Homerus, evenals later, veel zeldzamer dan die op -*θην*.

Van de op -*ην* gevormde aoristi vereischen vermelding:

1. *ἐϝάλην* (§ 264).
2. *ἐθέρην* (§ 254[4]).
3. *ἐκάην* (§ 177).
4. *ἐτέρσην* (§ 287[3]).
5. *ἐτμάγην* (§ 235).
6. *ἐτύπην* (§ 253).

Alsmede de beide participia:

7. (*ἀνα-*)*βροχέν* *λ* 586 *weder opgeslorpt.*
   Aor. act. -*ἔβροξα* *δ* 222 *μ* 240.
8. *διατρυφέν* *Γ* 363 van *διαθρύπτω* *ik breek stuk.*

§ 155. Van eenige verba komt zoowel een aoristus passivi op -*ην* als een op -*θην* voor:

1. *ἐβλάβην* en *ἐβλάφθην* van *βλάπτω* *ik belemmer* (§ 244[6]).
2. *ἐδάμην* „ { *ἐδμήθην* / *ἐδαμάσθην* } „ *δάμνημι* *ik bedwing* (§ 296).
3. *ἐμίγην* „ *ἐμίχθην* „ *μίσγω* *ik meng* (§ 243[3]).
4. *ἐπάγην* „ *ἐπήχθην* „ *πήγνῡμι* *ik maak vast* (§ 242[2]).
5. *ἐτάρπην* „ *ἐτέρφθην* „ *τέρπω* *ik verkwik* (§ 250).

Vgl. ook *ἐφάνην* van *φαίνω* *ik maak zichtbaar* nevens *ἐφαένθην* van *φαείνω* *ik geef licht* (§ 279).

Voorts vindt men de volgende uit het Attisch bekende aoristi op -ην:

ἐϝάγην *.
ἐπλήγην (§ 239).
-ερράγην (§ 242[3]).
ἐσάπην.

§ 156. Eenige aoristi passivi zijn in het Attisch op -*ην*, bij Homerus op -*θην* gevormd, namelijk:

1. *ἐκλίθην* / *ἐκλίνθην* } van *κλίνω* *ik doe leunen,* att. *ἐκλίνην*.

---

*) De *α* van *ἐϝάγην* is bij Homerus kort, in den indicativus van het attische *ἐάγην* lang.

2. *ἐστρέφθην* van *στρέφω* *ik draai* (§ 248), att. *ἐστράφην*.
3. *ἐτράφθην* „ *τρέπω* *ik wend* (§ 251), „ *ἐτράπην*.
4. *(ἀν-)εψύχθην* „ *ἀναψύχω* *ik koel af*, „ *-εψύχην*.

Aanmerking. Met κλίνω—ἐκλίνθην stemt overeen κρίνω—ἐκρίνθην (att. ἐκρίθην) (§ 267).

HOOFDSTUK VIII.

PERFECTUM ACTIVI.

I. Stam.

§ 157. De oudste vorming van het perfectum activi, het zoogenaamde perfectum secundum, is bij Homerus voor consonantstammen de eenig gebruikelijke.

Perfecta op *-κα* worden alleen van vocaalstammen* gevonden, bijv. *βέβηκα*, *πέφῡκα*, *τεθάρσηκα***.

Aanmerking 1. Verscheiden perfecta, wier bijbehoorende praesensstam op een klinker uitgaat, zijn van een korteren stamvorm afgeleid; bijv.:

γέγηθα bij γηθέω *ik verheug mij* (§ 175).

Aanmerking 2. Onder de in attisch proza niet gebruikelijke perfecta op -κα zijn opmerkelijk:

ἅδηκα *ik ben bevangen* K 98 enz., zonder praesens.
ὑπεμνήμῡκα *ik ben neerslachtig* (?) X 491.
παρῴχηκα *ik ben voorbij* K 252 bij παροίχομαι *ik ga voorbij*.

§ 158. Men vindt bij Homerus de volgende perfecta II:

1. *βέβρῑθα* bij *βρῑ́θω* *ik word gedrukt*.
2. *βέβρῡχα* bij het niet homerische *βρῡχάομαι* *ik brul* (zie § 157 aanm. 1).

---

*) Hiertoe behooren natuurlijk ook *τέθνηκα* van den stam *θαν—θνα*, *μέμβλωκα* van *μολ—μλω*, *βέβρωκα* van *βορ—βρω*. Vgl. § 39.

**) Natuurlijk behooren hiertoe niet de perfecta van *κ*-stammen, bijv. *λέληκα* van den stam *λακ*. Dat zijn perfecta secunda.

3. *-βέβρυχε is opgeweld* P 54 *.
4. *δέδουπα* Ψ 679 bij *δουπῆσαι ploffen* (zie § 157 aanm. 1).
5. *ἔρρῑγα* bij *ῥῑγέω ik huiver.*
6. *κέκοπα* bij *κόπτω ik sla.*
7. *μέμονα ik streef* (§ 159[10]).
8. *τέτρηχα ik woel* bij *ταράσσω ik maak onrustig.*
9. *τέτρῑγα* bij *τρίζω ik piep.*

Voorts perfecta met zoogenaamde attische reduplicatie (zie § 135), alsmede de volgende **:

a) Consonantstammen.

ἄνωγα (§ 225).
-βέβουλα (§ 258).
βέβρωθα (§ 307).
†γέγηθα (§ 175).
†γέγονα (§ 260).
γεγωνώς (§ 259).
δέδορκα (§ 226).
-δέδρομα (§ 310).
†(δι-)έφθορα.
†εἴωθα (§ 218).
ἔμμορα (§ 270).
†-ϝέϝᾱγα.
ϝέϝᾱδα (§ 221[4]).
-ϝεϝαχυῖα (§ 229).

†ϝέϝοικα (§ 243[2]).
ϝέϝολπα (§ 211[5]).
ϝέϝοργα (§ 224).
†ϝοῖδα (§ 212[2]).
κέκευθα (§ 214).
κέκληγα (§ 223[1]).
†κέχηνα.
κέχονδα (§ 221[5]).
λεληκώς (§ 240[2]).
λέλογχα (§ 242[4]).
†-λέλοιπα.
μεμηκώς (§ 233).
μέμηλα (§ 269).
μέμῡκα (§ 240[1]).

†πέπηγα (§ 242[2]).
†πέπληγα (§ 239[1]).
†πέποιθα (§ 217).
†πέπονθα (§ 159[13]).
†πέφευγα (§ 238).
†πέφρῑκα.
πεφυζώς (§ 238).
†σέσηπα.
†τέθηλα (§ 161 A).
τέθηπα (§ 249).
τέτευχα (§ 237).
†τέτηκα.
†τέτροφα (§ 252).

b) Vocaalstammen.

δεδαώς (§ 203).
δέδϝια, †δέδϝοικα (§ 168).

δέδηα (§ 176).
ἴληθι (§ 295[2]).

Ook van βέβηκα, ἕστηκα, τέθνηκα, τέτληκα, πέφῡκα komen vormen zonder κ voor (zie § 159[1-5]). Vgl. verder § 161 A en B.

§ 159. Oorspronkelijk werd in het perfectum en het plusquamperfectum voor den singularis indicativi de langere stam gebezigd, voor alle overige vormen de kortere stam, evenals in het praesens en het imperfectum der *μι*-conjugatie. Deze wijze van

*) Voor de korte *υ* vergelijke men Att. Vorml.[7] § 159 A 1.
**) De met † geteekende komen ook in het Attisch voor.

conjugeeren is later alleen overgebleven in *ἕστηκα*, *τέθνηκα*, *δέδοικα*, *οἶδα* en eenige vormen van *ἔοικα*. Bij Homerus vindt men dergelijke vormen van:

1. **(βεβηκ—βεβα)** *βέβηκα ik ben gestapt* (§ 202).
   Pf. ind. 3. plur. βεβάᾱσι, plqpf. ind. 3. plur. 'βέβασαν, inf. βεβάμεν (zie § 126), part. βεβαώς, -βεβαυῖα.
2. **(ἑστηκ—ἑστα)** *ἕστηκα ik sta* (§ 196[1]).
   Inf. ἑστάμεναι, part. ἑσταώς.
   Overigens als in het Attisch, maar ἑστήκᾱσι naast ἑστᾶσι en als subj. 3. sing. ἑστήκῃ (§ 160 A).
3. **(τεθνηκ—τεθνα)** *τέθνηκα ik ben dood* bij *θνήισκω ik sterf.*
   Inf. τεθνάμεναι, part. τεθνηώς (gen. -ῶτος, zie § 161 C, zelden -ότος), τεθνηυῖα.
   Overigens evenals in het Attisch, maar -τεθνήκᾱσι O 664 nevens τεθνᾶσι.
4. **(τετληκ—τετλα)** *τέτληκα ik draag.*
   Pf. ind. 1. plur. τέτλαμεν, opt. 3. sing. τετλαίη, imper. τέτλαθι, τετλάτω, inf. τετλάμεναι, part. τετληώς, τετληυῖα.
   De bijbehoorende aoristus ἔτλην heeft tot bijvorm ἐτάλασσα.
5. **(πεφῡκ—πεφυ)** *πέφῡκα ik ben gegroeid* bij *φύω* ik breng voort.*
   Pf. ind. 3. plur. πεφύᾱσι, part. πεφυώς (gen. -ῶτος, zie § 161 C), πεφυυῖα.
6. **(δεδϝοικ—δεδϝι)** *δέδϝοικα ik vrees* (§ 168).
   Pf. ind. δέδϝια, -ας, -ε nevens δέδϝοικα, -ας, -ε, δέδϝιμεν, δεδϝίᾱσι, plqpf. ind. ἐδέδϝιμεν, -σαν, imper. δέδϝιθι, -τε, inf. δεδϝίμεναι, part. δεδϝιώς.
7. **(ϝεϝοικ—ϝεϝικ)** *ϝέϝοικα ik lijk* (§ 243[2]).
   Pf. ind. 3. sing. ϝέϝοικε**, 3. dual. ϝέϝικτον, plqpf. 3. sing. ἐϝεϝοίκει, 3. dual. ἐϝεϝίκτην, 3. plur. ἐϝεϝοίκεσαν, part. ϝεϝοικώς, ϝεϝικυῖα.
   Bovendien plqpf. med. ind. 3. sing. ἐϝέϝικτο.
8. **(ϝοιδ—ϝειδ—ϝιδ)** *ϝοῖδα ik weet* (§ 212).
   Pf. ind. ϝοῖδα, ϝοῖσθα, ϝοῖδε, ϝίδμεν, ϝίστε, ϝί(σ)σᾱσι (zie § 35).
   Plqpf. ind. sing. ἐϝείδεα, ἐϝείδησθα, ἐϝείδεε(-ει), ἔϝισαν.

---

*) In het Attisch *φῡ́ω*.

**) Als impersonale beteekent *ϝέϝοικε het is betamelijk, natuurlijk.* In het Attisch zegt men daarvoor *εἰκός ἐστιν.*

Subj. ϝείδω, -ῃς, -ῃ, ϝείδομεν, -ετε, -ωσι, opt. ϝειδείης, -η, imper. ϝίσθι, ϝίστω, inf. ϝίδμεναι, part. ϝειδώς, ϝιδυῖα.

Uit samentrekking van ἐϝείδεα enz. is het attische ᾔδη enz. ontstaan.

Afwijkende vormen: ἠείδεις X 280, ἠείδει ι 206, ϝειδυῖα P 5.

9. **(γεγον—γεγα)** *γέγονα ik ben geboren* (§ 260).

Pf. ind. 3. plur. γεγάᾱσι, plqpf. ind. 3. dual. -γεγάτην, inf. -γεγάμεν (zie § 126), part. γεγαώς (gen. -ῶτος, zie § 161 C), -γεγαυῖα.

10. **(μεμον—μεμα)** *μέμονα ik streef.*

Pf. ind. 2. dual. μέματον, plur. μέμαμεν, μέματε, μεμάᾱσι, plqpf. ind. 3. plur. ᾽μέμασαν, imper. 3. sing. μεμάτω, part. μεμαώς (gen. -ῶτος, zie § 161 C), μεμαυῖα.

Afwijkende vormen: μεμᾱώς Π 754, μεμᾱότε(ς) B 818 N 197.
Bijbehoorend subst. μένος (neutr.) *aandrift.*

11. **(εἰληλουθ—εἰληλυθ)** *εἰλήλουθα ik ben gekomen* (§ 308[2]).

Pf. ind. 1. plur. εἰλήλυθμεν.

12. **(πεποιθ—πεπιθ)** *πέποιθα ik vertrouw* (§ 217).

Plqpf. ind. 1. plur. ἐπέπιθμεν.

13. **(πεπονθ—πεπαθ)** *πέπονθα ik heb ondervonden* bij *πάσχω ik ondervind.*

Pf. ind. 2. plur. πέπασθε (= πέπαθτε), part. πεπαθυῖα.

Aanmerking 1. Over de vorming en de naamvalsuitgangen van het participium zie men § 161.

Aanmerking 2. Onregelmatig zijn de volgende vormen van [ἐγρήγορα] *ik waak* bij ἐγείρω *ik wek*: ind. 3. plur. ἐγρηγόρθᾱσι K 419, imper. 2. plur. ἐγρήγορθε H 371 Σ 299, inf. ἐγρηγόρθαι K 67, part. ἐγρηγορέων υ 6. — Vgl. § 142 aanm. 1.

II. Subjunctivus en optativus.

§ 160. **A.** De subjunctivus van het perfectum wordt zonder omschrijving gevormd, bijv.:

1e sing.	*πεποίθω*	van	*πέποιθα*	*ik vertrouw* (§ 217).
2e „	*ϝείδῃσ*	„	*ϝοῖδα*	*ik weet* (§ 212).
3e „	*ἀρήρῃ*	„	*ἄρηρα*	*ik pas* (§ 284[1]).
	βεβήκῃ	„	*βέβηκα*	*ik ben gestapt* (§ 159[1]).
	ἐρρίγῃσι	„	*ἔρρῑγα*	*ik ril* (§ 158[5]).

Vgl. § 112.

B. De optativus plusquamperfecti op *-οιμι* enz. wordt gevonden in:

βεβρώθοις Δ 35 (§ 307).
βεβλήκοι Θ 270 (§ 257).

Aanmerking. Over den optativus op -ίην (τεθναίην § 159[3], τετλαίην § 159[4], ϝειδείην § 159[8]) vergelijke men § 114.

III. Participium.

§ 161. **A.** Van het perfectum wordt het participium bij Homerus verreweg het meest gebruikt.

Sommige participia perfecti zijn van den korten stam gevormd; nl. *βεβαώς, ἑσταώς, πεφυώς, δεδϝιώς, γεγαώς, μεμαώς* (zie § 159[1, 2, 5, 6, 9, 10]), alsmede:

δεδαώς bij *δεδάηκα* *ik weet* (§ 203).
πεπτεώς „ *πίπτω* *ik val.*

Tot het femininum is deze vorming beperkt in:

ἀραρυῖα,	masc.	*ἀρηρώς*	bij	*ἄρηρα*	*ik pas* (§ 284[1]).
-ϝεϝαχυῖα *			„	*ϝιϝάχω*	*ik schreeuw* (§ 229).
λελακυῖα,	„	*λεληκώς*	„	*λέληκα*	*ik krijsch* (§ 240).
μεμακυῖα,	„	*μεμηκώς*	„	den aor. II 3. plur. *ἐμέμηκον*	*zij blaatten* (§ 233).
τεθαλυῖα,	„	*τεθηλώς*	„	*τέθηλα*	*ik bloei* **.

Evenzoo ϝεϝοικώς, ϝεϝικυῖα (§ 159[7]) en ϝειδώς, ϝιδυῖα (§ 159[8]).

B. Een participium op *-κώς* of *-ηώς* zonder *κ* komt voor van eenige stammen die hetzij in sommige, hetzij in alle tijden op een vocaal uitgaan; nl.:

κεκμηώς *afgemat* bij *κέκμηκα*, van *κάμνω* *ik span mij in.*
πεπτηώς *gedoken* bij *πτήσσω* (§ 239[2]).
τεθνηώς (zie § 159[3]).
τετληώς (zie § 159[4]).

---

*) Alleen Β 316 in de samenstelling *ἀϝϝεϝαχυῖα* uit *ἀναϝεϝαχυῖα* *luid schreeuwend.*

**) Het praesens *θάλλω* *ik ontluik* (zie Att. Vorml.[7] § 158[4]) komt bij Homerus niet voor, wel *θαλέθω* en *θηλέω* (zie § 142).

βεβαρηώσ	*bezwaard*,	vgl.	βαρύσ *zwaar*, ϝοινοβαρείων *door wijn bezwaard* (§ 285[9]).
κεκαφηώσ	*zieltogend*,	„	ἀπεκάπυσσα *ik blies uit* *X* 467.
κεκορηώσ	*verzadigd*	bij	κορέω *ik zal verzadigen* (§ 304).
κεκοτηώσ	*wrokkend*	„	κοτέω (§ 289).
κεχαρηώσ	*verheugd*	„	χαίρω (§ 281).
τετιηώσ	*ontevreden*	„	τετίημαι *ik ben ontevreden*.

C. Het participium heeft vaak in den genitivus en in de verdere casus niet -ότοσ enz. maar -ῶτοσ enz.; bijv.:

τετρῑγῶτασ van τέτρῑγα *ik piep*.
κεκμηῶτα „ κέκμηκα *ik ben afgemat*.

HOOFDSTUK IX.

VERBA MET STAM OP ῑ, ῡ OF EEN TWEEKLANK.

I. ω-conjugatie; sommige hebben praesensversterking met ν.

§ 162. In de thesis wordt de ῑ of ῡ van den stam vóór een klinker veelal (volgens § 16) verkort. Bijv.:

ἐμήνιε van μηνίω.
ὀΐζυε „ ὀϊζύω.

Zij kan echter lang blijven, bijv. ἐρητύειν *B* 75.

§ 163. (ἀῡ) αὔω *ik schreeuw*, aor. ἤῡσα.

Subst. verb. ἀϋτή *krijgsgeschreeuw*.

§ 164. (ῥῡ) ῥύομαι *ik bescherm*, fut. ῥύσομαι, aor. ἐ(ρ)ρῡσάμην en aor. II ἐ(ρ)ρῡ́μην, perf. εἴρῡμαι, fut. exact. εἰρύσομαι.

Subst. verb. ῥυτήρ *beschermer*.

Men verwarre dit verbum niet met ϝερύω § 293 * en het substantivum verbale niet met het van ϝερύω afgeleide ῥυτήρ *trekker*, *schutter*, *streng* (zie § 293).

---

*) In den overgeleverden tekst is dit herhaaldelijk geschied.

§ 165. (τῑ) *τίω ik eer*, fut. *τίσω*, aor. *ἔτῑσα*, pf. pass. *τέτῑμαι*. — Daarnevens *τῑμήσω, ἐτίμησα, τετίμημαι.*

— *τίνω** *ik boet, betaal*, fut. *τίσω*, aor. *ἔτῑσα*.

Medium *τίνυμαι ik laat mij betalen, straf*, fut. *τίσομαι*, aor. *ἐτῑσάμην*. — Adj. verbale *τιτόσ vergolden*.

Over de ῑ van τίνω zie men § 38 aanm. 1.
Hiermede verwarre men niet τετίημαι en τετιηώς (§ 161 B).
Subst. verb. τίσις *boete*, τῑμή *vergelding, eer*.

§ 166. (φθῑ) *φθίνω ik verderf*, fut. *φθίσω*, aor. *ἔφθῑσα*, pass. pf. *ἔφθιμαι* υ 340, aor. *ἐφθίθην*.

Intransitief *ik verga*, fut. *φθίσομαι*, aor. II *ἐφθίμην*, subj. *φθίεται, φθιόμεσθα* (zie § 122[2]), opt. *-φθίμην, φθῖτο* (zie § 120). — Adj. verbale *(ἄ-)φθιτοσ*.

Bijvorm *φθινύθω* (§ 142 aanm. 3), zoowel transitief als intransitief.

§ 167. (δυ) *δύομαι***, meestal vervangen door *δῡνω*, *ik ga binnen, dring door, doe aan*, fut. *δῡσομαι*, aor. II *ἔδῡν*. — Adj. verbale *-δυτοσ* (alleen in *ἄδυτον ontoegankelijk, binnenste gedeelte van een heiligdom*).

3. plur. ἔδῡσαν, ἔδυν (§ 116), opt. δυίη, -δυῖμεν (§ 114 aanm.).

Gemengde aoristus *ἐδῡσόμην* (§ 152[3]), pf. *δέδῡκα*.

Van het activum δύω alleen part. δύων (intrans.) Φ 232 ε 272.

Met causatieve beteekenis fut. *(ἀπο-)δῡσω* en aor. *-έδῡσα (uit-)trekken*.

§ 168. (δϝι-κ, δϝει-κ) *δέδϝια* en *δέδϝοικα ik vrees* (§ 159[6]), fut. *δϝείσομαι*, aor. *ἔδϝεισα* nevens aor. II *ἔδϝιον*.

— *δεδϝίσσομαι ik maak bang* (§ 139 aanm. 5), fut. *δεδϝίξομαι*, aor. *ἐδεδϝιξάμην*.

Subst. verb. δϝεῖμα *vrees*.

II. μι-conjugatie.

§ 169. (κει) *κεῖμαι ik bevind mij*, 3. plur. *κείαται* (*κέαται*) en *κέονται*,

---

*) In het Attisch *τίνω*. **) In het Attisch *δύομαι*.

subj. 3. sing. *κείεται* (*κέεται*). Impf. 3. plur. *'κείατο* (*'κέατο*), iteratiefvorm 3. sing. *ἐκέσκετο*. Fut. *κείσομαι*.

Hierbij *κείω* (zie § 147 C[3]) *ik begeef mij ter ruste*, part. *κείων* (*κέων*).

Over de verkorting van ει tot ε zie men § 17.

§ 170. (στευ) *στεῦται hij ziet er uit alsof hij* . . ., impf. *'στεῦτο*.

§ 171. (ϝαι) *αἴνυμαι ik neem*, alleen praes. en impf. — Adj. verbale (*ἔξ-*)*αιτοσ*.

In de samenstelling ἀποαίνυμαι wordt de ο der praepositie veelal niet geëlideerd.

§ 172. (κι) *κίνυμαι ik kom in beweging*, aor. II *ἔκιον*, *-εκίαθον* (§ 151[2]). — Hierbij *κῑνέω ik breng in beweging.*

III. αυ- en ευ-stammen; de meeste hebben praesensversterking met ι.

§ 173. Eenige stammen op αυ en eenige op ευ vereischen afzonderlijke vermelding. Verscheiden daarvan hebben praesensversterking met ι (zie § 141); het praesens eindigt dan, na uitstooting der (tot ϝ geworden) *υ*, op *-αίω* en *-είω*.

§ 174. (αὐ of ἰαυ *) *ἰαύω ik breng den nacht door*, aor. *ἴαυσα*.

Wellicht behoort tot dezen stam de aoristus ἄεσα (saamgetr. ἄσαμεν π 367).

§ 175. (γαυ) *γαίω ik praal*, alleen part. *κύδεϊ γαίων pralend in luister.* Verwant zijn:

γάνυμαι ik verheug mij, fut. *γανύσσομαι* Ξ 504.

γανάων -ουσα prijkend.

γηθέω ik verheug mij, pf. *γέγηθα* (§ 157 aanm. 1).

§ 176. (δαυ) *δαίω ik steek aan*, pass. *δαίεται hij ontbrandt*, pf. *δέδηε hij brandt.*

Men verwarre dit verbum niet met § 205.

---

*) Zie § 139 aanm. 3.

§ 177. **(καυ)** *καίω ik doe branden,* aor. *ἔκηα* (§ 153[2]), aor. II pass. *ἐκάην.* — Adj. verbale *καυστός.*

Subst. verb. καῦμα *brand.*

§ 178. **(κλαυ)** *κλαίω ik ween,* fut. *κλαύσομαι,* aor. *ἔκλαυσα.* — Adj. verbale *(ἄ-)κλαυτος.*

Subst. verb. κλαυθμός *geween.*

§ 179. **(χραυ)** aor. *ἔχραυσα ik tastte aan,* nevens aor. II *ἔχραον.*

§ 180. **(ἀλευ)** *ἀλέομαι ik ontwijk,* aor. *ἠλευάμην, ἠλεάμην* (§ 153[1]). Bijvorm *ἀλεείνω.* Zie ook § 243[1].

Subst. verb. ἀλέη, ἀλεωρή *toevlucht.*

§ 181. **(δευ)** *δεύομαι ik kom (schiet) tekort, mis,* fut. *δευήσομαι* (att. *δέομαι, δεήσομαι*).

Activum: τυτθὸν ἐδεύησεν met inf. = *er scheelde weinig aan of hij* . . . ι 483, 540.

Impersonale δεῖ (jonge vorm) Ι 337 *.

Men verwarre dit verbum niet met δεύειν *bevochtigen.*

§ 182. **(θευ)** *θείω, θέω ik loop,* fut. *θεύσομαι.*

θοός *snel (loopend).*

§ 183. **(κλευ)** *κλείω ik roem,* pass. *κλείομαι* **, *κλέομαι.* — Adj. verbale *κλειτός beroemd.*

Verwant is de aoristus II *ἔκλυον* (§ 149[1]).

§ 184. **(νευ)** *νέω ik zwem,* alleen praes. en impf.

Daarnevens *νήχω, νήχομαι,* fut. *νήξομαι.*

Verwant is νάειν *stroomen,* niet te verwarren met ναίειν *wonen* (§ 285[4]).

---

*) Corrupt is *ἐδήσεν* Σ 100.

**) Alleen Ω 202 *κλείε'* (overgeleverde tekst *ἔκλε'*).

§ 185. (πλευ) *πλείω, πλέω ik vaar*, fut. *πλεύσομαι*.
Daarnevens *πλώω ik drijf* (§ 190[13]), aor. II *ἔπλων*, part. (*ἐπι*-)*πλούσ* nevens (*ἐπι*-)*πλώσασ*. -- Adj. verbale *πλωτόσ*.

§ 186. (πνευ) *πνείω, πνέω ik blaas*, aor. *-ἔπνευσα*. — Hierbij aor. II med. *ἀμπνύμην* nevens aor. pass. *ἀμπνύθην ik herademde*. — Adj. verbale (*ἄ*-)*πνευστοσ*.

Subst. verb. (ἀνά-)πνευσις *herademing*.

Met dit werkwoord verwarre men niet het pf. pass. *πέπνυμαι ik ben bezield*, van den stam π(ι)νυ met adj. verbale *πινυτόσ verstandig*. Hierbij *ἐπίνυσσα* Ξ 249 *ik maakte verstandig* (*voorzichtig*).

§ 187. (ρευ) *ῥέει hij stroomt*, aor. II *ἐρρύη*. — Adj. verbale *-ρυτοσ*.
Daarnevens impf. *ἐρρώοντο zij golfden, bewogen zich haastig* (§ 190[14]), aor. *ἐρρώσαντο*.

§ 188. (σευ) *σεύω ik drijf aan*, aor. II *ἔσσευα* (§ 153[3]).
Medium *ik snel*, aor. II *ἐσσύμην* nevens *ἐσσευάμην*, pf. *ἔσσυμαι*.

In de geaugmenteerde vormen steeds ἐσσ- (zie § 27 aanm. 2).
Adv. ἐσσυμένως *snel*.
Men verwarre dit verbum niet met σείω *ik zwaai* (zie § 27 aanm. 2).

§ 189. (χευ) *χείω, χέω ik stort uit*, aor. *ἔχευα, ἔχεα* (§ 153[4]).
Medium aor. II *ἐχύμην* nevens *ἐχευάμην*, pf. *κέχυμαι*, aor. pass. *ἐχύθην*. — Adj. verbale *χυτόσ*.

Subst. verb. χύσις *uitstorting*, χεῦμα *gietsel*.

HOOFDSTUK X.

VERBA MET STAM OP *ᾱ*, *η* OF ω.

I. ω-conjugatie zonder praesensversterking.

§ 190. In het praesens en imperfectum der ω-conjugatie wordt de stamklinker doorgaans verkort, zooals in het Attisch (vgl. § 16 en 17); doch bij de volgende verba blijft hij lang:

ᾱ-stammen:

1. διψᾱω *ik heb dorst.*
2. δρᾱ́ω *ik verricht.*
3. ἡβᾱ́ω *ik ben volwassen.*
4. μαιμᾱ́ω *ik ben strijdlustig.*
5. μενοινᾱ́ω *ik beraam.* } α dikwijls verkort.
6. μνᾱ́ομαι *ik vraag ten huwelijk* (§ 204) } α dikwijls verkort.
7. μνᾱ́ομαι *ik word gedachtig, herdenk* (§ 204).
8. πεινᾱ́ω *ik heb honger.*

η-stammen*:

9. χρήω *ik geef een godspraak*, med. *ik laat mij een godspraak geven*, part. fut. χρησόμενοσ.
10. χρήομαι *ik gebruik*, pf. κέχρημαι *ik heb in gebruik* (met dat.), *verlang* (met gen.). — Bijvorm χρηΐζω *ik heb noodig.*

Subst. verb. χρήματα *zaken.*

ω-stammen:

11. ϝῑδρώω *ik zweet* (att. ἱδρῶ).
12. ζώω *ik leef* (§ 194, att. ζῶ).
13. πλώω *ik drijf* (§ 185).
14. ἐρρώοντο *zij golfden, bewogen zich haastig* (§ 187).
15. τρώω *ik wond* (att. τιτρώισκω).
16. ὑπνώω *ik slaap.*
17. χώομαι *ik ben toornig.*

Voorts zie men § 195.

§ 191. Volgens § 7 vindt in het praesens en het imperfectum geen samentrekking plaats**, doch er zijn, althans bij α-stammen,

---

*) Zie Att. Vormleer[7] § 143.

**) Volgens den overgeleverden tekst zouden de α-stammen bijna altijd zijn saamgetrokken, maar zouden de door samentrekking ontstane ᾱ en ω daarna veelal *uitrekking* (διέκτασισ) hebben ondergaan en zoo tot ᾰᾱ en οω (soms ᾱᾱ, ωω enz.) zijn geworden. Men vindt dus in de handschriften bijv. de volgende vormen:

ὁρόω, ὁράαισ, ὁράαι, ὁρόωιτε, ὁράαν, ὁρόων, ὁρόωσα,

en met langen stamklinker:

vrij wat uitzonderingen, inzonderheid aan het eind van den versregel; men zie echter § 195 aanm. 2.

§ 192. In het futurum en de verdere tijden is ᾱ tot η geworden (zie § 5), bijv.:

πειράομαι ik beproef, πειρήσομαι, ἐπειρησάμην, πεπείρημαι, ἐπειρήθην.

Aanmerking 1. Uitzonderingen:

1. ἄω *ik verzadig* (zie § 195 B a^1), fut. ἄσω, aor. ἆσα.
2. ἐάω *ik laat toe*, fut. ἐάσω, aor. εἴᾱσα.

Aanmerking 2. Samentrekking van οη tot ω komt voor in:

1. ἠγνώσασκε ψ 95, aor. van ἀγνο(ι)έω *ik ken niet.*
2. -βώσομαι fut. en βώσαντι dat. sing. masc. part. aor. van βοάω *ik roep.*

Vgl. βωστρέω *ik roep.*

Een dergelijke samentrekking komt voor in ζωγρέω *ik vang levend* (uit ζω- § 194 en ἀγρέω, zie de noot op § 255), en in ὀγδώκοντα *tachtig* (uit ὀγδοήκοντα).

§ 193. Opmerkelijk is de aoristusvorming van:

1. *δηριάομαι ik strijd, ἐδηρῑσάμην.*
2. *δοκέω ik dunk, ἐδόκησα* (att. *ἔδοξα*).
3. *φιλέω ik heb lief, ἐφῑλάμην* nevens *ἐφίλησα.*

Over φιλοίη δ 692 zie men § 114 aanm., over φιλήμεναι § 195 B a^8.

§ 194. *ζώω ik leef,* impf. *ἔζωον,* fut. *βίομαι* * (§ 147 C^1), aor. II *ἐβίων.*

Aor. med. ἐβιωσάμην *ik deed leven* θ 468.

Over het praesens zie men § 190[12].

II. μι-conjugatie.

§ 195. **A.** De stamvocaal blijft lang in sommige vormen, waar zij in het Attisch verkort wordt (vgl. § 190); bijv.:

ὑπεμνάασθε, μαιμώωσα, δρώοιμι, μενοινήῃσι.

De ouden beschouwden namelijk, door de praktijk van het schoolonderricht op een dwaalspoor gebracht, de homerische vormen als uit de latere, gewoon grieksche ontstaan. Evenzoo scheen hun bijvoorbeeld de genitivus *βασιλῆος* door epische *verlenging* — m. a. w. *dichterlijke vrijheid* — uit *βασιλέος* gevormd.

*) In de handschriften *βείομαι* en *βέομαι* geschreven, behalve hymn. Apoll. 528. De ι wordt *Π* 852 in de thesis verkort (zie § 16 en 162).

inf. *ἀήμεναι, ἀῆναι,* part. pass. *ἀήμενος* van *ἄημι* *ik waai* (§ 197).
„ *τιθήμεναι,* „ „ *τιθήμενος* „ *τίθημι* *ik plaats* (§ 196[6]).

Aanmerking 1. In ζευγνύμεναι, inf. van ζεύγνῡμι *ik verbind,* is de υ lang Π 145, kort Γ 260 Ο 120.

B. Ook van eenige verba op *-άω* en *-έω* behooren sommige vormen tot de *μι*-conjugatie (zie § 145 A), en wel met een langen stamklinker; namelijk:

a) Infinitivus praesentis.

ᾱ-stammen:

1. *ἄμεναι* *verzadigen* (§ 192 aanm. 1).
   Hierbij subj. ἄομεν Τ 402.
2. *ἀρήμεναι* *bidden.*
3. *γοήμεναι* *beweenen.*
4. *πεινήμεναι* *hongeren.*

η-stammen:

5. *καλήμεναι* *roepen.*
6. *πενθήμεναι* *treuren* (§ 295[4]).
7. *ποθήμεναι* *missen* (§ 295[5]).
8. *φιλήμεναι* *liefhebben* (§ 193[3]).
9. *φορήμεναι, φορῆναι* *dragen.*

b) Dualis imperfecti op *-ήτην.*

1. *συνητήτην* van *συναντάω* *ik tref samen* (§ 211[4]).
2. *προσηυδήτην* „ *προσαυδάω* *ik spreek toe.*
3. *ἐσῡλήτην* „ *σῡλάω* *ik neem af, beroof.*
4. *ἐφοιτήτην* „ *φοιτάω* *ik ga.*

Aanmerking 2. Waarschijnlijk zijn op dezelfde wijze vele schijnbaar saamgetrokken vormen (zie § 191) ontstaan, bijv. ηὔδᾱ 3. sing. impf. van αὐδάω *ik spreek**.

Met ᾱ in plaats van η vindt men ook eenige vormen van verba op -μι met ᾱ-stam, bijv. ἐδάμνᾱ van δάμνημι (§ 296).

---

*) Waarschijnlijk moet dus bijv. in plaats van *ὁρᾶτο* liever *ὅρᾱτο* of *ὅρητο* (zoo las Zenodotus *Α* 56, 198, vgl. ὅρηαι onder *c*') worden geschreven.

c) Op zichzelf staande vormen:

1. *ὄρηαι* § 343, 2. sing. ind. praes. med. van *ὁράω ik zie* (§ 309).
2. *θῆσθαι melken* δ 89, aor. *ἐθησάμην ik zoog.*
3. *ἀλιτήμενοσ misdadig* δ 807, zie aor. II *ἤλιτον* (§ 149[6]).

§ 196. Van de in het Attisch gebruikelijke verba op *-ημι* (*-αμαι*) en *-ωμι* vindt men bij Homerus de volgende:

1. (**στᾱ**) *ἵστημι ik stel*, impf. iterat. 3. sing. *ἵστασκε*, fut. *στήσω*, aor. *ἔστησα*, ook med. *ἐστησάμην*. — Adj. verbale *στατόσ*.

Intrans. praes. *ἵσταμαι*, fut. *στήσομαι*, aor. II *ἔστην* en in gelijke beteekenis aor. pass. *ἐστάθην*, pf. *ἕστηκα*.

Subst. verb. ἐπιστάτης.

Opmerkelijke vormen:

Imper. praes. act. 3. sing. καθίστᾱ I 202 (zie § 195 aanm. 2).
Ind. aor. II „ 3. plur. ἔσταν (§ 116) nevens ἔστησαν.
Subj. „ „ „ στήῃς, στήῃ, -στήετον, στήομεν (στάομεν), στήωσι (zie § 122 aanm. 2).
Opt. „ „ „ 3. plur. σταίησαν P 733.
Inf. „ „ „ στήμεναι nevens στῆναι.
Over het pf. en plqpf. zie men § 159[2].

2. (**ὀνᾱ**) *ὀνίνημι ik bevoordeel, baat*, fut. *ὀνήσω*, aor. *ὤνησα*.
Med. *ik heb nut, genot*, fut. *ὀνήσομαι*, aor. II *ὠνήμην*, subj. *ὀνήεαι*, opt. *-οναίμην*, imper. *ὄνησο*, part. *ὀνήμενοσ* (zie § 195 A).

Subst. verb. Ὀνήτωρ *Onetor*, ὄνησις *voordeel.*

3. (**πλη—πλα**) *πίμπλημι ik vul*, imper. 2. sing. *-πίμπληθι*, fut. *πλήσω*, aor. *ἔπλησα*, ook med. *ἐπλησάμην*.

Pass. praes. *πίμπλαμαι*, bijvorm *πιμπλάνομαι*, aor. *ἐπλήσθην* en *ἐπλήμην*.

Afgeleid werkwoord *πλήθω ik ben vol.*

Men verwarre den aoristus ἐπλήμην niet met dien van πίλναμαι (§ 298).

4. (**πρη**) *-πρήθω ik blaas* (att. *πίμπρημι*), fut. *-πρήσω*, aor. *ἔπρησα*. — Adj. verbale (*εὔ-*)*πρηστοσ*.

Men verwarre dit verbum niet met περάω *ik ga door* noch met πέρνημι *ik verkoop* (zie § 299).

5. (**ἐπιστᾱ**) *ἐπίσταμαι ik weet, ken, heb verstand*, fut. *ἐπιστήσομαι*

6. (θη) *τίθημι ik plaats, maak*, fut. *θήσω*, aor. *ἔθηκα*. Med. *τίθεμαι*, fut. *θήσομαι*, aor. *ἐθέμην*. Pass. aor. *ἐτέθην*. — Adj. verbale -*θετος*.

Subst. verb. συνθεσίη *overeenkomst* en composita op -θημα.

Opmerkelijke vormen *):

Ind.	praes.	act.	2. sing. τίθησθα, 3. sing. τιθεῖ nevens τίθησι, 3. plur. τιθεῖσι (zie § 145 C).
Inf.	„	„	τιθήμεναι (zie § 195 A).
Ind.	impf.	„	3. plur. -τιθεν α 112 nevens 'τίθεσαν.
„	aor.	„	3. plur. ἔθηκαν nevens ἔθεσαν.
Subj.	„	„	θήω, θήῃς, θήῃ, θήομεν en θέομεν (zie § 122 aanm. 2 en 3).
Inf.	„	„	θέμεναι nevens θεῖναι.
Part.	praes.	med.	τιθήμενος (zie § 195 A).
Ind.	aor. II	„	2. sing. -θεο (zie § 117), 3. sing. 'θήκατο nevens ἔθετο.
Subj.	„ „	„	θήομαι (zie § 122[2]).
Imper.	„ „	„	2. sing. θέο (zie § 117).

7. (ἡ) *ἵημι* (ῑ) *ik laat gaan*, fut. *ἥσω*, aor. *ἕηκα* en *ἧκα*. Med. -*ἵεμαι*, fut. -*ἥσομαι*. Pass. *ἵεμαι* Δ 77, aor. -*εἵθην* Ψ 868. — Adj. verbale -*ἑτος* (alleen in *ἐνετή speld*).

Subst. verb. ἧμα *worp*, composita op -εσις en -εσίη, ἀφήτωρ.

Opmerkelijke vormen:

Ind.	praes.	act.	3. sing. ἱεῖ **) nevens ἵησι, 3. plur. ἱεῖσι (zie § 145 C).
Inf.	„	„	ἱέμεναι.
Ind.	impf.	„	3. plur. ἵεν (zie § 116).
„	aor.	„	1. sing. -ἕηκα nevens ἧκα, 3. sing. ἕηκε nevens ἧκε, 3. dual. -ἕτην, 1. plur. -ἥκαμεν en -ἕμεν, 3. plur. ἧκαν en ἕσαν.
Subj.	„	„	1. sing. -ἥω, 3. sing. -ἥῃ, -ἕῃ en -ἕῃσι (zie § 122 aanm. 2 en 3).
Inf.	„	„	-ἕμεναι en -ἕμεν (zie § 126) nevens εἶναι.
Ind.	„	med.	3. sing. -ἕτο.

Saamgetrokken (jongere) vormen van den subj. aor.: μεθῶμεν Κ 449, συνώμεθα Ν 381 (zie § 122).

---

*) Het raadselachtige *προθέουσι* Α 291 zal wel niet tot -*τίθημι* behooren.

**) Niet te verwarren met *ἵει* 3. sing. impf. en 2. sing. imper. praes.

De ι der praesensreduplicatie is lang in de arsis (A 51 enz.), kort in de thesis (A 479 enz.); vgl. § 16.

Over het augment van ἕηκα -κε zie men § 131 aanm. 1.

Men verwarre het medium en passivum niet met ϝίεμαι *ik streef* § 201.

8. **(δω)** *δίδωμι ik geef*, fut. *δώσω* en *διδώσω* (*ν* 358 *ω* 314, zie § 139 aanm. 4), aor. *ἔδωκα*, aor. iterat. *ἔδοσκον*. Med. fut. -*δώσομαι*, aor. alleen subj. 1. plur. -*δωόμεθα* (zie § 122[2]). Pass. aor. *ἐδόθην*, pf. *δέδομαι*. — Adj. verbale (*ἄ*-)*δοτοσ*.

Subst. verb. δώτωρ, δωτήρ en δοτήρ *gever*, δόσις *gave*.

Opmerkelijke vormen:

Ind.	praes.	act.	2. sing. διδοῖς en διδοῖσθα, 3. sing. διδοῖ nevens δίδωσι, 3. plur. διδοῦσι (zie § 145 C).
Imper.	„	„	2. sing. δίδωθι nevens δίδου.
Inf.	„	„	διδοῦναι Ω 425.
Ind.	aor.	„	3. plur. ἔδωκαν nevens ἔδοσαν.
Subj.	„	„	3. sing. δώῃ en δώῃσι, 1. plur. δώομεν, 3. plur. δώωσι (zie § 122 aanm. 2).
Inf.	„	„	δόμεναι nevens δοῦναι.

Saamgetrokken (jongere) vormen van den subj. aor.: δῶ, δῷς, δῷσι, δῶμεν, δῶσι (zie § 122).

9. Zie verder § 305, en voor *φημί* en *ἠμί* § 306.

§ 197. **(ἀη)** *ἄημι ik blaas*, dual. *ἄητον*, inf. *ἀήμεναι* en *ἀῆναι*, part. *ἀείσ*, impf. 3. sing. *ἄει*. — Pass. part. praes. *ἀήμενοσ*.

Over het niet verkorten der η zie men § 195 A.

Subst. verb. ἀήτης *geblaas*.

Met dit verbum verwarre men niet ἄητο *streefde* (?) Φ 386.

§ 198. **(δε-σ)** Van *δέω ik bind* worden, nevens de vormen der *ω*-conjugatie, de volgende gebezigd: imper. 3 plur. *διδέντων*, impf. 3. sing. *ἐδίδει*, 3. plur. *ἔδιδεν*, pass. *ἐδίδεντο*.

§ 199. **(δι)** Van denzelfden stam als *δίεσθαι voortdrijven*, dat tot de *ω*-conjugatie behoort (met subj. praes. en opt. impf. *)), komt *δίενται* Ψ 475 *zij snellen voort*.

*) Ook impf. 2. sing. '*δίε*' (= *ἐδίεο*) *X* 251? Overgeleverde tekst *δίον*.

De inf. δίεσθαι heeft M 304 insgelijks intransitieve beteekenis: *voortsnellen.*

Waarschijnlijk behoort hierbij het activum ἐνδίεσαν Σ 584 *zij dreven aan.*

§ 200. **(ζη)** *δίζημαι ik zoek,* part. *διζήμενος.* Subj. aor. 1. plur. *διζησόμεθα* (zie § 122[4]).

Over het niet verkorten van de η zie men § 195.

De stam is met praesensreduplicatie gevormd (§ 139); vgl. ζητέω Ξ 258 en in het Attisch.

§ 201. **(ϝι)** *ϝίεμαι ik streef,* fut. *ϝίσομαι,* aor. *ἐϝισάμην* *.

Men verwarre dit verbum niet met het medium en passivum van ἵημι *ik laat gaan* (§ 196[7]).

III. ω-conjugatie met praesensversterking.

§ 202. **(βα)** *βαίνω ik treed, stap,* fut. *βήσομαι,* aor. II *ἔβην,* aor. mixt. *ἐβησόμην* (§ 152[2]), pf. *βέβηκα* (§ 159[1]). — Adj. verbale *-βατος.*

Met inchoatiefuitgang: imper. praes. *βάσκε* **, ind. impf. *-έβασκε.*

Causatief (*doen gaan*) ***: inf. praes. *-βασκέμεναι* *B* 234, fut. *-βήσω* *Θ* 197, aor. *ἔβησα.*

Subst. verb. βῆμα, -βασις, -βάτης, -βήτης, -βήτωρ.

Opmerkelijke vormen:

Ind. aor. II 3. dual. ἐβάτην nevens ἐβήτην, 3. plur. -βασαν nevens ἔβησαν en ἔβαν (§ 116).

Subj. „ „ 1. sing. βήω, 3. sing. -βήῃ, 1. plur. -βήομεν, 3. plur. βήωσι (§ 122 aanm. 2).

Inf. „ „ βήμεναι nevens βῆναι.

Saamgetrokken (jongere) vormen: ἀναβῆι β 358, ἐπιβῆτον ψ 52. — Zie voorts Ξ 86.

Van het participium praesentis komen nevens βαίνων de volgende vormen met reduplicatie voor:

βαμβαίνων *waggelend* (§ 138[1]).

βιβᾶς (-άντος), fem. -ᾶσα } *stappend* (§ 139[1]) †.
βιβάσθων }

---

*) In plaats van *ϝίσομαι* en *ἐϝισάμην* vindt men in den overgeleverden tekst *εἴσομαι* (bijv. *Δ* 367) en *(ἐ)εισάμην* (bijv. *Δ* 138); vgl. de noot op § 308.

**) In de verbinding *βάσκ' ἴθι maak u op, ga.*

***) Attisch *βιβάζειν.*

†) Attisch *βαδίζων.*

§ 203. **(δα)** aor. II ἐδάην *ik kwam te weten, vernam*, fut. δαήσομαι (zie § 104 aanm.), pf. δεδάηκα *ik weet* (part. δεδαηκώσ en δεδαώσ, zie § 161 A). Med. aor. II inf. δεδαέσθαι Λ 831(?) π 316.

— διδάσκω *ik onderricht*, aor. II ἐδέδαον nevens ἐδίδαξα. — Adj. verbale (αὐτο-)δίδακτοσ.

§ 204. **(μνα)** μιμνήσκω *ik maak gedachtig*, fut. μνήσω, aor. ἔμνησα. Med. en pass. μιμνήσκομαι en μνάομαι (§ 190[7]) *ik word gedachtig, herdenk*, fut. μνήσομαι, aor. ἐμνησάμην en ἐμνήσθην, pf. μέμνημαι *ik ben gedachtig, herinner mij*, fut. exact. μεμνήσομαι.

Subst. verb. μνῆμα *herinnering*, μνῆστις *melding*.

Men verwarre dit μνάομαι niet met het gelijkluidende μνάομαι *ik vraag ten huwelijk* (zie § 190[6]), verbalia μνηστή *ten huwelijk begeerd*, μνηστῦς *huwelijksaanzoek*, μνηστήρ *minnaar*.

§ 205. **(δα-ι, δα-τ)** δαίομαι en δατέομαι *ik verdeel*, fut. δά(σ)σομαι, aor. ἐδα(σ)σάμην, pf. pass. δέδασμαι, 3. plur. δεδαίαται α 23.

Activum ἀποδάσσωσιν Π 86 *.

Men verwarre dit δαίομαι (ο 140 ρ 332, pass. α 48, vgl. Ξ 20) niet met § 176.

Verwant is δαΐζω *ik verdeel, verscheur* (§ 222[7]).

— δαίνῡμι *ik geef een maal*, fut. δαίσω. Med. δαίνυμαι *ik geniet een maal*, fut. -δαίσομαι, aor. ἐδαισάμην.

Opt. impf. med. 3. sing. δαινῦτο, 3. plur. δαινυίατο (zie § 120).
Subst. verb. δασμός *verdeeling*, δαιτῦς *maal*.

§ 206. **(πα-τ)** aor. ἐπα(σ)σάμην *ik nuttigde*, pf. πέπασμαι **. — Adj. verbale (ἄ-)παστοσ.

§ 207. **(φθα)** φθᾱνω *ik voorkom*, fut. φθήσομαι. Aor. II ἔφθην, subj. 3. sing. φθήῃ en φθήῃσι (zie § 122 aanm. 2), part. -φθᾱσ, φθάμενοσ.

Over de ᾱ van het praesens (att. ᾰ) zie men § 143.
Jongere vormen van den subj. aor.: φθέωμεν π 383, φθέωσι ω 437.

---

*) Overgeleverde tekst ἀπονάσσωσιν.
**) Het praesens luidt later in het Jonisch (Herodotus enz.) πατέομαι.

§ 208. **(κιχ-η)** *κιχάνω* en *κιχάνομαι ik tref aan*, fut. *κιχήσομαι*, aor. II *ἐκίχην* * en in gelijke beteekenis aor. med. *ἐκιχησάμην*. — Adj. verbale (*ἀ-*)*κίχητος*.

Over de ᾱ van het praesens zie men § 23 en 143.

Aor. II subj. κιχήω, opt. κιχείην, inf. κιχήμεναι en κιχῆναι, part. κιχείς en κιχήμενος (§ 195 A).

HOOFDSTUK XI.

VERBA MET STAM OP EEN T-KLANK.

I. Algemeene opmerkingen.

§ 209. Tot deze klasse behooren verscheidene in attisch proza niet voorkomende werkwoorden op *-σσω*, bijv.:

(λιτ) *λίσσομαι ik verzoek* (§ 220[1]).

(κορυθ) *κορύσσω ik wapen*, part. pf. pass. *κεκορυθμένος*.

Zie ook ἀφύσσω § 224[2].

§ 210. Volgens § 35 wordt van stammen op een **t**-klank het futurum op *-σσω*, de aoristus op *-σσα* gevormd. Daarnevens komen echter jongere vormen voor, waarin *σσ* tot *σ* is verzacht. Bijv.:

(φραδ) *φράζω ik beduid* (§ 220[3]), aor. *ἔφρασα*, med. fut. *φρά(σ)σομαι*, aor. *ἐφρα(σ)σάμην*.

Aanmerking. Ook van verba op -ίζω wordt het futurum aldus gevormd; bijv. ὁπλίσσω, κτερίσω.

II. Met een liquida vóór den t-klank.

§ 211. In de volgende verba gaat aan den **t**-klank een liquida vooraf:

1. **(ἀλδ)** aor. *ἤλδανε zij deed toenemen*. Intransitief *ἀλδήσκειν groeien Ψ* 599. — Adj. verbale (*ἄν-*)*αλτος*.
2. **(ἀμερδ)** *ἀμέρδω ik beroof*, aor. *ἤμερσα*, aor. pass. *ἠμέρθην*.
3. **(ἀμερδ)** *ἀμέρδω ik verblind N* 340 *τ* 18, aor. *ἤμερσα θ* 64.

---

*) De overgeleverde tekst geeft op enkele plaatsen vormen van den bij latere dichters gebruikelijken aor. *ἔκιχον*, bijv. *Σ* 153.

4. (ἀντ) *ἄντομαι ik ontmoet.* Bijvormen:
ἀντιάω, fut. att. ἀντιάω, aor. ἠντίασα.
ἀντάω *, fut. ἀντήσω, aor. ἤντησα.

Van ἀντάω is de ind. impf. dual. -ηντήτην (§ 195 B b^1).

5. (ϝελδ) *ϝέλδομαι* en *ἐϝέλδομαι ik wensch.*

Subst. verb. ἐϝέλδωρ *wensch* (§ 70[3]).

Verwant is *ϝέλπω ik doe hopen*, med. *ϝέλπομαι* en *ἐϝέλπομαι ik krijg hoop, verwacht*, pf. *ϝέϝολπα.* — Adj. verbale (*ἄ-*)*ϝελπτοσ.*

Subst. verb. ϝελπωρή *hoop.*

6. (ἱμαντ) aor. *ἵμα(σ)σα ik zweepte.*

7. (κεντ) aor. *ἔκενσα ik prikte Ψ* 337 (vgl. § 38 B). — Adj. verbale *κεστόσ bestikt.*

Het praesens ontbreekt; att. κεντεῖν.
Subst. verb. κέντωρ *aandrijver.*

8. **(περθ)** *πέρθω ik verover*, fut. *πέρσω*, aor. II *ἔπραθον* (§ 39[13]) en *ἐπραθόμην*, nevens *ἔπερσα.*

Bijvorm *πορθέω*, aor. *ἐπόρθησα.* — Adj. verbale (*ἀ-*)*πόρθητοσ.*

9. (σπενδ) *σπένδω ik pleng*, aor. *ἔσπεισα.*

III. Zonder praesensversterking.

§ 212. Van den stam ϝιδ zijn afgeleid:

1. aor. II *ἔϝιδον* en *ἐϝιδόμην ik zag*, bij *ὁράω* (§ 309).
2. pf. *ϝοῖδα* (§ 159[3]) *ik weet*, fut. *ϝείσομαι* en *ϝειδήσω.*
3. med. praes. *ϝείδομαι ik lijk, schijn*, aor. *ἐϝεισάμην.* — Bijvorm *ϝινδάλλομαι.*

§ 213. **(καδ)** *κήδω ik maak bezorgd, krenk*, fut. *κηδήσω*, aor. II *ἐκέκαδον Α* 334 met bijbehoorend fut. *κεκαδήσω φ* 153, 170 (zie § 137[1]).

Medium *ik maak mij bezorgd*, fut. *κεκαδήσομαι Θ* 353 (zie § 137[1]).

Men verwarre den aor. II niet met dien van χάζομαι § 221[5].

§ 214. **(κυθ)** *κεύθω ik verberg*, fut. *κεύσω*, aor. *ἔκευσα*, aor. II *ἐκέκυθον* en *ἔκυθον*, pf. *κέκευθα.*

---

*) Att. *ἀπαντῶ.*

§ 215. **(μηδ)** *μήδομαι ik beraam, ben bedacht op,* fut. *μήσομαι,* aor. *ἐμησάμην.*

Subst. verb. μήστωρ (gen. -ωρος) *bewerker,* ook als eigennaam.

Kortere vorm *μέδομαι,* fut. *μεδήσομαι.* — Hierbij part. praes. act. *μέδων, μεδέων* als subst. *heerscher.*

Over den stam μηδ—μεδ zie men § 18 aanm.

§ 216. **(πετ)** *πέτομαι ik vlieg,* aor. II naar de *μι*-conjugatie *ἐπτάμην,* doch subj. 3. sing. *πτῆται Ο* 170 en inf. *-πτέσθαι Δ* 126 (als in het Attisch).

Subst. verb. ποτή *vlucht* (= *het vliegen*).

Bijvorm *ποτάομαι,* pf. *πεπότημαι.* — Adj. verbale *ποτητός vliegend.*

§ 217. **(πιθ)** *πείθω ik overtuig, overreed,* fut. *πείσω, πεπιθήσω Χ* 223 (zie § 137[2]), aor. II *ἐπέπιθον* nevens *ἔπεισα.*

Med. *πείθομαι ik gehoorzaam, geloof,* fut. *πείσομαι, πιθήσω φ* 369, aor. II *ἐπεπιθόμην, ἐπιθόμην.* Hierbij part. aor. *πιθήσας.*

Pf. *πέποιθα ik vertrouw* (§ 159[12]).

Adj. verbale *πιστός trouw.*

§ 218. **(σϝηθ)** *εἴωθα ik pleeg* *.

Van denzelfden stam komt *ἀϝήθεσκον zij waren niet gewend Κ* 493.

§ 219. **(φιδ)** *φείδομαι ik spaar,* fut. *πεφιδήσομαι* (§ 137[3]), aor. II *ἐπεφιδόμην* nevens *ἐφεισάμην Ω* 236.

IV. Praesensversterking met ι.

§ 220. **1. (λιτ)** *λίσσομαι ik verzoek, smeek,* fut. *λί(σ)σομαι,* aor. *ἐλλισάμην.* — Adj. verbale *-λιστος.*

Subst. verb. λιτή *verzoek.*

Bijvorm *λιτανεύω,* fut. *λιτανεύσω,* aor. *ἐλλιτάνευσα.*

Over de verdubbeling van de λ achter het augment en in het adj. verbale zie men § 27 aanm. 2.

---

*) Het van elders onbekende part. *ἔθων Ι* 540 *Π* 260 beteekent blijkbaar *beschadigend* en behoort dus niet tot dezen stam; het moet dus ook niet *ϝέθων* worden geschreven.

2. **(σεδ)** *ἵζω* en *ἱζάνω ik doe plaats nemen*, fut. *-ἕσσομαι*. Aor. *εἷσα* en *-εἱσάμην*, opt. *-ἕσαιμι*, imper. *ἕσσον* en *-ἕσσαι*, inf. *-ἕσσαι*, part. *ἕσας* en *-ἑσσάμενος* *.

Het praes. en impf. meestal intransitief *plaats nemen*. In deze beteekenis ook med. *ἵζομαι*, aor. II *ἑζόμην*.

Het perfectum medii wordt vervangen door *ἧμαι ik bevind mij* (*sta, zit, lig*), stam **ἡ-σ**, 3. sing. *ἧσται*, 3. plur. *ἥαται* **, *ἕαται*, plqpf. 3. plur. *ἥατο* **, *ἕατο*.

Jongere vorm ἥντο Γ 153 (§ 119 aanm.).

Over de verkorting van de η in ἕαται en ἕατο zie men § 17.

3. **(φραδ)** *φράζω ik beduid*, aor. II *ἐπέφραδον* nevens *ἔφρασα* λ 22. Med. *ik word gewaar, overleg*, fut. *φρά(σ)σομαι*, aor. *ἐφρα(σ)σάμην*, daarnevens *ἐφράσθην*.

4. Zie ook § 221[5].

V. Praesensversterking met ν.

§ 221. **1.** **(ραδ)** *ῥαίνω ik besproei*, aor. *ἔρρασσα*. Pass. pf. 3. plur. *ἐρράδαται*, plqpf. 3. plur. *ἐρράδατο*.

2. **(καδ)** *καίνυμαι ik munt uit*, pf. *κέκασμαι ik ben uitmuntend*. — Adj. verbale *-καστος* (in daarmede saamgestelde eigennamen: *Ἄκαστος*, *Ἀκάστη* enz.).

3. **(ἐριδ)** *ἐριδαίνω ik strijd*, nevens *ἐρίζω*. Alleen praesens ***. — *ἐριδμαίνω ik sar* Π 260.

4. **(σϝαδ)** *ϝανδάνω ik behaag*, aor. II *ἔϝϝαδον* (zie § 27 aanm. 2 en § 41 aanm.), pf. *ϝέϝᾱδα*. — Part. aor. II med. *ϝάσμενος bereidwillig, volgaarne*.

Van het tot denzelfden stam behoorende ϝήδομαι (att. ἥδομαι) komt slechts ʼϝήσατο ι 353 voor, in den zin van *lekker vinden*.

---

*) De overgeleverde tekst geeft op sommige plaatsen vormen van den lateren aoristusstam *καθισσ* (zie Γ 68 Ι 488 enz.), waarin de ι der praesensreduplicatie voorkomt. Vgl. § 139 aanm. 4.

**) Voor *ἥαται* en *-το* geeft de overgeleverde tekst *εἵαται* en *-το* (vgl. bladz. 8).

***) De overgeleverde tekst geeft Ψ 792 een aoristusvorm *ἐριδήσασθαι*, lees *δηρΐσασθαι* (§ 193[1]).

5. (χενδ—χαδ *) *χανδάνω ik heb ruimte, bevat,* fut. *χείσομαι σ* 17, aor. II *ἔχαδον*, pf. *κέχονδα*.

— *χάζομαι ik maak ruimte, trek mij terug,* fut. *χάσσομαι*, aor. II *ἐκεκαδόμην Δ* 497 *Ο* 574 nevens *ἐχασσάμην*.

Men verwarre den aor. II niet met dien van κήδω § 213.

6. **(λαθ)** *λανθάνω*, meestal *λήθω, ik ben verborgen,* fut. *λήσω*, aor. II *ἔλαθον*.

Transitief *ἐκληθάνω ik doe vergeten η* 221, aor. II *ἐλέλαθον* nevens (*ἐπ-*)*έλησα*.

Medium *λανθάνομαι*, [meestal *λήθομαι, ik vergeet,* fut. *λήσομαι*, aor. II *ἐλελαθόμην* en *ἐλαθόμην*, pf. *λέλασμαι*. — Adj. verbale (*ἄ-*)*λαστος*.

Subst. verb. ἔκλησις en λήθη *vergetelheid*

7. **(πυθ)** *πυνθάνομαι* en *πεύθομαι ik kom te weten, bemerk* fut. *πεύσομαι*, aor. II *ἐπεπυθόμην* en *ἐπυθόμην*, pf. *πέπυσμαι*. — Adj. verbale *-πυστος*.

HOOFDSTUK XII.

VERBA MET STAM OP EEN K-KLANK.

I. Praesens op -ζω.

§ 222. Tot de verba op *-ζω* met **k**-stam behooren:

1. *ἅζομαι* *ik eerbiedig.*
2. *ἀλαπάζω* *ik breng ten onder.*
3. *βάζω* *ik spreek.*
4. *ῥυστάζω* *ik sleur* (zie § 293).

   Subst. verb. ῥυστακτύς *mishandeling.*

[5. *στάζω* *ik druppel,* alleen aor. act. en pf. pass.]

6. *σφάζω* *ik slacht* (att. *σφάττω*).
7. *δαΐζω* *ik verdeel, verscheur* (verwant aan § 205).

*) Vgl. den stam *πενθ—παθ* (§ 159[13]) en de noot op blz. 57.

8. *δυοπαλίζω* — *ik pak beet* (?).
9. *ἐναρίζω* — *ik ontwapen, dood.*
   Van denzelfden stam komt ἐναίρω *ik versla, dood*, aor. med. ἐνηράμην.
10. *κτερεΐζω* — *ik geef een doode het hem toekomende.*
    Bijvormen: fut. *κτερίσω*, aor. *ἐκτέρισα* (vgl. § 224).
11. *μερμηρίζω* — *ik overweeg* (zie § 138[6]).
12. *πελεμίζω* — *ik schok.*
13. *πτολεμίζω*, *πολεμίζω* — *ik voer krijg* (zie § 33).
14. *(ἐν-)στηρίζω* — *ik hecht.*
15. *στυφελίζω* — *ik smijt.*
16. *ἀτύζω* — *ik verbijster.*

§ 223. Een stam op *-γγ* hebben:

1. *κλάζω ik klink*, aor. *ἔκλαγξα*, pf. part. *κεκληγώσ.*
2. *πλάζω ik stoot, doe afdwalen*, aor. *ἔπλαγξα*, fut. med. *πλάγξομαι*, aor. pass. *ἐπλάγχθην.* — Adj. verbale *πλαγκτόσ.*
   Verwant is πλήσσω § 239.
3. *'λΐγξε hij klonk Δ* 125.
4. *ἐσάλπιγξε hij galmde Φ* 388.
5. *φορμίζω ik bespeel de lier.*

II. Verba deels met k-stam, deels met t-stam.

§ 224. Deels van een **k**-stam, deels van een **t**-stam vormen hun tijden:

1. *ἁρπάζω ik roof*, fut. *ἁρπάξω*, aor. *ἥρπαξα* en *ἥρπασα.*
2. *ἀφύσσω ik schep op*, fut. *ἀφύξω*, aor. *ἤφυ(σ)σα.*
   Bijvorm *-αφύω* § 95.
3. *ϝέρδω ik doe*, fut. *ϝέρξω*, aor. *ἔϝερξα*, pf. *ϝέϝοργα*, plqpf. *ἐϝεϝόργεα.* — Adj. verbale *ϝερκτόσ.*
   Bijvorm *ῥέζω* (§ 39[3]), fut. *ῥέξω*, aor. *ἔ(ρ)ρεξα*, part. aor. pass. *ῥεχθείσ.* — Adj. verbale *(ἄ-)ρεκτοσ.*

   Men verwarre den aoristus ἔϝερξα niet met den gelijkluidenden vorm § 230.

   Over het niet verdubbelen der ρ achter het augment zie men § 132 aanm.

Men zie ook *κτερεΐζω* § 222[10].

III. Zonder praesensversterking.

§ 225. **(ἀνωγ)** *ἀνώγω ik noop*, fut. *ἀνώξω*, aor. *ἤνωξα* (gewoonlijk vervangen door het impf. *ἤνωγον*).

De indicatiefvormen van het praesens *ἀνώγω* en *ἀνώγεισ* worden vervangen door de perfectumvormen *ἄνωγα* en *ἄνωγασ*. Zoo ook imperativus *ἄνωχθι*, *ἀνώχθω*, *ἄνωχθε* nevens *ἀνωγέτω*, *ἀνώγετε*.

§ 226. **(δερκ)** *δέρκομαι ik kijk* *), aor. II *ἔδρακον* (§ 39[7]), pf. *δέδορκα*.

§ 227. **(δεχ)** *δέχομαι ik neem in ontvangst, wacht af*, fut. *δέξομαι*, aor. *ἐδεξάμην*, daarnevens aor. II *ἐδέγμην*. pf. *δέδεγμαι*, fut. exact. *δεδέξομαι*.

Ind. praes. 3. plur. naar de μι-conjugatie δέχαται M 147 (§ 145 A). Subst. verb. δέκτης *bedelaar*, ὑποδεξίη *ontvangst* (§ 54 aanm. 3).

Van een langeren stam zijn gevormd:
pf. *δεδόκημαι ik houd in het oog.*
δοκεύω *ik beloer*, aor. *ἐδόκευσα*.

Verwant is δοκέω § 193[2].

§ 228. **(ἐρῡκ)** *ἐρύκω ik weerhoud*, bijvormen *ἐρῡκάνω* en *ἐρῡκανάω*, fut. *ἐρύξω*, aor. II *ἠρύκακον* (zie § 136 aanm.) nevens *ἤρῡξα*.

Gelijke beteekenis heeft *ἐρητύω*, aor. *ἠρήτῡσα*, aor. pass. *ἠρητύθην*

§ 229. **(ϝαχ)** *ϝιϝάχω* (ῐ) *ik schreeuw*, pf. part. (*ἀϝ-*)*ϝεϝαχυῖα* *B* 316 (zie § 10 en 161 A).

Over de praesensreduplicatie zie men § 139[4], over de quantiteit der ι van ϝιϝάχω § 139 aanm. 2.
Subst. verb. ϝιϝαχή *geschreeuw*.

§ 230. **(ἐϝεργ)** *ϝέργω* en *ἐϝέργω* (§ 43) *ik houd tegen*, aor. II *ἐϝέργαθον* (§ 151[1]) nevens *ἔϝερξα*. Pass. pf. 3. plur. *εἴρχαται*, plqpf. 3 plur. *ἐέρχατο*, *εἴρχατο*, aor. *ἐϝέρχθην*.

Praesensversterking met νυ, als in het Attisch: ἐϝέργνῡ κ 238.
Men verwarre den aoristus ἔϝερξα niet met den gelijkluidenden vorm § 224[3].

---

*) Att. *βλέπω*.

§ 231. **(ἱκ)** ἵκω *ik bereik*, verlengde vormen ἱκάνω en ἱκάνομαι (zie § 23 en 143), ἱκνέομαι. Fut. ἵξομαι. Aor. II ἱκόμην, gemengde aor. ἷξον (§ 152[4]). Pf. ἀφῖγμαι.

§ 232. **(λεχ)** aor. ἔλεξα *ik deed neerliggen* Ξ 252 (?) Ω 635. Med. *zich neerleggen*, fut. λέξομαι, aor. ἐλεξάμην, aor. II ἐλέγμην, imper. λέξο, aor. mixt. imper. λέξεο (§ 152[5]).

Men verwarre dit verbum niet met de gelijkluidende vormen van den stam λεγ *zamelen, opsommen* (§ 306 aanm.). Beide nevens elkander vindt men δ 451-453.

§ 233. **(μακ)** aor. II ind. 3. plur. ἔμέμηκον *zij blaatten, kreunden*, part. μακών. Part. pf. μεμηκώσ, μεμακυῖα (§ 161 A).

§ 234. **(ὀρεγ)** ὀρέγω *ik strek uit*, part. ὀρεγνῦσ nevens ὀρέγων, fut. ὀρέξω, aor. ὤρεξα, ὠρεξάμην. Med. pf. 3. plur. ὀρωρέχαται, plqpf. 3. plur. ὠρωρέχατο (zie § 119 en 135[9]). — Adj. verbale ὀρεκτόσ.

§ 235. **(τμαγ)** τμήγω *ik scheid*, aor. -έτμηξα, aor. II -έτμαγον η 276, aor. II pass. ἐτμάγην.

Verwant is τάμνω § 277.

§ 236. **(τεκ)** τίκτω en τίκτομαι *ik breng voort, geef het aanzijn*, fut. τέξομαι, aor. II ἔτεκον en ἐτεκόμην.

Zoowel het activum als het medium wordt van beide ouders gebezigd.

§ 237. **(τυκ, τυχ)** τεύχω *ik maak (gereed), vervaardig*, fut. τεύξω, aor. II ἐτέτυκον nevens ἔτευξα. Pass. aor. ἐτύχθην, pf. τέτυγμαι, 3. plur. τετεύχαται, plqpf. ἐτετεύχατο, part. τετευχώσ (μ 423) nevens τετυγμένοσ, fut. exact. τετεύξομαι. — Adj. verbale τυκτόσ en (νεό-)τευκτοσ.

Het pf. en plqpf. pass. staan in beteekenis gelijk met het praes. en impf. van εἰμί.

— τιτύσκομαι *) (§ 139[11]) *ik richt, richt in.*

---

*) De eindklank van den stam is met den inchoatiefuitgang saamgesmolten, evenals in πάσχω.

— *τυγχάνω ik tref*, fut. *τεύξομαι*, aor. II *ἔτυχον* nevens *ἐτύχησα*, pf. *τετύχηκα*.

§ 238. **(φυγ)** *φεύγω ik vlucht*, fut. *φεύξομαι*, aor. II *ἔφυγον*, pf. *πέφευγα*, part. *πεφυγμένοσ* nevens *πεφευγώσ* (*α* 12). — Adj. verbale *φυκτόσ*.

Subst. verb. φύξις, φυγή *vlucht*.

Verwant is het afwijkend gevormde part. pf. *πεφυζώσ geschrikt* (van *φύζα* = *φύγjα schrik*).

IV. Praesensversterking met ι.

§ 239. **1. (πλαγ)** *πλήσσω ik sla, tref (van nabij)* *, fut. *-πλήξω*, aor. II *ἐπέπληγον* nevens *ἔπληξα*, pf. *πέπληγα*, aor. II pass. *ἐπλήγην* (ook *ἐξ-* en *κατεπλήγην*).

Verwant is πλάζω § 223².

Subst. verb. πληγή *slag*.

2. (πτα-κ, πτωκ) *πτώσσω ik duik weg*, aor. *(κατ-)έπτηξα*, aor. II 3. dual. *(κατ-)επτήτην Θ* 136, part. pf. *πεπτηώσ* (§ 161 B).

Verlengde vorm *πτωσκάζω*.

Causatief πτῆξαι θυμόν *den moed neerslaan* Ξ 40.

3. (ϝελικ) *ϝελίσσω ik wind, wend*, aor. *ἐϝέλιξα*, pass. pf. *ϝεϝέλιγμαι*, aor. *ἐϝελίχθην*.

Of ἐϝέλιξε *deed trillen* Α 530 Θ 199 en ἐϝελίχθη *trilde* Χ 448 μ 416 ξ 306 tot dit verbum behooren is twijfelachtig **.

Verwant is ϝέλλω § 264.

V. Praesensversterking met α of ε.

§ 240. **1. (μυκ)** *μυκάεται hij loeit*, aor. II *-έμυκε Υ* 260, pf. *μέμυκε* ***.

Men verwarre den aoristus niet met den gelijkluidenden vorm § 149¹⁵.

Subst. verb. μυκηθμός *geloei*.

2. (λακ) *-ληκέει hij krijscht, knarst*, aor. II *ἔλακε*, part. pf. *λεληκώσ* ***, *λελακυῖα* (§ 161 A).

---

*) Zie de noot op § 253.

**) Overlevering *ἐλέλιξε* en *ἐλελίχθη*.

***) Zie noot ** op blz. 98.

3. **(στυγ)** *στυγέω ik verafschuw*, aor. II *ἔστυγον*. Causatief *ἔστυξα ik deed verafschuwen* λ 502. — Adj. verbale *στυκτός*.

VI. Praesensversterking met ιζ.

§ 241. **(ἀχ)** *ἀκαχίζω* (§ 138[5]) *ik bedroef*, aor. II *ἤκαχον* nevens *ἠκάχησα* Ψ 223. Med. *zich bedroeven*, aor. II *ἠκαχόμην*, pf. *ἀκάχημαι* (§ 135[13]).

Afwijkend gevormd: 3. plur. ind. pf. ἀκηχέδαται P 637, part. pf. ἀκηχεμένος E 364 Σ 29 (elders ἀκαχημένος).

Praes. en impf. passivi (reflexief) meestal vervangen door *ἄχομαι* en *ἄχνυμαι ik heb verdriet*, part. *ἀχνύμενος*, daarnevens *ἀχέων* en *ἀχεύων treurend*.

VII. Praesensversterking met ν.

§ 242. 1. **(ὀϊγ)** *ὀΐγνῡμι* (alleen impf. pass. 3. plur. *ὠΐγνυντο*) en *-οΐγω ik open*, aor. act. *ὤϊξα*.

Tot οἰγ is de stam saamgetrokken Z 89 Ω 457 en in de samenstelling met ἀνα- Ξ 168 *.

2. **(παγ)** *πήγνῡμι ik maak vast*, fut. *πήξω*, aor. *ἔπηξα*, pf. *πέπηγα*, aor. II pass. *ἐπάγην*, daarnevens 3. plur. *ἔπηχθεν* Θ 298 (zie § 155[4]), en 3. sing. (*κατ-*)*έπηκτο* Λ 378. — Adj. verbale *πηκτός*.

3. **(ῥηγ)** *ῥήγνῡμι ik scheur, breek*, fut. *ῥήξω*, aor. *ἔρρηξα*, aor. II pass. (*ὑπ-*)*ερράγην*, pf. pass. (*συν-*)*έρρηκται* ϑ 137. — Adj. verbale *ῥηκτός*.

4. **(λαχ)** *λαγχάνω ik erlang*, aor. II *ἔλαχον*, pf. *λέλογχα* λ 304. Causatief aor. II *λέλαχον ik deed erlangen*.

5. Over *τυγχάνω* zie men § 237.

VIII. Met inchoatiefuitgang **.

§ 243. 1. **(ἀλυκ)** *ἀλύσκω ik mijd*, bijvormen *ἀλυσκάνω* en *ἀλυσκάζω* (*ἠλυσκάζω* ι 457), fut. *ἀλύξω*, aor. *ἤλυξα*. — Vgl. § 180.

---

*) Volgens de overlevering ook Π 221 Ω 228, 455 κ 389.

**) De eindklank van den stam dezer verba is met den inchoatiefuitgang saamgesmolten, evenals in *πάσχω*.

2. **(ϝικ)** *ϝεϝίσκω ik maak gelijk*, part. *ϝίσκων* *. Pf. *ϝέϝοικα ik lijk* (§ 159[7]), onpersoonlijk *ϝέϝοικε het betaamt* **.

Over de praesensreduplicatie zie men § 139 aanm. 5.

3. **(μιγ)** *μίσγω ik meng* ***, aor. *ἔμῖξα*. Med. fut. *μῖξομαι*, aor. II *ἐμίγμην*. aor. pass. *ἐμῖχθην* nevens *ἐμίγην* (zie § 155[3]), pf. *μέμῖγμαι*.

Fut. pass. μιγήσομαι K 365 (zie § 104 aanm.).
Bijvorm van het praes. med. μιγάζομαι.

4. Over *τιτύσκομαι* zie men § 237.

HOOFDSTUK XIII.

VERBA MET STAM OP EEN P-KLANK.

§ 244. Met *ι* is de praesensstam gevormd van:

1. **(λαβ)** *λάζομαι ik vat* †, aor. II *ἔ(λ)λαβον*.

Bovendien aor. med. λελαβέσθαι δ 388 en ἐλλάβετο ε 325.

2. **(νιβ)** *νίζω ik wisch af*, fut. *νίψω*, aor. *ἔνιψα*. Pass. pf. *νένιμμαι*. — Adj. verbale *(ἄ-)νιπτοσ*.

3. **(ἐνῑπ)** *ἐνίσσω ik berisp*, aor. II *ἐνένῑπον* en *ἠνίπαπον* (§ 136 aanm.).

Men verwarre dit verbum niet met § 246.
Subst. verb. ἐνῑπή *berisping*.

4. **(ὀπ)** *ὄσσομαι ik zie uit* (*naar* of *als*), zie § 309.

5. **(πεπ)** *πέσσω ik koester*, aor. *-έπεψα*.

Zonder praesensversterking zijn gevormd:

6. **(βλαβ)** *βλάβομαι*, passivum bij *βλάπτω ik belemmer, maak onbruikbaar*, aor. *ἔβλαψα*, aor. pass. *ἐβλάφθην* nevens *ἐβλάβην* (zie § 155[1]).

---

*) Men verwarre dit verbum niet met *ϝείκω ik wijk*, waartoe ook behoort *ϝεῖκε* Σ 520 *er was gelegenheid* (att. *ἐνεχώρει*).

**) Att. *εἰκόσ ἐστι*.

***) Att. *μείγνῡμι*.

†) Att. *λαμβάνω*.

7. (φεβ) *φέβομαι ik vlucht* *, alleen praesens en imperfectum. Verlengde vorm *φοβέω ik drijf op de vlucht* **, aor. *ἐφόβησα*, pass. *vluchten*, fut. *φοβήσομαι*, aor. *ἐφοβήθην*, pf. *πεφόβημαι*.

Geen praesens wordt gevonden van:

8. (ἰπ) fut. *ἴψομαι ik zal tuchtigen, vernielen*, aor. *ἰψάμην*.

§ 245. (ἐριπ) *ἐρείπω ik stort* ***. Pass. plqpf. 3. sing. *ἐρέριπτο* *Ξ* 15 (zie § 135[11]).

Met intransitieve beteekenis aor. II *ἤριπον* en pf. *κατερήριπε* *Ξ* 55 (zie § 135[11]).

§ 246. (σεπ) *ἐννέπω* en *ἐνέπω* (uit *ἐν-σέπω*, zie § 38 B) *ik zeg*, fut. *ἐνισπήσω* ε 98 en *ἐνί-ψω* (uit *ἐνί-σπ-σω*) *H* 447 β 137 λ 148, aor. II *ἐνί-σπον*, subj. *ἐνί-σπω* en *ἔσπω* (uit *ἔν-σπω*), opt. *ἐνί-σποιμι*, imper. *ἐνί-σπε* en *ἔσπε* (uit *ἔν-σπε*), plur. *ἔσπετε* (uit *ἔν-σπετε*), inf. *ἐνι-σπεῖν*. — Adj. verbale (*ἄ-*)*σπετοσ*.

— Van den stamvorm σεκ impf. *ἶσκε* (met praesensreduplicatie) τ 203 χ 31.

Vgl. het oudlatijnsche *inseco*.
Subst. verb. ἐνοπή *geroep*.
Men verwarre het futurum ἐνίψω niet met ἐνίσσω § 244[3].

§ 247. (σεπ) *-ἕπω ik hanteer, ben in de weer*, impf. *-εἷπον*, fut. *-ἕψω*, aor. II *-ἑσπον*.

Med. *ἕπομαι ik ga mede*, impf. *εἱπόμην*, fut. *ἕψομαι*, aor. II *ἑσπόμην*.

De aor. med., ontstaan uit ἐ-σε-σπόμην, behoudt de reduplicatie in alle vormen, dus subj. ἕσπωμαι, imper. ἑσπέο, inf. ἑσπέσθαι, part. ἑσπόμενος.

§ 248. (στρεφ) *στρέφω ik draai*, bijvorm *στροφάω*, fut. *-στρέψω*, aor. *ἔστρεψα*. Pass. fut. *στρέψομαι*, aor. *ἐστρέφθην* (zie § 156[2]). — Adj. verbale *στρεπτόσ*.

---

*) Activum *φέβει hij drijft op de vlucht* *Π* 689 *P* 177?

**) Att. *ik maak bevreesd*. Zoo ook *φόβοσ vlucht*, att. *vrees*.

***) Met dit verbum is in den overgeleverden tekst verward *ἀνηρέψαντο* (van *-ερέπτω ik ruk*) *Υ* 234 enz.

§ 249. **(θαπ, ταφ)** pf. *τέθηπα* *ik sta verbaasd*, aor. II part. *ταφών* *verbaasd.*

Verwant zijn θηέομαι (att. θεῶμαι), θαυμάζω en θαυμαίνω *ik bewonder, verbaas mij*, met subst. verb. θαῦμα *wonder*, θηητήρ *bekijker.*

§ 250. **(τερπ)** *τέρπω* *ik verkwik*, med. en pass. *ik verkwik mij, verheug mij*, fut. *τέρψομαι*, aor. II *ἐτεταρπόμην*, *ἐταρπόμην* en *ἐτάρπην* (subj. 1. plur. *τραπήομεν*, zie § 39[16]), nevens *ἐτερψάμην* en *ἐτέρφθην* (zie § 155[5]) *.

§ 251. **(τρεπ)** *τρέπω* *ik wend*, fut. *τρέψω*, aor. II *ἔτραπον* nevens *ἔτρεψα*. Pass. pf. *τέτραμμαι* (zie § 119[2]), aor. *ἐτράφθην* (zie § 156[3]).

Subst. verb. τροπή *omkeer.*

Afgeleide verba *τροπάω* *ik wend* (§ 144) en -*τροπαλίζομαι* *ik wend mij om* (§ 144 aanm. 2).

§ 252. **(τρεφ)** *τρέφω* *ik voed*, aor. *ἔθρεψα*.

Intransitief aor. II *ἔτραφον* *ik groeide op*, pf. *τέτροφε* ψ 237 *hij heeft zich vastgehecht.* — Adj. verbale -*θρεπτοσ*.

§ 253. **(τυπ)** *τύπτω* *ik sla* **, aor. *ἔτυψα*, pass. pf. *τέτυμμαι*, aor. II *ἐτύπην*.

Subst. verb. τυπή *slag.*

---

*) In den overgeleverden tekst komt als aoristus passivi ook *ἐτάρφθην* voor.

**) Evenals *ἐλαύνω* (§ 286[2]), *θείνω*, *νύσσω*, *οὐτάζω* (§ 150[6]), *πλήσσω* (§ 239[1]) *ὠθέω* (§ 131 aanm. 2) beteekent *τύπτω* *ik breng een slag of stoot toe* (dus van nabij), terwijl *βάλλω* (§ 257) beteekent *ik tref door een worp* (dus uit de verte). Bijv.:

τὸν μὲν δουρὶ βαλών, τὸν δὲ σχεδὸν ἄορι τύψασ Υ 462
door den een met de speer, den ander van nabij met het zwaard te treffen.

βεβλημένοι οὐτάμενοί τε Δ 659
door worp en stoot getroffen.

HOOFDSTUK XIV.

VERBA MET STAM OP EEN LIQUIDA.

I. Futurum en aoristus op ouderwetsche wijze gevormd.

§ 254. De σ, die oorspronkelijk aan den futurum- en aoristus-stam eigen is, komt bij Homerus nog voor in de volgende λ- en ϱ-stammen:

1. ἀϱαϱίσκω *ik pas aan* (§ 284[1]), aor. ἦϱσα.
2. ϝέλλω *ik dring samen* (§ 264), fut. ϝέλσω ι 476 *, aor. ἔϝελσα.
3. ϝέϱϱω *ik ga weg*, aor. (ἀπ-)έϝεϱσα *ik rukte weg*. Hierbij aor. ἀπέϝϱᾱν en fut. ἀποϝϱήσω (§ 150[2]).
4. ϑέϱομαι *ik word warm*, fut. ϑέϱσομαι τ 507. Hierbij aor. II ἐϑέϱην ϱ 23 (zie § 154[2]).
5. κείϱω *ik scheer af*, aor. ἔκεϱσα nevens ἔκειϱα.
6. [κέλλω] *ik zet het schip op het strand* **, aor. ἔκελσα.
7. κῦϱω *ik tref aan*, aor. ἔκυϱσα.
8. ὄϱνῡμι *ik wek op* (§ 283[4]), fut. ὄϱσω Φ 335, aor. ὦϱσα.
9. φϑείϱω *ik verderf*, fut. (δια-)φϑέϱσω *N* 625. Hierbij pf. διέφϑοϱα *O* 128 *ik ben verloren.*
10. φῦϱω *ik bezoedel*, aor. ἔφυϱσα.

II. ω-conjugatie.

§ 255. **(ἀγερ)** ἀγείϱω *ik verzamel*, aor. ἤγειϱα.

Med. aor. II ἠγϱόμην *** nevens ἠγέϱϑην, beide reflexief *zich verzamelen*, doch aor. I med. -ηγειϱάμην *ik verzamelde voor mij*. Pass. pf. ἀγήγεϱμαι (§ 135[5]).

Bijvorm van het praes. (en impf.) med. ἠγεϱέϑομαι (§ 6 en 142).

Subst. verb. ἀγορή *vergadering*.

Men verwarre den aor. ἠγρόμην niet met ἠγρόμην, aor. med. van ἐγείρω *ik wek* (§ 159 aanm. 2).

---

*) ϝελσέμεν᾽. Overgeleverde tekst ἔδμεναι. **) Att. ὀκέλλω.

***) In plaats van ἤγϱοντο (*B* 94 enz.) en ἀγϱέσϑαι (β 385) geeft de overgeleverde tekst ἀγέϱοντο en ἀγεϱέσϑαι. — Het adj. verbale ἀγϱετόσ *te nemen* (met de samenstelling αὐτάγϱετοσ) behoort niet tot dit werkwoord, maar tot ἀγϱέω *ik neem.*

§ 256. (ἀερ) ἀείρω *ik hef**, aor. ἤειρα. Pass. aor. ἠέρθην, plqpf. 3. sing. ἄορτο.

Bijvorm van het praes. (en impf.) med. ἠερέθομαι *ik zweef* (§ 6 en 142).

Jonge vormen: αἴροντας P 724, ἀρθείς N 63 ε 393.
Subst. verb. ἀορτήρ *bandelier*.

§ 257. (βαλ) βάλλω *ik schiet, tref van verre***, fut. βαλέω, aor. II ἔβαλον, pf. βέβληκα. Aor. met passieve beteekenis -έβλην en ἐβλήμην, pf. pass. βέβλημαι en in overdrachtelijken zin βεβόλημαι. — Adj. verbale -βλητος.

Afwijkend ξυμβλήμεναι Φ 578.
Subst. verb. ἀνάβλησις *uitstel*.

§ 258. (βουλ) βούλομαι *ik vind beter, wil liever*, pf. (προ-)βέβουλα *A* 113.
Kortere praesensvorm βόλομαι Λ 319 π 387.

§ 259. (γεγων) aor. II ἐγέγωνον *ik beschreeuwde*, part. pf. γεγωνώς.

§ 260. (γεν) γίγνομαι *ik word geboren*, in den 3[en] persoon ook *gebeuren*, aor. II ἐγενόμην, pf. γέγονα (§ 159[9]).

Causatief aor. ἐγεινάμην *ik gaf het leven*.

Subst. verb. γένεσις *oorsprong*, γενεή en γενετή *geboorte*.

§ 261. (δεμ) δέμω *ik bouw*, aor. ἔδειμα. Pass. pf. δέδμημαι (§ 134[4]). — Adj. verbale δμητός.

Men verwarre het pf. pass. en het adj. verbale niet met de overeenkomstige vormen van δάμνημι (§ 296).

§ 262. (ἐντυν) ἐντῡνω *ik maak gereed*, aor. ἤντῡνα. Hierbij impf. ἤντυνον.
Met den dubbelen vorm ἐντῡν—ἐντυ vergelijke men ἀρτῡνω—ἀρτύω (§ 284[1]), θῡνω—θύω (§ 285) en ἰθῡνω *ik richt* —ἰθύω *ik richt mij (voorwaarts)*.

---

*) Niet van denzelfden stam komt συναείρω *ik span aan* *K* 499 *O* 680, ook niet het part. ἀρημένος *overmeesterd, machteloos*, van onbekende afleiding, noch ook ἐναίρω *ik versla, dood* (zie § 222[9]).

**) Zie de noot op § 253.

§ 263. **(ἐρ)** *εἴρομαι ik vraag,* fut. *εἰρήσομαι,* aor. II *ἠρόμην.*

Bijvormen van het praesens (en impf.) *ἐρέω, ἐρέομαι, ἐρεείνω, εἰρωτάω.*

Over εἰρωτάω vergelijke men § 38 aanm. 1.

Afwijkend: imper. ἔρειο Λ 611, subj. ἐρήομεν Α 62.

Men verwarre de vormen εἴρομαι en ἐρέω niet met het praes. en fut. van ϝείρω § 306², en den aor. niet met dien van ἄρνυμαι § 283¹.

Verwant is ἐρευνάω *ik spoor na.*

§ 264. **(ϝελ)** *ϝέλλω ik dring samen,* fut. *ϝέλσω* ι 476 (zie § 254²), aor. *ἔϝελσα* (§ 254²). Pass. pf. *ϝέϝελμαι,* aor. II *ἐϝάλην.*

Afwijkend inf. aor. ἐϝέλσαι Φ 295 (§ 43).

Bijvormen van het praesens *ϝειλέω* Σ 447, *(ϝ)ειλυφάω* Λ 156, *ϝειλῡφάζω* Υ 492.

In gelijke beteekenis *-ϝειλύω* Ψ 135, fut. *ϝειλῡσω* Φ 319, pf. pass. *ϝέϝλῡμαι.*

Verwant is ϝελίσσω (§ 239³).

§ 265. **(κελ)** *κέλομαι ik spoor aan,* fut. *κελήσομαι* κ 296, aor. II *ἐκεκλόμην.* Hiernevens *κελεύω, κελεύσω, ἐκέλευσα.*

Frequentativum κελευτιάω (zie § 144).

§ 266. **(κρᾱαν)** *κρᾱαίνω ik vervul,* aor. *ἐκρήηνα* *. Pass. pf. en plqpf. 3. plur. *κεκρᾱανται, ἐκεκρᾱαντο.* — Adj. verbale *(ἀ-)κρᾱαντος.*

Van den éénsylbigen stam κραν vindt men κραίνουσι, -κρήνειε, (κρῆνον), κρῆναι, κρανέεσθαι; zie θ 391 τ 567 Ο 599 (υ 115) ε 170 Ι 626.

§ 267. **(κριν)** *κρίνω ik scheid, kies uit,* fut. *-κρινέω,* aor. *ἔκρῑνα.* Pass. pf. *κέκριμαι,* aor. *ἐκρίνθην* (§ 156 aanm.). — Adj. verbale *κριτός.*

Afwijkend 3. plur. aor. pass. διέκριθεν Β 815.

§ 268. **(κτεν, κτα)** *κτείνω ik dood,* fut. *κτενέω,* aor. II *ἔκτανον* en *ἔκταν* nevens *ἔκτεινα.* Aor. med. met passieve beteekenis *ἐκτάμην* nevens aor. pass. *ἐκτάθην.*

---

*) Juister *ἐκρᾱηνα.*

Van den aor. II act. ἔκταν komt voor: ind. ἔκταν, ἔκτα, ἔκταμεν, ἔκταν, subj. κτάομεν χ 216, inf. κτάμεναι, part. κτᾱ́ς.

Deze wegens de korte α opmerkelijke aoristus is gevormd naar analogie van het medium ἐκτάμην; vgl. οὖτα § 150[6].

§ 269. (μελ) *μέλει het gaat ter harte*, fut. *μελήσει*, aor. II *ἐμέμβλετο* (uit *ἐμέμλετο*), pf. *μέμηλε*.

Van het medium vindt men behalve den aor. II nog: imper. praes. *μελέσθω* en ind. fut. *μελήσεται*.

Dit verbum wordt ook persoonlijk gebezigd, doch (toevallig) geregeld in den 3[en] persoon; 1[e] persoon μέλω slechts ι 20.

§ 270. (μερ) pf. 3. sing. *ἔμμορε hij heeft deel*. Pass. plqpf. 3. sing. *εἵμαρτο er was door het lot beschikt*. — Adj. verbale *βροτόσ sterveling* (zie § 39[19]).

Imper. praes. 2. sing. μείρεο Ι 616 (jonge versregel).
Over de verdubbeling der μ in ἔμμορε enz. zie men § 27 aanm. 2.

§ 271. (ὀφελ) *ὀφέλλω ik vermeerder, baat*, aor. *ὤφειλα Π* 651 *β* 334.

§ 272. (ὀφελ) *ὀφείλω ik ben schuldig, ben verplicht, moet*, aor. II *ὤφελον*.

αἴθ' of ὡς ὤφελον in wenschen (zie § 326 A[1]).

§ 273. (παλ) *πάλλω ik zwaai, schud*, aor. II *-επέπαλον* nevens *ἔπηλα*. Aor. II zonder bindvocaal *ἐνεπάλμην ik zwaaide tegen . . . aan O* 645, *ἐξέπαλτο het spatte uit . . . Υ* 483.

Subst. verb. πάλη *worsteling*.

§ 274. (πελ) *πέλομαι ik beweeg mij, verkeer, word, ben*, aor. II *ἐπλόμην* (= *ἐγενόμην*).

Op enkele plaatsen komt het activum voor: πέλει, 'πέλε, ἔπλε.

Verlengde vormen *πωλέομαι ik begeef mij* (§ 144), *πολεύω ik verkeer χ* 223.

Met den langen klinker in πωλέομαι vergelijke men νέμω—νωμάω.

§ 275. (πορ) aor. II *ἔπορον ik gaf, verschafte*, pf. pass. *πέπρωται hij, het is bestemd* (zie § 39[22]).

Van denzelfden stam πορσύνω *ik verschaf*, fut. πορσυνέω.
Vgl. het attische πορίζω.

§ 276. (σερ) *ἔερται het is aaneengeregen.*

Subst. verb. ἕρμα *oorhanger.*

§ 277. (ταμ) *τάμνω ik snijd*, aor. II *ἔταμον*, pf. pass. *τέτμημαι.* — Adj. verbale *τμητός.*

Verwant is τμήγω § 235.

Subst. verb. πρότμηςις *onderlijf* (?), τομή *snede.*

§ 278. (τεν, τα, ταν) *τιταίνω* (§ 139[3]) * *ik strek, span, trek*, aor. *ἐτίτηνα* *N* 534 en *ἔτεινα.* Pass. pf. *τέταμαι*, aor. *ἐτάθην.*

Gelijke beteekenis heeft:

— *τανύω*, fut. *τανύω* (§ 147 B[3]), aor. *ἐτάνυ(σ)σα.* Pass. pf. *τετάνυσμαι*, aor. *ἐτανύσθην.*

3. sing. praes. pass. τάνυται P 393.

§ 279. (φαν) *φαίνω ik maak zichtbaar*, fut. (*ἐκ-*)*φανέω* *T* 104, aor. *ἔφηνα.* Pass. fut. *προφανέομαι μ* 230, pf. *πέφασμαι*, aor. II *ἐφάνην* (zie § 146). — Adj. verbale (*ἄ-*)*φαντος.*

Op zichzelf staande vormen (vgl. § 144 aanm. 1):

Van den stam φα: πεφήςεται *zal verschijnen* P 155, niet te verwarren met § 280.

Van den stam φαυ: ’φάε *verscheen* Ξ 502. φαέθων *blinkend* (zie § 142 aanm. 1).

In de beteekenis van *licht geven* (= φαείνω) is φαίνω η 102 (jonge plaats) gebruikt **.

(φαεν) *φαείνω ik geef licht*, aor. pass. *ἐφαένθην ik blonk* (zie § 155[6]).

Gereduplicееrde praesensvormen:

1. *πιφαύσκω, πιφαύσκομαι ik maak zichtbaar, deel mede* (§ 139[10]).
   Over de quantiteit der ι zie men § 139 aanm. 2.
2. *παμφαίνω* en *παμφανάω* (alleen part.) *ik blink* (§ 138[2]).
3. *παιφάσσειν flikkeren.*

---

*) Att. *τείνω.*

**) Volgens den overgeleverden tekst ook *τ* 25 en in een gedeelte der handschriften *σ* 310.

§ 280. (φεν) aor. II *ἔπεφνον ik versloeg, doodde*. Pass. pf. *πέφαμαι*, fut. exact. *πεφήσομαι*. — Adj. verbale *φατόσ*.

Men verwarre het fut. exactum niet met § 279.

Subst. verb. φονή en φόνος *moord*, φονεύς *moordenaar*, samenstellingen op -φόντης en -φάτης.

§ 281. (χαρ) *χαίρω ik verheug mij*, fut. *χαιρήσω*, *κεχαρήσω* O 98, *κεχαρήσομαι* ψ 266 (zie § 137[4]), aor. II *ἐχάρην* en *ἐκεχαρόμην*, daarnevens *ἐχηράμην* Ξ 270, pf. part. *κεχαρηώσ* H 312 (zie § 161 B).

Subst. verb. χάρμα *vreugd*.

§ 282. (χραισμ) aor. II *ἔχραισμον ik baatte* nevens *ἐχραίσμησα*, fut. *χραισμήσω*.

III. μι-conjugatie.

§ 283. **1.** **(ἀρ)** *ἄρνυμαι ik verwerf*, aor. II *ἠρόμην*.

Men verwarre den aoristus niet met dien van εἴρομαι § 263. Zie ook § 256.

2. **(ὀλ-εσ)** *ὄλλῡμι ik verderf*, bijvorm *ὀλέκω*, fut. *ὀλέσσω* en *ὀλέω* (zie § 147 A), aor. *ὤλε(σ)σα*. Aor. II med. *ὠλόμην ik kwam om*. Pf. *ὄλωλα ik ben verloren*.

Het part. aor. med. ὀλόμενος (§ 21) wordt als adj. gebruikt, *verwenscht* *.

Subst. verb. ὀλετήρ *verderver*.

3. **(ὀμ-οσ)** *ὄμνῡμι ik zweer*, imper. *ὄμνυθι* Ψ 585, fut. *-ομοῦμαι*, aor. *ὤμο(σ)σα*.

Tot de ω-conjugatie (zie § 145 B) behooren de vormen:

Praes. imper. ὀμνυέτω T 175.

Impf. ind. ὤμνυον -ε Ξ 278 β 377 enz.

4. **(ὀρ)** *ὄρνῡμι ik drijf aan*, imper. *ὄρνυθι*, fut. *ὄρσω* Φ 335, aor. *ὦρσα* en aor. II *ὤρορον* (ook intransitief, N 78 ϑ 539 ω 62).

Tot de ω-conjugatie (zie § 145 B) behooren de vormen:

Impf. ind. ὤρνυε -ον O 613 M 142.

Over de σ in het fut. en den aor. zie men § 254[8].

---

*) Eig.: *waarvan men zegt: „ὄλοιτο!"*.

Medium *ὄρνυμαι ik rijs op*. Fut. *ὀρέομαι Υ* 140. Aor. II *ὠρόμην* en zonder bindvocaal *ὤρμην*, imper. *ὄρσο*, bovendien imper. aor. mixti *ὄρσεο* (§ 152[7]). Pf. *ὄρωρα* (§ 135[4]).

Met dit werkwoord verwarre men niet de vormen ἐπὶ ... ὄρονται, ὄροντο, ὀρώρει (§ 309).

Bijvormen:

ὀρίνω, aor. *ὤρῑνα*, pass. *ὀρίνομαι*, aor. *ὠρίνθην*.

ὀροθύνω.

aor. *ὤρουσα* met de beteekenis van het medium.

5. (μαρ) *μάρναμαι ik kamp*, alleen praes. en impf.

IV. Met inchoatiefuitgang.

§ 284. **1. (ἀρ)** *ἀραρίσκω ik pas aan, voeg samen* (§ 138[3]), aor. *ἦρσα* (§ 254[1]), aor. II *ἤραρον* (soms intransitief), aor. pass. *ἤρθην* *Π* 211. Pf. *ἄρηρα* (§ 135[1]) intransitief *ik pas, sluit aan*, part. fem. *ἀραρυῖα* (§ 161 A).

Part. naar de *μι*-conjugatie *ἄρμενος passend*.

Men verwarre den aor. pass. niet met § 256.

Verwant zijn ἁρμόζω (att. ἁρμόττω) en ἀρτῡ́νω—ἀρτύω (vgl. § 262) *ik pas aan*. Zie ook § 286[3].

2. (αὐρ) *ἐπαυρίσκομαι ik geniet N* 733, fut. *ἐπαυρήσομαι Ζ* 353, aor. II *ἐπηῦρον* en *ἐπηυρόμην*.

Vaak spottend gebezigd in den zin van *zijn bekomst krijgen, er van lusten*.

Men verwarre den aor. II act., die gewoonlijk *aanraken* beteekent, niet met § 150[2].

3. (θορ) *θρώσκω ik spring* (§ 39[21] en 140[1]), fut. (*ὑπερ-*)*θορέομαι* *Θ* 179, aor. II *ἔθορον*.

4. (μολ) *βλώσκω ik ga* (§ 39[23] en 140[2]), aor. II *ἔμολον*, pf. *μέμβλωκα* (§ 134[5]).

HOOFDSTUK XV.

VERBA MET STAM OP σ.

I. Algemeene opmerkingen.

§ 285. De stammen op *ασ*, *εσ*, *ισ* hebben volgens § 141 een met *ι* versterkten praesensstam; na uitstooting van de *σ* gaat het praesens op *-αίω*, *-είω*, *-ίω* uit. Deze uitgangen kunnen volgens § 16 en 17 tot *-άω*, *-έω*, *-ίω* verkort worden.

Evenzoo gevormd is *θυίω* (stam *θυσ*) *ik raas*, bijvormen *θύω* en *θῦνω* (vgl. § 262).

Het futurum is op *-σσω*, de aoristus op *-σσα* gevormd, maar ook jongere vormen op *-σω* en *-σα* komen voor (zie § 35), terwijl het futurum atticum (§ 147 A) in dezelfde gevallen als later wordt gebruikt. Bijv.:

μαίομαι, fut. *μάσσομαι*, aor. *-εμα(σ)σάμην*.

ναίω, aor. *ἔνασσα*, aor. pass. *ἐνάσθην*.

τελείω, *τελέω*, fut. att. *τελέω*, aor. *ἐτέλε(σ)σα*, pf. pass. *τετέλεσμαι*, aor. pass. *ἐτελέσθην*.

De verba met stam op *σ*, die praesensversterking met *ι* hebben zonder overigens af te wijken, zijn:

Stam op *ασ*:

1. *γελαίω*, *γελάω* *ik lach*. — Adj. verbale *γελαστόσ*.
   Verlengde vorm γελοιάω υ 347.

2. *λιλαίομαι* *ik hunker* (§ 139[5]), part. pf. *λελιημένοσ*.
   λελιημένος is ontstaan uit λελιλημένος, waarin de praesens-reduplicatie behouden is (vgl. § 139 aanm. 4).

3. *μαίομαι* *ik (onder)zoek*. — Adj. verbale *-μαστοσ*.
   Subst. verb. Μάστωρ als eigennaam.

4. *ναίω* *ik woon*. Verlengde vorm *ναιετάω* (vgl. § 144).
   Men verwarre dit verbum niet met νάειν *stroomen* (zie § 184).
   Subst. verb. -νάστης (Νάστης eigennaam) en -ναιέτης *-woner*.

Stam op *εσ*:

5. *ἀκείομαι, ἀκέομαι ik heel.* — Adj. verbale *ἀκεστόσ.*
   Subst. verb. ἄκεσμα *heelmiddel.*
6. *νεικείω, νεικέω ik twist.*
7. *ὀκνείω, ὀκνέω ik schroom.*
8. *τελείω, τελέω ik voltooi.* — Adj. verbale *-τέλεστοσ.*
9. *ϝοινοβαρείων* (part.) *door wijn bezwaard.*

Stam op *ισ*:

10. *ὀΐω, ὀίω* en *ὀΐομαι, ὀίομαι ik meen*, aor. *ὠϊσσάμην* en *ὠΐσθην.* — Adj. verbale *(ἀν-)ὠΐστοσ.*

II. ω-conjugatie.

§ 286. 1. aor. *ἄα(σ)σα ik verbijsterde, verblindde*, med. *ἀα(σ)σάμην ik werd verbijsterd, verblind*, en in gelijke beteekenis pass. *ἀάσθην.* — Adj. verbale *(ἀν-)ἀάστοσ* en *(ἀν-)ἄατοσ.*

Subst. verb. ἀάτη *verbijstering, verblinding.*

2. *ἐλαύνω* en *ἐλάω ik sla*, drijf voort*, fut. *-ελάσσω* en *ἐλάω*, aor. *ἤλα(σ)σα*, pf. pass. *ἐλήλαμαι* (§ 119 aanm.). — Adj. verbale *-ήλατοσ.*

Subst. verb. ἐλατήρ en ἱππηλάτα (§ 54) *paardenbestuurder.*
Afgeleid verbum ἐλαστρέω *ik drijf voort.* Vgl. βωστρέω (§ 192 aanm. 2).

3. fut. *ἀρέσσομαι ik stel tevreden, maak weer goed*, aor. *ἤρεσα* en *ἠρε(σ)σάμην.*

Het praesens komt niet voor; att. ἀρέσκω.
Verwant is ἀραρίσκω § 284[1].

§ 287. Een medeklinker vóór de *σ* hebben:

1. (ἀεξ) *ἀέξω ik doe toenemen**.*

2. (ἀλεξ) *ἀλέξω ik weer*, fut. *ἀλεξήσω*, aor. II *ἤλαλκον* nevens *ἠλέξησα.*

De aor. II is van den korteren stam ἀλκ gevormd (vgl. § 83[2]).
Afwijkend inf. aor. med. ἀλέξασθαι.
Subst. verb. ἀλεξητήρ en ἀλκτήρ *afweerder*, ἔπαλξις *borstwering.*

---

*) Zie de noot op § 253. **) Att. *αὔξω* en *αὐξάνω.*

3. (τερσ) *τέρσομαι ik word droog*, aor. II *ἐτέρσην*.

Verwant is τερcαίνω (alleen aor. ἐτέρcηνα) *ik droog af*.

§ 288. (αἰδ-εσ) *αἴδομαι* en *αἰδέομαι ik ontzie, schroom*, fut. *αἰδέ(σ)σομαι*, aor. *ἠιδε(σ)σάμην* nevens *ἠιδέσθην*.

Afwijkend αἰδεῖο imper. praes. Ω 503 ι 269 (elders αἴδεο).

§ 289. (κοτεσ) *κοτέω* en *κοτέομαι ik wrok*, aor. *ἐκοτεσσάμην*, part. pf. *κεκοτηώσ* (§ 161 B).

§ 290. (μαχ-εσ) *μάχομαι* en *μαχείομαι ik vecht*, fut. *μαχέσσομαι* en *μαχέομαι*, aor. *ἐμαχε(σ)σάμην* *. — Adj. verbale *μαχητόσ*.

Subst. verb. μάχη *strijd*, μαχητήc *strijder*.

§ 291. (νεσ) *νίσσομαι* (§ 139[7]) en *νέομαι ik keer terug*, alleen praes. en impf.

Het praesens wordt niet zelden bij wijze van futurum gebezigd (bijv. *Σ* 136 *Ψ* 76 *λ* 176); vgl. *εἶμι* (§ 308[3]).

In gelijke beteekenis wordt gebruikt νοcτέω van νόcτοc *terugkeer*.
Op eenige (jonge) plaatsen beteekent νέομαι *ik ga*.
Subst. verb. Νέcτωρ als eigennaam.

§ 292. (ἀνυσ) *ἀνύω* *Δ* 56 en *ἄνω ik volbreng, vorder*, fut. *ἀνύω* (§ 147 B[1]), aor. *ἤνυσα*, pass. fut. *ἀνύσσομαι* *π* 373. — Adj. verbale (*ἀν-*)*ήνυστοσ*.

De praesensvorm ἄνω is ontstaan uit ἄνϝω (voor ἀνύω); vgl. § 23.
Afwijkend ἄνοιτο Σ 473.
Subst. verb. ἄνυcιc *goede uitslag*.

§ 293. (ϝερυσ) *ϝερύω ik trek*, fut. *ϝερύω* (§ 147 B[2]), aor. *ἐϝέρυ(σ)σα* (§ 40 aanm. 2). Med. *ik trek tot mij, onttrek, trek aan*, fut. *ϝερύομαι*, aor. *ἐϝερυ(σ)σάμην*, pf. *ϝέϝρῡμαι*. — Adj. verbale *ῥῡτόσ*.

Als vormen van den ind. aor. vindt men ook: *εἴρυ(σ)σε*, *εἴρυσαν*, *εἰρυσάμην*.

Deze vormen (Γ 373 Π 863 Λ 9 κ 165 enz.) zijn van den korteren stam ϝρυc afgeleid, dus oorspronkelijk ἔϝρυ(c)cε, ἔϝρυcαν, ἐϝρυcάμην. Vgl. κεινόc uit κεν(ε)ϝόc § 63 A[3].

*) De overgeleverde tekst geeft de afwijkende vormen *μαχέοιτο* *Α* 272, *μαχέοιντο* *Α* 344, *μαχεούμενον* *-νοι* *λ* 403 *ω* 113, *μαχεῖται* *Υ* 26.

Ook vindt men van den aor. med. de vormen *εἰρύσσασθαι*, *εἰρύσσαιτο*, *εἰρύσσαισθε*.

Deze vormen zijn afgeleid van den stam ἐϝρυς (uit ἐϝ(ε)ρυς, langeren vorm voor ϝερυς). Vgl. εὔκηλος uit ἔϝ(ε)κηλος, langeren vorm voor ϝέκηλος (§ 43 aanm.).

Van den korteren stam *ϝρυσ* is verder afgeleid *ῥυστάζω* (*ϝρυστάζω*) *ik sleur* (§ 222[4]).

Vgl. νεύω—νευστάζω *ik knik*.
Men verwarre het medium ϝερύομαι niet met ῥύομαι § 164 *.
Subst. verb. ῥυτήρ *trekker*, *schutter*, *streng*.

§ 294. (**ὀδυσ**) aor. *ὠδυ(σ)σάμην ik was vertoornd*, pf. *ὀδώδυσμαι* (§ 135[8]).
Van de *goden* gezegd. Afwijkend τ 407.

§ 295. Een overgang van de σ-stammen op de vocaalstammen vormen:

1. *αἰνέω ik prijs*, bijvorm *αἰνίζομαι* (zie § 144 aanm. 1), fut. *αἰνέσσω*, aor. *ᾔνεσσα*.

2. *ἱλάομαι* en *ἱλάσκομαι ik stem genadig*, aor. *ἱλα(σ)σάμην*.
   A 100, 147 is ἱ- in den aoristus kort.

   Pf. act. *genadig zijn*, subj. 3. sing. *ἱλήκῃσι*, imper. 2. sing. *ἵληθι*.

3. *λοέω* δ 252 *ik geef een bad*, aor. *ἔλουσα* en *ἐλόεσσα*.

   Med. *λούομαι ik baad mij*, aor. *ἐλουσάμην* en *ἐλοεσσάμην*, pf. *λέλουμαι*.

   Afwijkend ἔλοε κ 361, λοῦσθαι ζ 216.
   In de vormen met λο- is de υ van den stam λου-ε(ς) tot ϝ geworden en daarna uitgestooten.

4. *πενθείω* Ψ 283 *ik treur*, inf. *πενθήμεναι* (zie § 195 B a^6), aor. inf. *πενθῆσαι* Τ 225.

   Van den korteren stam πενθ—παθ ** is gevormd πάσχω, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα (§ 159[13]).

5. *ποθέω ik mis*, inf. *ποθήμεναι* μ 110 (zie § 195 B a^7), aor. *ἐπόθεσα*. — Adj. verbale (*ἀ-*)*πόθεστος*.

   Subst. verb. ποθή en πόθος *gemis*, *verlangen*.

---

*) In den overgeleverden tekst is dit herhaaldelijk geschied.
**) Zie de noot op blz. 57.

6. *ῥαίω ik beuk*, fut. *ῥαίσω*, aor. *ἔρραισα*, aor. pass. *ἐρραίσθην*.
Subst. verb. -ραιστής *kweller*, ῥαιστήρ *moker*.

7. aor. inf. *στερέσαι ν* 262 *berooven*, op zichzelf staande.

III. μι-conjugatie *.

§ 296. **(δαμ-ασ)** *δάμνημι* ** *ik bedwing*, fut. *δαμάω*, aor. *ἐδάμα(σ)σα*. Med. *δάμναμαι*, aor. *ἐδαμα(σ)σάμην*. Pass. aor. *ἐδάμην*, *ἐδαμάσθην*, *ἐδμήθην* (§ 155[2]), pf. *δέδμημαι* (§ 134). — Adj. verbale (*ἀ-*)*δάμαστος* en (*ἄ-*)*δμητος*.

Men verwarre het pf. pass. en het adj. verbale niet met de overeenkomstige vormen van δέμω (§ 261).

Voor ἐδάμνā Ε 391 enz. zie men § 195 aanm. 2.

Subst. verb. δμήτειρα *bedwingster*, Δμήτωρ en -δαμάτωρ *bedwinger*, δμῆσις *het temmen*.

§ 297. **(κερ-ασ)** *κίρνημι ik meng* (att. *κεράννῡμι*), bijvormen *κεραίω* en *κεράω* (zie § 285), aor. *ἐκέρα(σ)σα*. — Adj. verbale *-κρητος*.

Afwijkend inf. aor. (ἐπι-)κρῆσαι η 164.

Voor ἐκίρνā η 182 enz. zie men § 195 aanm. 2.

Subst. verb. κρητήρ *mengvat*.

§ 298. **(πελ-ασ)** *πίλναμαι ik nader*, aor. II *ἐπλήμην* nevens *ἐπελάσθην*, part. pf. *πεπλημένος μ* 108.

πελάζω *** *ik doe naderen Ε* 766, aor. *ἐπέλα(σ)σα* en *ἐπελασσάμην Ρ* 341.

ἐπέλασα intransitief Μ 112 μ 41.

Men verwarre den aor. ἐπλήμην (Δ 449 Θ 63 Ξ 438, 468) niet met ἐπλήμην aor. van πίμπλαμαι (§ 196[3]).

§ 299. **(περ-ασ)** *πέρνημι ik verkoop*, fut. *περάω Φ* 454, aor. *ἐπέρα(σ)σα*, pf. pass. *πέπρημαι Φ* 58.

Men verwarre dit verbum niet met περάω *ik ga door*, fut. περήσω, aor. ἐπέρησα, noch met -πρήθω *ik blaas* (att. πίμπρημι, § 196[4]).

---

*) Onder de hier volgende werkwoorden hebben de *ασ*-stammen een van het Attisch verschillende praesensvorming. Van de verba die in het Attisch op *-εννῡμι* uitgaan komt geen praesens of imperfectum voor, behalve van *ϝέννῡμι* (§ 303).

**) Bij later dichters *δαμάζω*, vgl. *πελάζω* § 298.

***) Vgl. noot **.

§ 300. **(πετ-ασ)** *πίτνημι ik spreid uit* *), aor. *ἐπέτα(σ)σα*. Pass. pf. *πέπταμαι*, aor. *ἐπετάσθην*.

Voor 'πίτνᾱ Φ 7 zie men § 195 aanm. 2.

§ 301. **(σκεδ-ασ)** *-σκίδνημι ik verstrooi* **), aor. *ἐσκέδασα* en *ἐκέδασσα*. Pass. praes. *σκίδναμαι* en *κίδναμαι*, aor. *ἐκεδάσθην*.

Over den stamvorm zonder c zie men § 45[1].
Subst. verb. cκέδαcιc *verstrooiing*.

§ 302. **(ἐσ)** *εἰμί* *** *ik ben.*

Ind. praes. *εἰμί*, **ἐσσί** (§ 111), *ἐστί(ν)*.
ἐστόν.
εἰμέν, *ἐστέ*, **ἔᾱσι(ν)** en *εἰσί(ν)*.
Impf. **ἦα** en **ἔα**, **ἔησθα** † en *ἦσθα*, **ἦεν**, **ἔεν** †† en *ἦν*.
ἤστην.
ἦμεν, *ἦτε*, *ἦσαν* en **ἔσαν**.
In gelijke beteekenis iterat. **ἔσκον** enz. †††
(zie § 146 aanm. 1).
Subj. **ἔω** enz., ook **-είω**, **εἴῃσι**.
Opt. *εἴην*, *εἴης* ⸸, *εἴη* en **ἔοι**, *εἶτε*, *εἶεν*.
Imper. **ἔσσο**, *ἔστω* enz.
Inf. **ἔ(μ)μεναι** en *εἶναι* (§ 125).
Part. **ἐών** enz.
Futurum **ἔ(σ)σομαι**, **ἔ(σ)σεαι**, **ἔ(σ)σεται**, *ἔσται* en **ἐσσεῖται** enz.
Adj. verbale *ἐτεός werkelijk* (vgl. § 128).

De 2. sing. ind. praes. kan worden geëlideerd tot ἐcc' (zie § 13[1]).
De 2. sing. imper. is naar het medium gevormd; zij komt slechts geëlideerd voor, dus ἐcc'.
Over de vervorming van ἐcμ- tot ἐμμ- εἰμ- ἐμ- zie men § 38 B.

---

*) Att. *-πετάννῡμι*. **) Att. *-σκεδάννῡμι*.
***) De van het Attisch verschillende vormen zijn met vette letter gedrukt.
†) Overgeleverde vorm *ἔησθα*.
††) Overgeleverde vorm *ἔην* of *ἦν*.
†††) Overgeleverde vormen *ἔσκον* enz.
⸸) Volgens de overlevering ook *ἔοις* *I* 284.

De overlevering geeft bovendien de volgende opmerkelijke (jonge) vormen *:

Ind. praes. 2. sing. εἶς ρ 388.
(Impf. 1. sing. -ῆν ι 473, ἔον Λ 762 Ψ 643).
3. sing. ἤην (Λ 808 τ 283) ψ 316 ω 343.
Subj. 3. sing. ῆισιν Τ 202 (zie ook θ 147, 580).
3. plur. ὦσι Ξ 274 (ω 491).
Part. ὤν η 94 (τ 230), 489.

§ 303. (ϝεσ) fut. ϝέ(σ)σω *ik zal bekleeden*, aor. ἔϝε(σ)σα.
Med. ϝέννυμαι, aor. ἐϝε(σ)σάμην.

Het pf. en het plqpf. pass. worden vervangen door vormen van ϝεῖμαι (uit ϝέσμαι, zie § 38 B) *ik heb aan*, dus:

Ind. pf. ϝεῖμαι, ϝέσσαι, ϝέσται.
Plqpf. ἔϝεσσο, ἔϝεστο, ἐϝέσθην, ἐϝείατο.
Part. ϝείμενος.
Subst. verb. ϝεῖμα *kleed*.

§ 304. (κορεσ) fut. κορέω *ik zal verzadigen*, aor. ἐκόρεσα. Med. ἐκορε(σ)σάμην nevens ἐκορέσθην, pf. κεκόρημαι, hierbij het part. κεκορηώς (§ 161 B) met passieve beteekenis. — Adj. verbale (ἀ-)κόρητος.

§ 305. Een overgang van de σ-stammen op de vocaalstammen vormen:

1. ἄγαμαι en ἀγαίομαι (§ 285) *ik verbaas mij, erger mij*, fut. ἀγάσσομαι δ 181, aor. ἠγα(σ)σάμην (§ 105 aanm.). — Adj. verbale ἀγητός.
2. ᾽δέατο ζ 242 *hij scheen* **, aor. ἐδοάσσατο, subj. δοάσσεται Ψ 339.
3. δύναμαι *ik kan*, fut. δυνήσομαι, aor. ἐδυνησάμην en ἐδυνάσθην.
4. ἔραμαι *ik verlang, krijg lief*, aor. ἠρα(σ)σάμην (§ 105 aanm.). — Adj. verbale ἐρατός.
5. κρέμαμαι *ik hang*. — Hierbij act. *ophangen*: fut. κρεμάω, aor. ἐκρέμασα.
6. ὄνομαι *ik ben niet tevreden, schat gering*, opt. 3. sing. ὄνοιτο, fut. ὀνόσσομαι, aor. ὠνο(σ)σάμην ***. — Adj. verbale ὀνοστός.

---

*) De tusschen haakjes geplaatste kunnen op aannemelijke wijze worden verbeterd.
**) Praesens δέαται *I* 103 enz.?
***) De overgeleverde tekst geeft *P* 25 den afwijkenden vorm ὤνατο.

HOOFDSTUK XVI.

VERBA WIER TIJDEN VAN TWEE OF MEER STAMMEN ZIJN AFGELEID.

§ 306. *Spreken, zeggen*:

1. **(ἀγορα)** *ἀγοράομαι*, aor. *ἠγορησάμην*.

Subst. verb. ἀγορητής *spreker*, ἀγορητύς *welbespraaktheid*.

— **(ἀγορευ)** *ἀγορεύω*, fut. *ἀγορεύσω*, aor. *ἠγόρευσα*.

Beide verba zijn afgeleid van ἀγορή *vergadering* (zie ἀγείρω § 255).

2. **(ϝερ)** *ϝείρω*, fut. *ϝερέω*. Pass. aor. part. *ῥηθείς* σ 414 υ 322, pf. *ϝέϝρημαι*, fut. exact. *ϝεϝρήσομαι* Ψ 795. — Adj. verbale *ῥητός*.

Subst. verb. ῥητήρ *spreker*, ῥῆσις *gesprek*.

Men verwarre dit verbum niet met εἴρομαι of ἐρέω *ik vraag* (§ 264).

3. **(ϝεπ)** *ἔϝειπον*.

4. **(φᾱ)** *φημί* (ook *ik beweer*), impf. als aor. gebruikt *ἔφην*, impf. iterat. *ἔφασκον*, fut. *φήσω*. Med. in gelijke beteekenis als het activum, praes. *φάμαι*, impf. *ἐφάμην*. — Adj. verbale *φατός*.

Opmerkelijke vormen:

Ind. praes. act. 2. sing. φῆσθα nevens φής.
Subj. „ „ 3. sing. φήῃ.
Ind. impf. „ 2. sing. ἔφης nevens ἔφησθα, 3. plur. ἔφαν nevens ἔφασαν.
Imper. praes. med. 2. sing. φάο.
Overigens geconjugeerd als ἵστημι en ἵσταμαι.
Subst. verb. -φήτης *spreker*, φάτις *gerucht*, -φάσις *spraak*.

5. **(ἠ)** *ἦ* (*zoo*) *sprak hij*.

Steeds eerste woord van het vers. Niet te verwarren met ἦ *waarlijk*.

6. **(σεπ)** *ἐ(ν)νέπω* } zie § 246.
(σεκ) *ἴσκε* }

Aanmerking. Het verbum λέγω beteekent bij Homerus niet *ik spreek*, maar *ik zamel*, *som op*, en behoort dus n i e t in deze §; fut. λέξω, aor. ἔλεξα, pass. aor. II zonder bindvocaal ἐλέγμην, pf. -λέλεγμαι Ν 689.

Medium *voor zich zamelen*, *opsommen*, vandaar *beredeneeren*, fut. -λέξομαι, aor. -ελεξάμην.

Men verwarre den aor. ἐλέγμην niet met § 232.

§ 307. (ἐδ, φαγ, βρω) *eten*:

ἔδω (inf. *ἔδμεναι* § 145 A), *ἔσθω*, *ἐσθίω* (zie § 142), fut. *ἔδομαι*, aor. II *ἔφαγον*, pf. part. *ἐδηδώσ* en *βεβρωκώσ*.

Pass. pf. 3. sing. *ἐδήδοται* *χ* 56, fut. exact. *βεβρώσεται*.

Afwijkend plqpf. opt. βεβρώθοιϲ Δ 35 (§ 160 B).

Subst. verb. -εϲτήϲ *etend*, ἐδωδή, ἐδητύϲ, βρώμη, βρῶϲιϲ, βρωτύϲ *eten*, *voedsel*.

§ 308. *Zich begeven, komen, gaan*:

1. (ἐρχ) *ἔρχομαι*, met subj., imper., inf. en part., bijv. *ἔρχηται*, *ἔρχεο*, *ἔρχεσθαι*, *ἐρχόμενοσ*.

2. (ἐλυθ) fut. *ἐλεύσομαι*, aor. II *ἦλθον*, daarnevens in den sing. en in den 3. plur. ind. *ἤλυθον* *-εσ* *-ε* *-ον*. Pf. *εἰλήλουθα*, 1. plur. *εἰλήλυθμεν* (§ 159[11]), in samenstelling *-ελήλυθα*.

Afwijkend part. pf. ἐληλουθώϲ Ο 81.

3. (ἰ) *εἶμι* enz.; het praesens kan, gelijk in het Attisch, als futurum gebezigd worden. Vgl. *νίσσομαι—νέομαι* (§ 291). — Adj. verbale *-ιτόσ*.

Opmerkelijke vormen *:

Ind. praes.		2. sing. εἶϲθα.
	Impf.	1. ἤϊα, 2. —, 3. ἴε(ν), ἤϊε(ν), ᾖε(ν). ἴτην.
		1. ἤϊμεν, 2. —, 3. ἴϲαν, ἤϊϲαν, -ᾖϲαν τ 445.
Subj.		1. ἴωμι, 2. ἴηϲθα, 3. ἴηϲι, 1. plur. ἴομεν (zie § 22 en § 122[1]).
Opt.		3. sing. ἰείη Τ 209 (zie § 114).
Inf.		ἴμεναι (zie § 125) en -ίμεν (zie § 126).

§ 309. (ὁρα, ὀπ, ϝιδ) *zien*:

ὁράω en *ὄσσομαι* (§ 244[4]), impf. *ὅραον* en *ὠσσόμην*, fut. *ὄψομαι*, aor. II *ἔϝιδον*, pf. *ὄπωπα* (§ 135[3]). — Adj. verbale (*ἄ-*)*ϝιστοσ*.

Van *ὁράω*, *ὅραον*, *ἔϝιδον* komt ook het medium voor, in gelijke beteekenis als het activum (zie § 106); daarnevens als subj. aor. *-όψομαι* *E* 212 en als aoristus mixtus imper. *ὄψεσθε* (§ 152[6]).

---

*) De overlevering geeft bovendien: *-ηΐον*, *ἤιει*, *ἤιομεν*, *ἤϊον* en fut. *εἴσομαι*, *εἴσεται* (vgl. de noot op § 201).

Subst. verb. ὄμματα *oogen* (§ 84[7]).

2. sing. ind. praes. med. ὄρηαι ξ 343 (§ 195 B c^1 *).

Met den stam ὀρα hangen samen de vormen ἐπὶ .... ὄρονται ξ 104, ἐπὶ ... ὄροντο γ 471, ἐπὶ ... ὀρώρει Ψ 112 *toezicht houden*. Men verwarre deze niet met § 285[4].

Het praes. en impf. ὄσσομαι en ὠσσόμην hebben in het simplex (niet in de composita) de beteekenis van *uitzien* (*naar* of *als*).

Op zichzelf staat de desideratief-vorm ὀψείοντες Ξ 37 **.

§ 310. (τρεχ, δραμ) *loopen*:

τρέχω, bijvorm τροχάω (§ 144), aor. II ἔδραμον, pf. -δέδρομα.

Afwijkend -θρέξᾱς Ν 409, 'θρέξασκον Σ 599, 602.

§ 311. (φερ, οἰσ, ἐνεκ) *dragen, brengen*:

φέρω, imper. 2. plur. φέρτε (§ 145 A) naast φέρετε. Fut. οἴσω. Aor. ἤνεικα (§ 153[5]), imper. ἔνεικε, inf. ἐνεῖκαι en ἐνεικέμεναι, aor. mixt. subj. οἴσῃ, οἴσωσι, imper. οἶσε, οἰσέτω, οἴσετε, inf. οἰσέμεναι (§ 152[9]). — Adj. verbale (συμ-)φερτός.

Med. φέρομαι, fut. οἴσομαι, aor. ἠνεικάμην.

Bijvorm φορέω (§ 144), aor. ἐφόρησα. — Adj. verbale φορητός.

Over φοροίη ι 320 zie men § 114 aanm. en over φορήμεναι en φορῆναι § 195 B a^9.

---

*) Vgl. noot * op blz. 110.
**) Vgl. noot ** op blz. 88.

V.

PARTIKELS.

HOOFDSTUK I.

PRAEPOSITIES.

§ 312. De praeposities behouden dikwijls haar oorspronkelijke beteekenis van locale adverbia; zij staan dan zelfstandig (zonder casus). Bijv.:

ἐν δὲ κρήνη νάει, ἀμφὶ δὲ λειμών ζ 292

daarbinnen vloeit een bron en aan weerszijden is een weide.

Natuurlijk hebben εἴς, ἔν en ἔξ dan een eigen accent.

Uit dit gebruik als adverbia vloeit voort, dat wanneer ἐστί of εἰσί wordt weggelaten, — wat bij Homerus, evenals in het latere Grieksch, vaak geschiedt, — de praeposities ἔν of ἔνι (zie § 315[5]), ἔπι, πάρα, ὕπο (zóó geaccentueerd) zelfstandig kunnen worden gebezigd. Bijv.:

ἔνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριστύς Ξ 216

daarin is liefde, daarin verlangen, daarin mingekoos.

οὔ τοι ἔπι δϝέος A 515

er is voor u geen vrees.

ἔρχεο· πάρ τοι ὁδός I 43

ga, de weg ligt voor u open.

§ 313. De praeposities kunnen (evenals in het Nederlandsch) van het verbum, waarmede zij zijn saamgesteld, door een of meer woorden gescheiden worden. Dit verschijnsel noemt men *tmesis* (*τμῆσισ snijding*); het hangt met de eigenlijke, adverbiale beteekenis der praeposities ten nauwste samen. Bijv.:

ἀνὰ δὲ κρείων Ἀγαμέμνων | ἔστη — B 100

en de heerscher Agamemnon stond op.

κατὰ βοῦσ Ὑπερίονοσ Ἠελίοιο | ἤσθιον — α 8

zij aten de runderen van den zonnegod op.

§ 314. De praeposities worden niet zelden geplaatst achter het nomen waarbij zij behooren; men noemt dat *anastrophe* (*ἀναστροφή omdraaiing*). Alsdan worden *ἐπί, κατά, μετά, παρά, περί, ὑπέρ, ὑπό* paroxytona, en behouden *εἴσ* en *ἔξ* hun accent, insgelijks *ἔν*, waarvan dan echter doorgaans de langere vorm *ἔνι* (zie § 315[5]) wordt gebezigd. Bijv.:

θεοῦ πάρα δῶρα φέρουσα — T 3

de geschenken van den god medebrengend.

καλεσσαμένω ἀγορὴν εἴσ πάντασ Ἀχαιούσ — γ 137

alle Achaeërs ter vergadering geroepen hebbende.

ὅπλοισιν ἔνι δϝεινοῖσιν ἐδύτην — K 254

zij staken zich in de vreeselijke wapenen.

σοὶ δὲ θεοὶ τῶνδ' ἄντι χάριν μενοϝεικέα δοῖεν — Ψ 650

mogen de goden u hiervoor rijkelijken dank bewijzen.

Aanmerking. Wanneer de praepositie niet onmiddellijk op haar nomen volgt, blijft zij oxytonon. Bijv.:

τῷ δ' ἐπὶ Τυδεΐδης ὤρτο — H 163

na hem rees de zoon van Tydeus op.

Ook in samenstellingen met verba komt soms anastrophe voor. Bijv.:

ὀψὲ κακῶσ ἔλθοι, ὀλέσασ ἄπο πάντασ ἑταίρουσ — ι 534

moge hij laat en met jammer terugkomen, na al zijn makkers verloren te hebben.

§ 315. De volgende praeposities komen in meer dan één vorm voor:

1. *προτί, πρόσ, ποτί.*
2. *ὑπαί, ὑπό.* — Adv. *ὕπαιθα*, zie § 318[3].

   ὑπαί en ὕπαιθα worden slechts in letterlijke beteekenis (*onder*) gebezigd.

3. *παραί, παρά.*
4. *εἰσ, ἐσ.*

   Ontstaan uit ἐν-c(ε); vgl. ἀμφίc (§ 316[1]), ἰθύc (§ 318[3]), ἄχριc (§ 318[10]) enz. Dus εἰc mét, ἐc zónder schadeloosstelling voor het wegvallen van ν *.

5. *ἐνί* **, *ἐν.*

   Daar ἐν (blijkens het accent) als aanvangslettergreep van het volgende woord wordt beschouwd, kan het, als eerste van drie korte lettergrepen, volgens § 21 in de arsis staan, bijv. ἐν ἀγορῆι Η 382 enz., ἐν Ἀϝίδαο Χ 52 enz.

   Over εἰν ἁλί α 162 enz. zie men § 44[1].

6. *ξύν, σύν* (zie § 33).
7. Voor *ὑπέρ* vindt men *ὑπείρ* in enkele uitdrukkingen, waarin er oorspronkelijk een *σ* op volgde (zie § 44[1, 6]); namelijk *ὑπεὶρ ἅλα* Ψ 227 enz., *ὑπείρεχον, ὑπείροχοσ, Ὑπείροχοσ, Ὑπειροχίδησ.*

   Op zichzelf staan: ὑπειρέβαλον Ψ 637 *** en de eigennaam Ὑπείρων (uit Ὑπέριων—Ὑπέρϳων) Ε 144.

   Aanmerking. De ι van ὑπαί, παραί, ἐνί enz. is een overblijfsel van den locativus (vgl. § 48 aanm.).

   Ook van κατά komt een vorm op -αι voor in καταιβατόc *geschikt tot afdalen* ν 110.

§ 316. Eigenaardige constructies zijn:

1. *ἀμφί aan weerszijden, om,* met accusativus, genitivus en dativus; bijv.:

ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται Γ 231

en aan weerszijden verzamelen zich om hem de aanvoerders der Cretensers.

---

*) Vgl. Att. Vormleer[7] § 15 aanm.

**) Op onjuiste overlevering berust de vorm *εἰνί* Θ 199 Ο 150.

***) Zie blz. 34 noot *.

μέγα φρονέοντε μάχεσθον Π 824
πίδακοσ ἀμφ' ὀλίγησ, ἐθέλουσι δὲ πινέμεν' ἄμφω
vol moed vechten zij (*staande*) *aan weerszijden van een kleine wel, zij willen namelijk beiden drinken.*

ἀμφ' ὤμοισιν ἐδύσετο τεύχεα καλά Γ 328
hij deed zich de fraaie wapenen om beide schouders.

Met den dativus niet zelden causaal (= *wegens*). Bijv.:

μακρῆισ' ἐγχείηισι μαχέσσοντ' ἀμφὶ γυναικί Γ 254
met lange lansen zullen zij om de vrouw kampen.

Door achtervoeging van -σ(ε) *naar* (vgl. § 315[4]) is hiervan afgeleid **ἀμφίσ** (§ 318[14]) *naar weerszijden, uitéén, gescheiden* *; bijv.:

οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶσ Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντεσ B 13
ἀθάνατοι φράζονται
immers de onsterflijken, die de Olympische zalen bewonen, zijn niet langer verdeeld van meening.

Met ἀμφίς wordt soms een genitivus verbonden, bijv. Θ 444 (zie § 318[14]).

Afwijkend gebruik Ξ 274 = O 225.

2. ἀνά met den dativus *boven op* of *aan*. Bijv.:

χρυσέωι ἂν σκήπτρωι A 15
boven aan zijn gouden staf.

3. διά met den genitivus *door* (van plaats, niet *door middel van*).

Ook met den accusativus verbonden wordt het meestal van plaats (of tijd) gebezigd **; bijv.:

'βὰν ῥ' ἴμεν' ὥσ τε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν, K 297
ἂμ φόνον, ἂν νέκυασ, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα
zij begaven zich dus op weg als een paar leeuwen door den donkeren nacht, tusschen slachting en lijken, door de wapenen en het donkere bloed heen.

Zoo vindt men geregeld *διὰ δῶμα* of *δώματα door het huis* (niet *διὰ δώματοσ* of *-των*), *διὰ νύκτα door den nacht* (niet *διὰ νυκτόσ*).

---

*) Att. *χωρίσ*.
**) Niet steeds; zie bijv. A 72 *ϝὴν διὰ μαντοσύνην door zijn wichelaarskunst.*

4. μετά:

A) met den accusativus:

a) van plaats: *naar het midden van*, bijv.:

μετὰ δαίμονασ ἄλλουσ A 222

(*zij was gegaan*) *naar de andere goden.*

καὶ τὰ μὲν αὐτὸσ ἔπειτα 'φόρει μετὰ μῶλον Ἄρηοσ H 147

en die (*wapenen*) *placht hij daarna zelf te dragen te midden van het krijgsgewoel.*

b) om een doel aan te duiden: *om**, bijv.:

εἰσ Τεμέσην μετὰ χαλκόν α 184

(*ik vaar*) *naar Temese om koper* (*te halen*).

B) met den dativus *te midden van, tusschen*, bijv.:

μετὰ ϝοῖσι φίλοισι *te midden der zijnen*, μετὰ χερσί *in de handen*, μετ' ἀμφοτέροισι *tusschen beide partijen.*

Afwijkend μετά met den genitivus N 700 Φ 458 Ω 400 κ 320 π 140.

5. περί beteekent niet slechts *rondom*, maar ook, adverbiaal gebezigd, *bij uitstek*. Bijv.:

ὃσ περὶ μὲν νόον ἐστὶ βροτῶν, περὶ δ' ἱρὰ θεοῖσι α 66
ἀθανάτοισιν ἔδωκε

die in verstand de stervelingen overtreft, en bij uitstek (*veel*) *offers heeft gebracht aan de onsterflijken.*

Er kan dan een genitivus mede worden verbonden, bijv.:

κεῖνον ἄϝιστον ἐποίησαν περὶ πάντων α 235

zij maakten hem onzichtbaar meer dan iemand anders.

In de uitdrukking περίειμί of περιγίγνομαί τινος *ik overtref iemand* en in samenstelling met adjectiva heeft περί deze beteekenis ook later behouden.

6. ὑπό wordt niet zelden met den accusativus verbonden bij verba van *rust*, als er sprake is van uitbreiding over zekere oppervlakte; bijv.:

---

*) Lateren gebruiken in dien zin ἐπί, dat bij Homerus alleen *B* 808 *M* 342 γ 421 ω 466 zóó voorkomt.

μάλα πῖαρ ὑπ' οὖδασ ι 135
er is bepaald vet onder den grond.

ζώουσιν ὑπ' αὐγὰσ ἠελίοιο ο 349
zij leven onder het licht der zon.

7. *ἄνα op!* staat zelfstandig als kort bevel; bijv.:

ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ϝάστυ πυρὸσ δηΐοιο θέρηται Z 331
óp dan, dat niet straks de stad door het vijandelijk vuur in gloed worde gezet.

§ 317. Niet zelden worden twee, soms drie praeposities verbonden. Bijv.:

ἀμφὶ περὶ κρήνην B 305
rondom de bron.

τυτθὸν ἀπὸ πρὸ νεῶν H 334
op korten afstand vóór de schepen.

παρ' ἐξ ὁδοῦ K 349
bezijden den weg.

ὦρτο δι' ἐκ προθύροιο O 124
zij snelde door het voorportaal naar buiten.

πολὺ δ' ὕδωρ | καλὸν ὑπεκπρόρεεν ζ 86
veel helder water stroomde er van onder te voorschijn.

§ 318. Onder de adverbia, die ook als oneigenlijke praeposities (alle met den genitivus) worden gebezigd, vereischen vermelding:

1. *ἔνδον, ἔνδοθι, ἔνδοθεν* / *ἔντο(σ)θε(ν)* (§ 37 aanm. 4) } *binnen.*
2. *ἔκτοθι, ἔκτο(σ)θε(ν)* (§ 37 aanm. 4) *buiten.*
3. *ἔνερθε, νέρθε* (§ 88^{8}), *ὑπένερθε(ν)* / *ὕπαιθα* (§ 315^{2}) } *onder.*
4. *καθύπερθε boven.*
5. *ἄντα, ἔναντα tegenover, vóór.* Ook *ἀντίον* en *ἀντία.* Vgl. § 320^{4}.
   πρόσθε / *πάροσ* (vgl. § 324^{6}) / *πάροιθε(ν), προπάροιθε(ν)* } *vóór.*

6. *σχεδόν* (vgl. § 320[7]) | *πέλασ* | *ἄγχι*, *ἀγχόϑι*, comp. *ἆσσον* (§ 89) } *nabij* *, *dicht bij.*

Met ἄγχι kan de **d a t i v u s** van een pronomen worden verbonden; men zie Π 852 Υ 283 Ψ 447.

7. *ϝεκάσ* (§ 89) | *νόσφι(ν)* | *τῆλε*, *τηλόϑι* (§ 89) } *ver.*

8. *ἰϑύσ* *recht op . . . aan*, sup. *ἰϑύντατα*. — Attisch *εὐϑύ*.

Ontstaan uit ἰθύ-c(ε); ἰθύ is het neutrum van het adj. ἰθύc (att. εὐθύc) *recht*. Vgl. § 315[4].

9. *διαμπερέσ* *door . . . heen.*

10. *μέσφα* | *μέχρι(σ)*, *ἄχρι* } *tot aan.*

Zonder casus ἄχριc (= ἄχρι-cε, vgl. § 315[4]) *ten einde toe, geheel en al.*

ἄχρι(c) is de zwakke vorm van μέχρι(c).

11. *μεσσηγύ(σ)*, *μεσηγύ* (§ 36) *tusschen in.* — Attisch *μεταξύ*.

12. *ϝεκάτερϑε(ν)* *aan weerszijden.*

13. *πάλιν* *terug* **.

14. *ἄτερ*, *ἀπάτερϑε(ν)* | *ἄνευ*, *(ἀπ-)άνευϑε(ν)* } *afgezonderd, zonder.*

ἀμφίσ (§ 316[1]) *naar weerszijden, uitéén, gescheiden.*

15. *ϝέκητι* *volgens den wil.*

ἀϝέκητι *tegen den wil, trots.*

16. Tot de oneigenlijke praeposities nadert het neutrum *δέμασ* (§ 72[7]) in de uitdrukking *δέμασ πυρὸσ αἰϑομένοιο* *als* (letterlijk: *in de gestalte van*) *een vlammend vuur* *Λ* 596 enz. ***.

Het vuur wordt als een levend wezen beschouwd.

17. Voor *ἕνεκα*, *ἕνεκεν* *wegens* dient veelal de langere vorm *εἵνεκα* (zie § 38 aanm. 2).

---

*) In het Attisch beteekent *σχεδόν* *bijna.*

**) Attisch *weder, op nieuw.*

***) Vgl. het attische *δίκην* *bij wijze van* (Att. Vormleer[7] § 189[3]).

Uit *τοῦ ἕνεκα* en *οὗ ἕνεκα* (attractie voor *τοῦ ἕνεκα ὅ*) zijn *τούνεκα daarom* en *οὕνεκα omdat* ontstaan. Bijv.:

τούνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκε ϝεκηβόλοσ ἠδ' ἔτι δώσει *A* 96

daarom heeft Apollo ons leed berokkend en zal ons nog meer berokkenen.

οὕνεκα τὸν Χρύσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα *A* 11

omdat hij dien Chryses, den priester, had gehoond.

Op enkele plaatsen (bijv. ε 216) is οὕνεκα gelijk aan ὅτι *dat*, ι 505 γ 61 beteekent het *weshalve* (dus zónder attractie).

HOOFDSTUK II.

ADVERBIA.

I. Algemeene opmerkingen.

§ 319. Adverbia op *-ωσ* zijn zeldzaam en worden hoofdzakelijk van adjectiva op *-οσ* gevonden *.

Veelal wordt het neutrum singularis of pluralis van het overeenkomstige adjectivum als adverbium gebezigd. Bijv.:

μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπεόντοσ ἔχουσι Z 362

zij missen mij grootelijks in mijn afwezigheid.

Τηλέμαχ', οὐκέτι καλὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλησαι ο 10

Telemachus, gij zijt niet langer op eervolle wijze ver van uw woning aan het zwerven.

Steeds is dit het geval in den comparativus (sing.) en superlativus (plur.), evenals in het Attisch.

II. Adverbia op *-α*.

§ 320. 1. *αἶψα* *schielijk.*

ῥίμφα *ijlings.*

τάχα ** } *snel, spoedig* (§ 75 aanm. 10).
ὦκα }

---

*) Vgl. Att. Vormleer[7] § 208.

**) De overdrachtelijke beteekenis, *wellicht*, die *ταχά* in het Attisch heeft aan-

2. *θαμά* *telkens* (§ 75 aanm. 10).
3. *λίγα* *helder klinkend* (§ 75 aanm. 10).
4. *ἄντα* *tegenover*. Ook *ἀντίον, ἀντία.*
Voor het gebruik als oneigenlijke praepositie zie men § 318[5].
5. *κρύβδα* *heimelijk*. Ook *κρύβδην, κρυφηδόν.*
6. *ἀναφανδά, ἀμφαδά* *openlijk*. Ook *ἀναφανδόν, ἀμφαδόν, ἀμφαδίην.* Zie § 279.
Bijbehoorend adj. ἀμφάδιος *openlijk.*
7. *αὐτοσχεδά* *vlak bij*. Ook *αὐτοσχεδόν* (vgl. § 318[6]).
8. *ὄχα, ἔξοχα* *bij uitstek*. Ook *ἔξοχον.*
9. *ἦκα* *zachtjes.*
10. *ἀτρέμα(ς)* *bedaard.*
11. *πύκα* *stevig.*
12. *μίγδα* *dooreén.*
13. *ῥεῖα**, *ῥέα* *gemakkelijk* (zie § 17).
14. *σάφα* *nauwkeurig***.

Voorts *ἵνα* (§ 324[3]), *δϝηθά* (§ 324[7]), *μάλα* (§ 321), *ἅμα.*

§ 321. Het adverbium *μάλα* wordt niet alleen aan adjectiva en adverbia toegevoegd, gelijk in het Attisch, maar dient ook om aan het verbum (en dus aan den geheelen zin) meer nadruk te geven, en beteekent dan *zeer, zeker, bepaald* enz.***. Bijv.:

οὔτ᾽ ἀνέμοισι τινάσσεται οὔτε ποτ᾽ ὄμβρῳ ζ 43
δεύεται οὔτε χιὼν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ᾽ αἴθρη
πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ᾽ ἐπιδέδρομεν αἴγλη

(*het verblijf der goden*) *wordt door geen winden geschokt, door geen regen ooit bevochtigd en geen sneeuw genaakt het, maar wolklooze klaarheid ligt er* a l o m *over uitgespreid en blinkende lichtgloed omgeeft het.*

---

genomen, komt bij Homerus niet voor; men ziet echter op verscheiden plaatsen (bijv. *A* 205 *Γ* 436 *P* 241) hoe deze beteekenis zich uit de oorspronkelijke heeft ontwikkeld.

*) Juister ῥῆια (§ 88[3]).

**) Vgl. het attische adj. *σαφής.*

***) Vgl. Att. Vormleer[7] § 208 aanm. 3.

Zeer gebruikelijk is ook de verbinding ἦ *μάλα* (*δή*), bijv.:

ἦ μάλα δή *με θεοὶ θάνατόνδ' ἐκάλεσσαν* *X* 297

ongetwijfeld hebben de goden mij ten doode geroepen.

III. Adverbia van plaats.

§ 322. **A.** Voor de adverbia op -θε(ν) zie men § 47 aanm. 2.

B. De adverbia op -θι (zie § 48 B) zijn:

1. *πόθι* *wáár?* — Attisch *ποῦ.*
2. *τόθι* *dáár.*
3. *ποθι* *ergens,* overdr. *zeker, denk ik.* — Attisch *που.*
4. *ὅθι* *alwaar.* — Attisch *οὗ.*
5. *κεῖθι* *ginds.* „ *ἐκεῖ.*
6. *αὖθι* *ter plaatse.*

Men verwarre αὖθι, geëlideerd αὖθ' (bijv. Λ 48 c 48), niet met αὖτις of αὖτε *daarentegen, weder*, geëlideerd αὖτ', voor spiritus asper αὖθ' (bijv. A 370), attisch αὖθις.

7. *αὐτόθι* *op de plaats zelve.* — Attisch *αὐτόθι* of *αὐτοῦ.*
8. *ἄλλοθι* *elders.* — Ook attisch.
9. *ἑκάστοθι* *op elke plaats.*
10. *ὑψόθι, ὕψι* *hoog.* — Attisch *ὑψοῦ.*
11. *τηλόθι, τῆλε* (§ 318[7]) *ver.* — Attisch *τηλοῦ.*
12. *ἀγχόθι, ἄγχι* (§ 318[6]) / *ἐγγύθι, ἐγγύσ* } *dicht bij.* — Attisch *ἐγγύσ.*
13. *ἔνδοθι* *inwendig.* — Attisch *ἔνδον.*
14. *ἔκτοθι* *uitwendig.* — „ *ἐκτόσ.*
15. *νειόθι* *onder in* (zie § 88[9]).

C. De adverbia op -σε (zie § 49 aanm. 2) zijn:

1. *πόσε* *werwaarts?*
2. *κεῖσε* *derwaarts.*
3. *ὁμόσε* *naar dezelfde plaats *.*

---

*) Vgl. Att. Vormleer[7] § 211, 2.

Afgeleid van ὁμός *dezelfde* (§ 98 B); insgelijks de volgende adverbia:

ὁμόθεν *van dezelfde plaats.*
ὁμοῦ *op dezelfde plaats, bijéén, samen.*
ὁμῶς *op dezelfde wijze, evenzeer.* — Met teruggetrokken accent ὅμως Μ 393 *evenwel*, als in het Attisch, in plaats van ἔμπης (§ 324[13]).

4. *ἄλλοσε* *naar elders.*
5. *ἀμφοτέρωσε* *naar weerszijden.*
6. *ἑτέρωσε* *naar de éene zijde.*
7. *πάντοσε* *naar alle zijden.*
8. *κυκλόσε* *rondom.*
9. *ὑψόσε* *opwaarts.*
10. *τηλόσε* *ver weg.*

D. *ἧχι alwaar.*

Aanmerking. Ook adverbia op -ς (= -σε) behooren tot deze groep (zie § 315[4]). Over de adverbia op -δις zie men § 49 aanm. 2, over ἐνθάδε § 49 aanm. 1.

IV. Correlatieve adverbia.

§ 323. 1. τῆμος . . . ἦμος *op dien tijd . . . toen* (= *τότε . . . ὅτε*). Bijv.:

ἦμος δ' ἠριγένεια 'φάνη ῥοδοδάκτυλος 'Ηώς, Ω 788
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἕκτορος ἤγρετο λαός

t o e n nu de vroeg in den morgen geboren rozenvingrige Eos verschenen was, op d i e n t ij d dan verzamelde zich het volk om den brandstapel van den roemruchtigen Hector.

2. τόφρα . . . ὄφρα *zoo lang . . . als, zoo lang . . . totdat, intusschen . . . terwijl.* Bijv.:

ὄφρα μὲν οὖν Μελέαγρος Ἄρηϊ φίλος 'πολέμιζε, I 550
τόφρα δὲ Κουρήτεσσι κακῶς ἔεν

t e r w ij l nu de krijgshaftige Meleager medestreed, z ó ó lang ging het den Cureten slecht.

τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσσι τίθει κράτος, ὄφρα κ' Ἀχαιοὶ Α 509
υἱὸν ἐμὸν τίσωσιν

verleen z ó ó l a n g de overmacht aan de Trojanen, t o t d a t de Achaeërs mijn zoon eeren.

ὄφρα τοὶ ἀμφεπένοντο βοὴν ἀγαθὸν Μενέλαον, Δ 220
τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστάων

terwijl genen bezig waren met den in het krijgsgeschreeuw uitmuntenden Menelaüs, trokken inmiddels de gelederen der schilddragende Trojanen op.

Over ὄφρα als subordineerende conjunctie (*opdat*) zie men § 326 A³.

3. **τῆος . . . ἧος** *zoo lang . . . terwijl* (attisch *τέως . . . ἕως*). Bijv.:

ἧος μέν ῥ' ἀπάνευθε θεοὶ θνητῶν ἔσαν ἀνδρῶν, Υ 41
τῆος Ἀχαιοὶ μὲν μέγ' ἐκύδανον

terwijl de goden zich dus op een afstand van de stervelingen hielden, zóó lang behaalden de Achaeërs grooten roem.

Op zichzelf staande beteekent τῆος *een tijd lang* (bijv. Μ 141) of *intusschen* (bijv. π 370), evenals τέως in het Attisch.

Over ἧος als subordineerende conjunctie (*opdat*) zie men § 326 A⁴.

Aanmerking 1. Zooals uit de bovenstaande voorbeelden blijkt, kunnen de relativa (ἦμος, ὄφρα, ἧος) aan de demonstrativa voorafgaan.

Aanmerking 2. De drie genoemde relativa kunnen zoowel onderling als met ὅτε en εὖτε (zie § 326 A²) worden verwisseld, insgelijks de drie genoemde demonstrativa onderling en met τότε. Men vindt bijv. ἧος . . . τόφρα Ζ 259 sq., ἦμος . . . τότε Α 475 sq., εὖτε . . . τῆμος ν 93 sqq.

V. Op zichzelf staande adverbia.

§ 324. 1. *ἄψ* *terug.*

2. *ἑξείης* *op een rij.*

Saamgetrokken (jongere) vorm ἑξῆς δ 449, 580 (= ι 104 enz.).

3. *ἵνα* *alwaar.*

Ook als conjunctie met subj. en opt.: *opdat*, gelijk in het Attisch (zie § 326 A³).

4. *ἄφαρ* (zie § 88⁷) *fluks, dadelijk.*

5. *εἶθαρ* *terstond.*

6. *πάροσ eer, vroeger, anders.*

In de beteekenis van *anders* (*bij andere gelegenheden*) vaak met praesens; bijv.:

ἀλλ' ὄρσο πτόλεμόνδε, οἷοσ πάροσ εὔχεαι εἶναι Δ 264
welaan ga dan zóó ten strijde, als gij u beroemt bij andere gelegenheden te zijn.

Dikwijls vindt men de verbinding *τὸ πάροσ περ*, zelden *τὸ πάροσ*. Bijv.:

νῦν μὲν δόρπον ἕλεσθε κατὰ πτόλιν, ὡσ τὸ πάροσ περ Η 370
houdt nu den avondmaaltijd in de stad, evenals anders.

πάροσ wordt ook met den infinitivus verbonden (vgl. § 318[5]); bijv.:

'μενέαινε α 20
ἀντιθέωι Ὀδυσῆϊ πάρος ϝὴν γαῖαν ἱκέσθαι
hij woedde tegen den godgelijken Odysseus eer deze zijn eigen land bereikte.

In beteekenis en constructie komt πάρος overeen met het meer gebruikelijke πρίν, waarmede het ook kan afwisselen, bijv. Ε 218 sq.

7. *δϝήν, δϝηρόν, δϝηθά lang* (zie § 42[3]).

8. *αἰέν, αἰεί altijd.* — Attisch *ἀεί.*

De eerste lettergreep wordt Μ 211 Ψ 648 ο 379 verkort (volgens § 17), de tweede ν 109 (zie § 28 aanm.).

9. *ὀτέ soms.*

10. *ἀγκάσ in de armen.*

11. *ἅδην* (ᾰ) *genoeg.*

Over de α zie men § 18.

12. *ἄνεῳ* stil.*

ἀκήν in stilte.

Gewoonlijk gebezigd in de wendingen ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῆι *zij werden stil,* ἀκὴν ἔσαν *zij waren stil.* — Bijbehoorend adjectivum ἀκέων *stil,* fem. ἀκέουσα.

13. *ἔμπησ evenwel, toch.* — Attisch *ὅμωσ* (zie § 322 C[3]).

14. *πάγχυ volkomen.* — Attisch *πάνυ.*

---

*) Zie de noot op bladz. 43.

15. *ἠΰτε, ἠΰτε* * *alsof, evenals.*

Men verwarre ἠΰτε niet met εὖτε (§ 326 A[2]).

16. *φή evenals.*

HOOFDSTUK III.

CONJUNCTIES.

§ 325. De volgende coördineerende conjuncties vereischen vermelding:

1. **ἠμέν ... ἠδέ** *niet alleen ... maar ook.*

ἠδέ staat ook zónder voorafgaand *ἠμέν*, en heeft dan als korteren bijvorm *ἰδέ*.

τε ... τε *zoowel ... alsook, én ... én.*

Zoo ook τε ... καί, gelijk in het Attisch.

2. **αὐτάρ, ἀτάρ** (zie § 18) *doch.*

3. **ἠέ**, langere (oorspronkelijke) vorm van *ἤ of.*

§ 326. **A.** Omtrent de subordineerende conjuncties valt het volgende op te merken:

1. ***αἴ*** *indien* in plaats van *εἰ* vindt men in de verbindingen:

αἴ κε(ν) indien (att. *ἐάν*).

αἲ γάρ of *αἴθε als eens!* als aanvang van een wensch.

Bijv.:

ὄψεαι, **αἴ κ'** *ἐθέλῃσθα καὶ* **αἴ κέν** *τοι τὰ μεμήλῃ* Δ 353

gij zult het zien, indien gij wilt en indien het u ter harte gaat.

ἅμα δ' ἄλλος λαὸς ἑπέσθω Δ 796

Μυρμιδόνων, **αἴ κέν** *τι φάος Δαναοῖσι γένηαι*

en laat de overige manschap der Myrmidoniërs u begeleiden, (om te beproeven) of gij wellicht den Danaërs tot redding moogt worden.

αἲ γὰρ *ἐμοὶ τοιόσδε πόσις κεκλημένος εἴη* ζ 244

ja als ik zulk een echtgenoot den mijne mocht noemen!

---

*) Γ 10, overgeleverde tekst *εὖτε.*

αἶθ' ὄφελες ἄγονός τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι Γ 40
och waart gij nimmer geboren en (= *of*) *ongehuwd gestorven!*

2. **εὖτε** *toen* = ὅτε. Bijv.:

εὖτ' *ἀστὴρ ὑπερέσχε φαέντατος* . . . ν 93
τῆμος δὴ νήσωι προσεπίλνατο ποντοπόρος νηῦς
toen de bijzonder heldere ster opkwam, ... *toen dan naderde het zeedoorklievende schip het eiland.*

Men verwarre εὖτε niet met ἠΰτε (§ 324[15]).
Zie voorts § 323 aanm. 2.

3. **ὄφρα** *opdat* = *ἵνα*. Na een hoofdtijd met den subjunctivus, na een historischen tijd met den optativus. Bijv.:

εἰ δ' ἄγε τοι κεφαλῆι κατανεύσομαι, **ὄφρα πεποίθηις** Α 524
welaan ik zal u met het hoofd toeknikken, opdat gij mij moogt vertrouwen.

'στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, **ὄφρα πίοιεν** Ω 350
zij deden dus hun muildieren en paarden stilhouden om te drinken.

Over het correlatieve adverbium ὄφρα (*terwijl*) zie men § 323[2], en over ἵνα als adverbium (*alwaar*) § 324[3].

4. **ἧος** *opdat*, slechts met den optativus na een historischen tijd (δ 800 ε 386 ζ 80 ι 376 τ 367). Bijv.:

'δῶκε δέ ϝοι χρυσέηι ἐν ληκύθωι ὑγρὸν ἔλαιον, ζ 79
ἧος χυτλώσαιτο
zij gaf haar in een gouden fleschje lenigende olie om zich mede te zalven.

Over het correlatieve adverbium ἧος *terwijl* zie men § 323[3].

5. **μή** verbonden met den subjunctivus na een hoofdtijd, den optativus na een historischen tijd, dient om een doel aan te wijzen. Bijv.:

σίγαε, **μή** *τις ἔτ' ἄλλος Ἀχαιῶν τοῦτον* **ἀκούσηι** Ξ 90
μῦθον
zwijg, laat verder niemand uit de Achaeërs dit woord hooren.

ἂψ δ' ἑτάρων εἰς ϝέθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων, Ν 648
πάντοσε παπταίνων, **μή** *τις χρόα χαλκῶι* **ἐπαύροι**

hij week terug naar den drom zijner makkers om den dood te ontgaan, in alle richtingen rondspiedende, dat niet iemand zijn lichaam met een wapen mocht treffen.

Men vergelijke § 108 A.

B. De enclitische partikel κε(ν), geëlideerd κ' (zie § 13[4]), voor spiritus asper χ', vervult dezelfde rol als de partikel ἄν in het Attisch.

Derhalve ook:

ὅτε κε(ν)
εὖτέ κε(ν) } . — Attisch ὅταν.

εἴ κε(ν) of αἴ κε(ν). — Attisch ἐάν (ἤν).

ἐπεί κε(ν). — Attisch ἐπειδάν (ἐπήν).

Opmerkelijk is εἰσ ὅ κε(ν) *totdat*, attisch ἕωσ ἄν. Bijv.:

ὕστερον αὖτε μαχεσσόμεθ', εἰσ ὅ κε δαίμων *H* 291
ἄμμε διακρίνηι, δώηι δ' ἑτέροισί γε νίκην

later zullen wij weder strijden, tot de godheid ons scheidt en aan de eene partij de zege geeft.

§ 327. Een weifeling (alternatief) wordt aangeduid door ἠέ (ἤ) ... ἠέ (ἤ) *of ... dan wel*, met den subjunctivus na een hoofdtijd, den optativus na een historischen tijd (vgl. § 109). Bijv.:

ὀξεῖαι μελεδῶνεσ ὀδυρομένην ἐρέθουσι, τ 517
ἠὲ μένω παρὰ παιδὶ καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσω,
ἦ ἤδη ἅμ' ἕπωμαι Ἀχαιῶν ὅσ τισ ἄριστοσ

felle zorgen kwellen mij in mijn droefheid, of ik bij mijn zoon zal blijven en alles zorgvuldig zal bewaren, dan wel thans zal meegaan met een der Achaeërs, wie maar de beste is.

διάνδιχα 'μερμήριξε, *A* 189
ἢ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ϝερυσσάμενοσ παρὰ μηροῦ
τοὺσ μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
ἠὲ χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν

hij was in tweestrijd, of hij het scherpe zwaard van zijn heup zou trekken, de anderen zou wegdringen en Atreus' zoon zou dooden, dan wel zijn toorn onderdrukken en zijn hartstocht bedwingen zou.

Aanmerking. Tot inleiding van éénledige afhankelijke vragen (zie § 109) dient niet ἤ maar εἰ, evenals in het Attisch *. Bijv.:

ϝείσεται εἰ καὶ ἐμὸν δόρυ μαίνεται ἐν παλάμηισι Θ 111

hij zal het weten of ook in mijn vuist de speer woedt.

ᾤιχετο πευσόμενος μετὰ σὸν κλέος, εἴ ποθ' ἔτ' εἴης ν 415

hij is bericht omtrent u gaan inwinnen, of gij nog ergens waart.

§ 328. Versterkende partikels:

1. *ἄρα dus, dan* (zie § 11).

2. τε (enclit.) achter pronomina en adverbia relativa (zie § 101) en interrogativa, achter het indefinitum *τισ*, en achter conjuncties: *μέν, δέ, γάρ, καί, ἀλλά, εἴ, ἤ* enz. **.

Dit onbepaalde τε (lat. *que* in *quisque* enz.) kan in het Nederlandsch niet door een afzonderlijk woord worden vertaald. Men verwarre het niet met het verbindende τε *en*, lat. *-que*, bijv. *hominumque deumque* (zie § 325[1]).

3. *περ* (enclit.) geeft nadruk aan het voorafgaande woord.

Aan een participium toegevoegd dient het gewoonlijk om een tegenwerping uit te drukken, en staat dan gelijk met het attische καίπερ *ofschoon*, dat slechts η 224 wordt gevonden ***.

4. *θην* (enclit.) *zeker, waarlijk,* in spottenden zin †. Bijv.:

οὐ μέν θην 'κάμετόν γε Θ 448

gij beiden zijt toch zeker nog niet moe geworden?!

5. *εἶ kom aan*, att. *εἶα*, in de wending *εἶ δέ* of *εἶ δ' ἄγε* ††.

6. *πόποι wel wel*, in de verbinding *ὢ πόποι*, als uiting van verrassing.

---

*) Eigenlijk zijn dit onderstellende zinnen; letterlijk: *hij zal het weten, indien...; hij is bericht gaan inwinnen, indien gij nog ergens mocht zijn.* — Evenzoo *si* in het Fransch.

**) Evenzoo vindt men in het Attisch: *οἶσθα τε, ἐφ' ᾧ τε, ὥστε, ὅτε, ἅτε.*

***) Doch *καί ... περ* komt niet zelden voor, bijv. *Α* 217, 577.

†) Deze partikel is met verkorting van den klinker tot *ε* (evenals *δή* tot *δέ* en *μήν* tot *μέν* verzwakt is) in het attische *δῆθεν* en *δήπουθεν* overgebleven. Zie Att. Vormleer[7] § 238[3].

††) Van dit *εἶ* is de subordineerende conjunctie *εἰ* de proclitische vorm.

REGISTERS.

(De cijfers duiden de § aan, tenzij er „blz." vóór staat; a. = aanmerking; blz. = bladzijde; n. = noot; met „stam" wordt hetzij de oorspronkelijke, hetzij de vervormde stam bedoeld.)

I. Nederlandsch.

II. Grieksch.

VERBETERINGEN.

---

§ 40 aan het einde *staat* „Aanmerking 1" *lees* „Aanmerking" zonder cijfer.

§ 41 aanm. aan het einde *staat* „εὔκηλος uit ἔϝ(ε)κηλος nevens ϝέκηλος" *lees* „εὔκηλος uit ἔϝ(ε)κηλος nevens ϝέκηλος".

§ 43 aanm. *staat* „εὔκηλος uit ἔϝ(ε)κηλος—ϝέκηλος" *lees* „εὔκηλος uit ἔϝ(ε)κηλος—ϝέκηλος".

Blz. 34 voetnoot * regel 2 is ὑ van ὑπερέβαλον afgevallen.

§ 81 *staat* „χείρ *hand*" *lees* „χείρ *arm, hand.*"

§ 108 aan het einde *staat* „Aanmerking" *lees* „Aanmerking 4".

§ 139 aanm. 4 regel 2 *staat* „de ι" *lees* „de praesensreduplicatie".

§ 145 B regel 7 *staat* „ὤρνυ" *lees* „ὤρνῡ".

§ 150[1] *staat* „γηρᾰ́σκω" *lees* „γηρᾱ́σκω".

Blz. 110 regel 20 *staat* „*dragen*" *lees* „*dragen* (§ 311)".

Blz. 111 regel 3 *staat* „ἐθησάμην *ik zoog*" *lees* „ʼθήσατο *hij zoog* Ω 58".

§ 204 *staat* „(μνα)" *lees* „(μνᾱ)".

§ 248 *staat* „bijvorm στροφάω" *lees* „bijvormen στροφάω en στροφαλίζω".

§ 324[16] *staat* „φή" *lees* „φῄ".

§ 325[3] *staat* „*of*" *lees* „*of, dan*".

